

ගැටුම්වලදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය
ලේඛනගත කිරීම සහ විමර්ශනය කිරීම
පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර මූලලේඛනයේ
උපග්‍රන්ථය:

ශ්‍රී ලංකාව

වෘත්තිකයින්ගේ ප්‍රයෝජනය උදෙසා ශ්‍රී ලංකාව
සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් සකසන ලද
මාර්ගෝපදේශය
2018 මාර්තු

ගැටුම්වලදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය
ලේඛනගත කිරීම සහ විමර්ශනය කිරීම
පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර මූලලේඛනයේ
උපග්‍රන්ථය:

ශ්‍රී ලංකාව

වෘත්තිකයින්ගේ ප්‍රයෝජනය උදෙසා ශ්‍රී ලංකාව
සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් සකසන ලද
මාර්ගෝපදේශය
2018 මාර්තු

ස්තූතිය

REDRESS වෙනුවෙන් මෙම මාගෙර්පදේශය සම්පාදනය කරනු ලැබුවේ ඉසබෙල් ලැසී සහ සාරා හුල්ටන් විසිනි. මෙම උපග්‍රන්ථය නවදුරටත් වැඩිදියුණු කිරීමට මෙහි කෙටුම්පත සමාලෝචනය කරමින් අගනා අදහස් ලබාදුන් ප්‍රියා ගෝපාලන් සහ නිෂ්පාදනයේදී සැලකිය යුතු සහයක් ලබාදුන් නයෝම් බාකර් දායක වූහ. REDRESS ආයතනයේ නීති හා ප්‍රතිපත්ති අංශයේ ප්‍රධානී යුගර්න් ෂූර් සහ IICI ආයතනයේ වැඩසටහන් අධ්‍යක්ෂ ජෙනරාල් ඔස්කාර් ඩෙල් උපග්‍රන්ථය සමාලෝචනයෙන් දායක වූහ. එසේම, ජාත්‍යන්තර සත්‍ය සහ යුක්තිය ව්‍යාපෘතියෙන් එනම් International Truth and Justice Project (ITJP) වෙතින් ලැබුණු අදහස් සහ සහයෝගය මෙන්ම සමාලෝචන කටයුතු හරහා සහ වෙනයම් ආකාරවලින් මෙම කෙටුම්පතට සහය ලබාදුන්, එනමුත් නිතර්මකවීමට අදහස් කරන පුද්ගලයින් ගණනාවකගෙන් ලැබුණු දායකත්වය ද REDRESS මෙහිදී සඳහන් කරන්නේ ස්තූති පුවර්කව ය. එක්සත් රාජධානි රජයේ විදේශ සහ පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය කායරාලයෙන් (Foreign & Commonwealth Office of the UK government) ලැබුණු ත්‍යාගශීලී දායකත්වය මෙම උපග්‍රන්ථය සම්පාදනය කිරීම සඳහා මගපෑදීය.

මෙම උපග්‍රන්ථයේ ප්‍රකාශන අයිතිය සහ මෙම උපග්‍රන්ථය යොදාගැනීම සම්බන්ධ සටහන

මෙම උපග්‍රන්ථයේ ප්‍රකාශන අයිතිය IICI සහ REDRESS සතු ය. කෙසේනමුත් මෙය සජීව ලේඛනයක් සහ මෙවලමක් වියයුතු බව අදහස් කෙරේ. ඒ අනුව මෙය පරිහරණය කිරීමට, යාවත්කාලීන කිරීමට, නිවැරදි කිරීමට සහ තම තමන්ගේ කායර්සන් සඳහා අදාළවන පරිදි යොදාගැනීමට හා හැඩගස්වාගැනීමට මෙය පරිහරණය කරන සියළුදෙනාටම නිදහස ඇත. එවන් ඕනෑම වෙනස්කමක් සිදුකිරීම සඳහා IICI, REDRESS, මෙම උපග්‍රන්ථයේ කතර්ෂන්, හෝ FCO වෙතින් අවසර ලබාගැනීමට අවශ්‍ය නොවේ. කෙසේනමුත්, මෙම උපග්‍රන්ථය යොදාගන්නේ නම් ඒ බව උචිත පරිදි සඳහන් කිරීමට කටයුතු කරන්නේ නම් මැනවි.

විශාචනය

මෙම උපග්‍රන්ථය හෝ එමගින් උණපුරණය කරන ලේඛනය වන 'ගැටුම්වලදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගත කිරීම හා විමර්ශනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන ජාත්‍යන්තර මූලලේඛනය' යම් කිසි පාශර්වයක් විසින් යොදාගන්නේ සහ/ හෝ හැඩගස්වාගන්නේ ද, එසේනම් ඒ කවර ආකාරයකින් ද යන්න සහ ඒ හා සම්බන්ධව උද්ගත වන කිසිදු ප්‍රතිවිපාකයක් සඳහා IICI සහ REDRESS වගකියනු නොලැබේ. මෙහි සඳහන් කළ ලේඛන පරිහරණය කරන සෑම පරිශීලකයකුම ඒවායේ අන්තර්ගතය යොදාගැනීම සහ/ හෝ ප්‍රායෝගික භාවිතයට ගැනීම සඳහා සුදුසු වන්නේද යන්න තක්සේරු කරගැනීමට වගකියනු ලැබේ.

මෙම උපග්‍රන්ථයේ 1වන පරිච්ඡේදයේ පැහැදිලි කර ඇති පරිදි සිතාමතා සිදු නොකළ අත්වැරදීම් මෙහි ඇතුළත්වීමට ඉඩ තිබේ. මෙහි අන්තර්ගතය යාවත්කාලීන ද යන්න සහ වෙනයම් ආකාරයකින් නිවැරදිවේ ද යන්න භාවිතා කරන්නන් විසින්ම පරීක්ෂා කරගත යුතු වේ.

IICI පිළිබඳ යමක්

ජාත්‍යන්තර අපරාධ විමර්ශන අධ්‍යයනයන්ගෙන් නොහොත් Institute for International Criminal Investigations (IICI) යනු යුධ අපරාධ, මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ, වගර්සංහාරය සහ බරපතල මානව හිමිකම් උල්ලංඝන ලේඛනගත කිරීමටත් විමර්ශනය කිරීමටත් ජාත්‍යන්තර, ජාතික, සිවිල් සමාජ සප් අනෙකුත් මට්ටම්වල විමර්ශකයින්ගේ හා වෘත්තිකයින්ගේ හැකියාව වඩර්නය සහ ශක්තිමත් කිරීමෙහි විශේෂඥ ආයතනයකි. එම ආයතනයෙන් පවත්වන පාඨමාලා අතරට ගැටුම්-සම්බන්ධ ලිංගික සහ ස්ත්‍රීපුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් ප්‍රචණ්ඩත්වය විමර්ශනය සම්බන්ධයෙන් ලබාදෙන පුහුණු ඇතුළත් වේ. IICI පිළිබඳ වැඩිදුර විස්තර www.iici.global වෙබ් ලිපිනයෙන් ලබාගත හැකි ය.

REDRESS පිළිබඳ යමක්

REDRESS යනු එක්සත් රාජධානිය සහ නෙදර්න්තය පදනම් කරගත් මානව හිමිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් වේ. යුක්තිය හා වෙනත් ආකාරවල හානිපුරණ අපේක්ෂා කරන වධහිංසා වින්දිතයින් හා ඊට සම්බන්ධ වෙනත් ජාත්‍යන්තර අපරාධවල වින්දිතයින්ට සහය ලබාදීම; වධහිංසා සිදුකිරීමට පෙළඹෙන රාජ්‍ය සහ පුද්ගලයින් ඒවාට වගවන බව සහතික කරගැනීම; සහ ජාත්‍යන්තර සම්මතවලට අනුකූලවන බව හා වින්දිතයින්ට ප්‍රතිකමර් ලබාදෙන බව සහතික කරගතහැකි ක්‍රම සකස්කරගැනීම සඳහා මෙම සංවිධානය බලවරම් ලබා තිබේ. REDRESS පිළිබඳ වැඩිදුර තොරතුරු www.redress.org වෙබ් ලිපිනයෙන් ලබාගත හැකි ය.

පටුන

මෙහි එන පරිච්ඡේද සහ උපකොටස් බොහෝදුරකට අංකනය කර ඇත්තේ ගැටුම්වලදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගත කිරීම සහ විමර්ශනය කිරීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර මූලලේඛනයේ දෙවන සංස්කරණයට සමාන වන අන්දමින් ය. අදාළ කොටස් වෙත පහසුවෙන් යොමුවීම සඳහා එසේ කර ඇති නමුත් ඉහත කී ජාත්‍යන්තර මූලලේඛනයේ දෙවන සංස්කරණයෙහි එන සෑම පරිච්ඡේදයක්ම ආවරණය වන පරිදි ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ කරුණු මෙහි සාකච්ඡාවට ගෙන නොමැති බව කරුණාවෙන් සලකන්න.

විශේෂ යෙදුම්

I කොටස: ජාත්‍යන්තර මූලලේඛනය ශ්‍රී ලංකාව තුළ යොදාගැනීම

1 පරිච්ඡේදය: හැඳින්වීම

II කොටස: ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යනු කුමක්ද?

2 පරිච්ඡේදය: ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදුවන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය අවබෝධ කරගැනීම

1 කොටුව: LTTE සංවිධානයට එරෙහි ගැටුම වගරීකරණය

- A. ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයෙහි පසුබිම
- B. ගැටුම්-සම්බන්ධව ශ්‍රී ලංකාවේ දක්නට ලැබුණු ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ විවිධ ස්වරූප
  - 1. රැදවුම්භාරයේදී වධහිංසා කිරීමේ ක්‍රමයක් වශයෙන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යොදාගැනීම
  - 2. රැදවුම්භාරයෙන් පරිබාහිරව ගැටුම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය
- C. ගැටුම් සහ කුරුකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය (CARSV)
  - 1. පෙළඹවීම්
  - 2. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය අඩුවෙන් වාතරා කිරීම
  - 3. වින්දිතයෝ
  - 4. වරදකරුවන්
- D. ශ්‍රී ලංකාව තුළ ගැටුම් සම්බන්ධ කරගනිමින් සිදුවූ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ බලපෑම

III කොටස : වගවීමේ මාගර් සහ ප්‍රතිකමර්

3 පරිච්ඡේදය : ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වය සම්බන්ධයෙන් වගවීමේ මාගර් සහ ප්‍රතිකමර් පිළිබඳ දළ විශ්ලේෂණය

- A. ශ්‍රී ලංකාව තුළ යුක්තිය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ඇති බාධක
- C. වින්දිතයන්ට ඇති වගවීමේ මාගර් සහ ප්‍රතිකමර්වල දළ විශ්ලේෂණය
  - 1. දේශීය වශයෙන් පවතින මාගර්

- 2 කොටුව : මූලික අයිතිවාසිකම් අයදුම් කිරීම
- 3 කොටුව : ශ්‍රී ලංකා අධිකරණය විසින් ජාත්‍යන්තර නීති යොදා ගැනීම
- 4 කොටුව : සංක්‍රාන්තික යුක්ති යන්ත්‍රණ
- 5 කොටුව : සිදුවූ හානි ලේඛනගත කිරීමේ වැදගත්කම

- 2. කළාපීය සහ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් යන්ත්‍රණ
- 6 කොටුව: සිංහරාසා එදිරිව නීතිපති නඩුව සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ සන්ධාන මණ්ඩල (treaty body) වෙත පුද්ගල මට්ටමින් සන්නිවේදනය
- 3. විමර්ශනාත්මක සහ තොරතුරු-සෙවුම් (fact-finding) ආයතන
- 4. ජාත්‍යන්තර හා දෙමුහුන් අධිකරණ හා විනිශ්චය සභා
- 5. අන්තර් රාජ්‍ය මට්ටමින් යොමුවිය හැකි මාගර්
- 6. තෙවන පාශර්වකාර රාජ්‍යන්හි සිදුකෙරෙන නඩුපැවරීම් - විශ්ව අධිකරණපාත්‍රතාවය (universal jurisdiction) ඇතුළුව භූමි ප්‍රදේශයෙන් බැහැර අධිකරණපාත්‍රතාවය
- 7 කොටුව: අපරාධවලට වගවීම සඳහා විශ්ව අධිකරණපාත්‍රතාවය යොදාගැනීම
- D. වගවීමේ මාගර් වගුව

4 පරිච්ඡේදය: පුද්ගල අපරාධ වගකීම

A. නීතිමය රාමුව

B. ප්‍රායෝගික භාවිතය තුළ CARSV අපරාධවලට එරෙහිව නඩු පැවරීම හා දඬුවම් ලබාදීම

8 කොටුව: හමුදා අධිකරණ

C. ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය යටතේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව අපරාධ

- 1. ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය යටතේ CARSV සඳහා අදාළවන අපරාධ

9 කොටුව: "සාමාන්‍ය" අපරාධ අදාළ කරගැනීමේදී මුහුණ දෙන්නට වන සීමා

- 2. වගකියනු ලබන (liability) ක්‍රම

10 කොටුව: වගකියනු ලබන ක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා වන අවශ්‍යතාවය

- 3. ඉදිරිපත් කළ හැකි විනිතිවාදක හා නිදහසට කරුණු
- 4. ළමා වරදකරුවන්
- 5. කාලාවරෝධය
- 6. නිමර්ද්‍රක්තිය (immunity) සහ අපරාධ අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඇති අනෙකුත් බාධක හා

අපරාධ වගකීම බැහැර කළ හැකි අනෙකුත් හේතු

D. කායර්පටිපාටිය සහ සාක්ෂි පිළිබඳ නීති

- 1. කැමැත්ත
- 2. තහවුරු කිරීම

11 කොටුව: වාචික සාක්ෂි මත පදනම් වෙමින් ඓතිහාසික අපරාධ සඳහා නඩු පැවරීම

- 3. කායර්පටිපාටිය
- 4. ආරක්ෂණ ක්‍රියාමාගර්

12 කොටුව: නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ බැඳීම් අතර පිළිගැටුම

IV කොටස: ලේඛනගත කිරීම ප්‍රායෝගිකව භාවිතය

7 පරිච්ඡේදය: අනාචාරයක් නොකිරීම

A. වියහැකි හානි

- 1. අපකීර්තිය
- 2. පලිගැනීමට හා තපර්නයට ලක්වීම
- 3. අපරාධ චෝදනා එල්ලවීම
- 4. යළි-ක්ෂතියට පත්වීම

B. දැනුවත්ව කැමැත්ත ලබාදීම

C. හානි අඩුකිරීම

- 1. පවතින තපර්නය සහ අවදානම තක්සේරු කිරීම
- 2. සම්බන්ධීකරණය
- 3. රහස්‍යභාවය

14 කොටුව: ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත අවලංගු කිරීම

- 4. යොමුකිරීම් (Referrals)

8 පරිච්ඡේදය: සුරක්ෂිතබව සහ ආරක්ෂාව

- A. වෘත්තිකයින්ට එල්ලවන අවදානම් කළමනාකරණය
- B. තොරතුරුවලට ඇති අවදානම කළමනාකරණය
- 15 කොටුව: ප්‍රතිපූරුෂ ක්ෂතිය (vicarious trauma) ආමන්ත්‍රණය කිරීම
- C. වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන්ට ඇති අවදානම කළමනාකරණය

10 පරිච්ඡේදය: ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් වන සාක්ෂි

- A. හැඳින්වීම
- B. ඇසුරුම් සාක්ෂි
- C. ලේඛන සාක්ෂි
- D. ඩිජිටල් සාක්ෂි
- E. වෛද්‍ය සාක්ෂි

V කොටස: ප්‍රායෝගික භාවිතයේදී ලේඛනගත කිරීම: තොරතුරු එක් රැස් කිරීම

11 පරිච්ඡේදය: ශ්‍රී ලංකාව තුළ සම්මුඛ සාකච්ඡා සිදුකිරීම

- A. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පෙන්වූම කරන දඟරක
- 16 කොටුව: ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ගැන සඳහන් කිරීමට යොදාගැනීමට ඉඩ ඇති රහස් වචන කිහිපයක්
- B. සංස්කෘතිකමය වශයෙන් සංවේදී ආකල්ප
- 17 කොටුව: නිහඬතාවය යොදාගැනීම
- C. පැහැදිලිකරගැනීම සහ නොගැලපීම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම

VII කොටස: සෑම ක්ෂේත්‍රයක්ම විනිවිද යන ගැටළු

17 පරිච්ඡේදය: පුරුෂයින් සහ පිරිමි ළමුන්ට එරෙහි ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇමුණුම එක: සඳහා අදාළවන, දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ දැක්වෙන අපරාධ

කෙටි යෙදුම්

AGO	නීතිපති කාර්යාලය
COI	විමර්ශන කොමිෂන් සභා
CARSV	ගැටුම් සහ ක්‍රූරකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය
CAT	වධහිංසා සහ අනෙකුත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිලි හෝ දඬුවම්වලට එරෙහි සම්මුතිය
CEDAW	කාන්තාවන්ට එරෙහි සියළු ආකාරවල වෙනස්කොට සැලකීම් තුරන් කිරීමේ සම්මුතිය
CED	සියළු පුද්ගලයින් බලහත්කාරයෙන් අතුරුදන් කරවීමට ලිහිල් ආරක්ෂා කිරීමේ සම්මුතිය
CFA	සටන් විරාමී ගිවිසුම
CCP	1979 අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය
CRC	ලමයා අයිතිවාසිකම් ප්‍රඥප්තිය
CID	අපරාධ විමර්ශන කොට්ඨාසය
CTA	ත්‍රස්ත විරෝධී පනත් කෙටුම්පත
HRCSL	ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිසම
HRW	හිසුමන් රයිට්ස් වොච් සංවිධානය
ICC	ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය
ICCPR	සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය
IP2	ගැටුම්වලදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගතකිරීම සහ විමර්ශනය කිරීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර මූලලේඛනයේ දෙවන සංස්කරණය
ITJP	ඉන්ටර්නැෂනල් වෲන් ඇන්ඩ් ජස්ටිස් ප්‍රොජෙක්ට් සංවිධානය
LLRC	උගත් පාඩම් හා ප්‍රතිසන්ධාන කොමිසම
LTTE	දෙමළ ඊලාම් විමුක්ති කොටි සංවිධානය
NCPA	ජාතික ළමාරක්ෂක අධිකාරිය
OHCHR	මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහකොමසාරිස් කාර්යාලය
OISL	ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ මානව හිමිකම් විමර්ශනය සඳහා වන මහ කොමසාරිස් කාර්යාලය
PTSD	පශ්චාත් ක්ෂති ආතති තත්වය
PTA	1979 ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ (තාවකාලික විධිවිධාන) පනත
PVCW Act	2015 අංක 04 දරන අපරාධවල වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කරගැනීමේ පනත
PSO	1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂක ආඥාපනත
SLA	ශ්‍රී ලංකා යුධ හමුදාව
TID	ත්‍රස්ත විමර්ශන ඒකකය
WAN	විමෙන්ස් ඇක්ෂන් නොට්වර්ක් සංවිධානය
UN	එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය
UPR	විශ්ව කාලාන්තර සමාලෝචනය
UNHRC	එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය

1 කොටස: ජාත්‍යන්තර මූලලේඛනය ශ්‍රී ලංකාව තුළ යොදාගැනීම

1 ඡේදය: හැඳින්වීම

(මෙහි මින් මතුවට “IP2” යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන) ගැටුම්වලදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගතකිරීම සහ විමර්ශනය කිරීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර මූලලේඛනයේ දෙවන සංස්කරණය (“International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict – 2nd Edition”) යනු යුධ අපරාධයක්, මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධයක්, වගර් සංහාරයක් හෝ වෙනත් ජාත්‍යන්තර අපරාධ, මානව හිමිකම් හෝ මානුෂීය නීතියක් උල්ලංඝනය කිරීමක් ලෙස සිදුවන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගත කිරීමට හෝ විමර්ශනය කිරීමට කටයුතු කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ යහපරිවදක්වන්නා වූ මාගෙර්පදේශ මාලාවක්” වේ.¹ එය, ලේඛනගත කිරීමට සම්බන්ධ න්‍යායාත්මක, නෛතික සහ අතිශයින්ම ප්‍රායෝගික පැතිකඩ සම්බන්ධයෙන් වෘත්තිකයින්ට අවබෝධයක් ලබාගත හැකි ඉතා ප්‍රයෝජනවත් සම්පතකි.

IP2 හි පැහැදිලිව දක්වා ඇති පරිදීම ලේඛනගත කිරීම එක් එක් පසුබිමට අනුව වෙනස් වේ. එක් එක් ගැටුම් තත්වයට සහ රටට සුවිශේෂී වූ නෛතික සහ ප්‍රායෝගික පැතිකඩ පවතින අතර මෙම යහපරිවද මාගෙර්පදේශ සමගින් සහ එහිම කොටසක් වශයෙන් ඒවා ද සැලකිල්ලට ගතයුතු වේ. මෙම උපග්‍රන්ථය, ශ්‍රී ලංකාවේ “ගැටුම් හා ක්‍රූරකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය” (“CARSV”)² සම්බන්ධයෙන් ලේඛනගත කරන්නාවූන්ට අදාළ වන තොරතුරු සපයා දෙන, ශ්‍රී ලංකාවට විශේෂිත වූ සහායක ග්‍රන්ථයක් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මෙහි IP2 හි ඇතුළත් කරුණු යළි සඳහන් කර නොමැති අතර මෙය, IP2 වෙත යොමු නොවී තනිව භාවිතා කළ හැකි

¹ Sara Ferro Ribeiro and Danaé van der Straten Ponthoz යන අය එක්සත් රාජධානියේ පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය කාර්යාලය වෙනුවෙන් (2017), ‘ගැටුම්වලදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛන ගතකිරීම සහ පරීක්ෂණ කිරීම පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය: ජාත්‍යන්තර නීතියෙහි අපරාධයක් හෝ ජාත්‍යන්තර නීතිය උල්ලංඝනය කිරීම පිළිබඳ ලේඛනගතකිරීම සඳහා වූ යහපත් ක්‍රියාකාරකම්: දෙවැනි මුද්‍රණය පිටු.11

[https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/598335/International Protocol_2017_2nd_Edition.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/598335/International_Protocol_2017_2nd_Edition.pdf) (hereinafter “IP2”).

² CARSV නිර්වචනය සහ මෙම උපග්‍රන්ථයේ එය භාවිතාවන අන්දම පිළිබඳ තොරතුරු ලබාගැනීමට: IP2, p. 11, and Chapter Two of this Supplement, p. 8.

ලේඛනයක් ද නොවනු ඇත. ඒ වෙනුවට මෙම උපග්‍රන්ථයෙන් සිදු කෙරෙන්නේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ වඩාත්ම ප්‍රකටව දක්නට ලැබෙන ගැටුම් හා ක්‍රූරත්වය සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට (CARSV) තුඩු දෙන පසුබිම් සහ එහි ලක්ෂණ ආමන්ත්‍රණය කිරීමයි. තවද, ශ්‍රී ලංකාව තුළ හා ජාත්‍යන්තර මට්ටමේදී ශ්‍රී ලංකාවට විශේෂයෙන් යොදාගත හැකි නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග කවරේද යන්න, රට තුළ හා රට සම්බන්ධ කරගනිමින් CARSV ලේඛනගත කිරීමේදී සපුරාලිය යුතු විශේෂිත සාක්ෂිමය හා කායර්පටිපාටිමය අවශ්‍යතා කවරේද යන්න සහ එහිදී මුහුණ දෙන්නට වන ප්‍රායෝගික ගැටළු කවරේද යන්න එමගින් ආමන්ත්‍රණය කරනු ලැබේ.

මෙහි දක්වා ඇති නීතිරීති සංශෝධනයට ලක්විය හැකි බවත් මෙහි සඳහන් කර ඇති සියළුම නෛතික විධිවිධාන ශ්‍රී ලංකාවේ එකල්හි පවත්නා නීති සමගින් සසඳා පරීක්ෂා කර බැලිය යුතු බව මෙම උපග්‍රන්ථය පරිහරණය කරන්නන් අවධානයට ගතයුතු ය. මෙම උපලේඛනයේ තවදුරටත් පැහැදිලි කර ඇති පරිදි මෙවන් අපරාධ සම්බන්ධයෙන් වගවීම සහතික කරගන්නේ කෙසේද යන කරුණ දැනටමත් සාකච්චාවට බඳුන්වෙමින් පවතින්නකි. එමනිසා, අපරාධ සම්බන්ධයෙන් නව නිවර්තන සහ නව සාක්ෂි නීති හා කායර්පටිපාටි ද ඇතුළුව නව යන්ත්‍රණ හා නීතිරීති ඇතිවීමට සෑහෙන ඉඩකඩක් තිබේ.

රටේ වෘත්තිකයින් මෙන්ම රටින් පරිබාහිර වෘත්තිකයින්ට ද යොදාගත හැකි අන්දමින් මෙම උපග්‍රන්ථය සම්පාදනය කර තිබේ. ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිට මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවෙන් බැහැර සිට සිදුකරන ලේඛනගත කිරීම් සඳහා ද මෙය අදාළ කරගත හැකි නමුත් මෙහි හතරවන කොටස තුළින් අවධානය යොමු කර ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිට ලේඛනගත කිරීම සම්බන්ධයෙන් ඉස්මතුවිය හැකි ගැටළු කෙරෙහි වේ.

REDRESS වෙබ් අඩවිය වන www.redress.org හරහා සහ IICI වෙබ් අඩවිය වන www.iici.global හරහා මෙම උපග්‍රන්ථය ලබාගත හැකි අතර සිංහල හා දෙමළ පරිවර්තන ප්‍රකාශනය කළ පසු ඒවාද එම වෙබ් අඩවිවලින් ලබාගත හැකි වනු ඇත. ඉදිරි අනාගතයේදී FCO විසින් ද තම වෙබ් අඩවියෙහි භාෂාත්‍රයෙන්ම මෙම උපග්‍රන්ථය පල කිරීමට ඉඩ තිබේ.

යොමුවීමේ පහසුව තකා මෙම උපග්‍රන්ථයේ පරිච්ඡේද සහ කොටස් අංකනය කර ඇත්තේ IP2 අංකනයට සමාන වන අන්දමින් වුවත් IP2 හි ඇති සෑම පරිච්ඡේදයක්ම අදාළ කරගනිමින් මෙරට සම්බන්ධයෙන් විස්තර දැක්වීමක් මෙහි සිදුකර නොමැති බව සලකන්න.

2 කොටස: ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යනු කුමක්ද?

2 පරිච්ඡේදය: ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදුවන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය අවබෝධ කරගැනීම

ලොව වෙනත් රටවල සේම ශ්‍රී ලංකාවේදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යනු "සංකීර්ණවූත් පැතිරී පවතින්නාවූත් ප්‍රශ්නයකි."³ එය "සෑම ප්‍රජාවකම කාන්තාවන් හා ගැහැණු ළමුන්ට එරෙහිව බොහෝ විට ඔවුන්ගේ එම ප්‍රජාවන් තුළින්ම"⁴ පැනනගින්නක් වන අතර, වරදට දඬුවම් නොලබා ගැලවී යාමේ සහ වින්දනයා ලජ්ජාවට පත්කිරීමේ ලක්ෂණ සමාජයේ ගැඹුරින් කාවැදී ඇති පසුබිමක මෙම තත්වය පවතිනු ලැබේ.⁵ ගැටුම් පැවති සමයේ ඇතුළුව විවිධ කාලසීමාවලදී රාජ්‍ය ක්‍රියාකරුවන් විසින් කාන්තාවන් හා පුරුෂයින් යන දෙපාර්ශ්වයටම එරෙහිව සිදුකළ පුළුල්ව ව්‍යාප්තවූ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය තුළින් මෙය ඉතාමත් බියජනක අන්දමින් පිළිබිඹු වී තිබේ.⁶

1980 ගණන්වල සිට 2009 දක්වා කාලයේදී ශ්‍රී ලංකාව නොකඩවා දශක ගණනාවක් මුළුල්ලේ සන්නද්ධ ගැටුම්වලට මැදිව සිටින ලදී. මෙම සන්නද්ධ ගැටුම් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ඇති වූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ සන්නද්ධ හමුදාව සහ දෙමළ ඊලාම් විමුක්ති කොටි නොහොත් Liberation Tigers of Tamil Eelam ("LTTE") සංවිධානය අතර ය.⁷ LTTE සංවිධානය යනු ප්‍රධාන වශයෙන් දෙමළ ජාතිකයින් වාසය කළ නැගෙනහිර හා උතුරු පළාත්වලට නිදහස ඉල්ලා සිටිමින් සටනේ නිරත වූ දෙමළ යුධකාමී කණ්ඩායමකි (militant group). මෙම සන්නද්ධ යුධ සමය මුළුල්ලේ LTTE සංවිධානය තමන් ඉල්ලා සිටි භූමි ප්‍රදේශයෙන් යම් යම් කොටස්වල පාලනය තම සතු කරගෙන සිටි අතර ඔවුන් විසින් එම බලප්‍රදේශ අධිර්-රාජ්‍ය මෙන් පාලනය කරන ලදී. මෙම ගැටුම් සමය මුළුල්ලේ ඊට සම්බන්ධ දෙපාර්ශ්වයටම එරෙහිව යුධ අපරාධ හා

මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ වෝදනා එල්ල වූ අතර දෙපාර්ශ්වය අතර එදිරිවාදිකම් ඉතාමත් තීව්‍ර වූ සමය වූ යුද්ධයේ අවසාන අදියරේදී මෙම වෝදනා බෙහෙවින් වැඩිවිය.⁸

1. කොටුව: LTTE සංවිධානයට එරෙහි ගැටුම වගරීකරණය

LTTE සංවිධානයට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකාවේ සිදුවූ සන්නද්ධ ගැටුම පුළුල්ව හඳුනාගනු ලබන්නේ ජාත්‍යන්තර අපරාධ නීතියට අමතරව ජාත්‍යන්තර මානුෂීය නීතිය අදාළ කරගැනීමට හේතුපාදක ඇති කළා වූ ජාත්‍යන්තර-නොවන සන්නද්ධ ගැටුමක් ලෙසිනි. මෙම සන්නද්ධ ගැටුමේ ආරම්භය 1980 දශකයට දිවෙන අතර සුළු අභ්‍යන්තර කෝලාහලවල සිට වඩාත් තීව්‍ර මට්ටමක් දක්වා එදිරිවාදිකම් වධර්නය වූයේ සහ ශ්‍රී ලංකාවේ උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල යම් යම් කොටස් LTTE පාලනයට නතු වූයේ මේ සමයේදී ය.⁹

2002 වෂරයේ පෙබරවාරි මාසයේදී ශ්‍රී ලංකා රජය සහ LTTE සංවිධානය අතර යුධ විරාම ගිවිසුමක් අත්සන් තබන ලදී. කෙසේනමුත් 2006 මධ්‍ය භාගය පමණ වන විට මෙම යුධ විරාමය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් බිඳී ගොස් තිබූ අතර දෙපාර්ශ්වය අතර වූ එදිරිවාදිකම් යළි හිස ඔසවන්නට ගෙන නිබේ.¹⁰ 2009 මැයි මස 19වැනි දින යුද්ධය අවසන් වූ බව ශ්‍රී ලංකා රජය ප්‍රකාශයට පත් කළ අතර සන්නද්ධ එදිරිවාදිකම් එයින් නිමාවකට පත් විය.¹¹

³ කිෂාලි පිංටෝ-ජයවර්ධන සහ ගුත්‍රි (2016), 'හැඳින්වීම', සාධාරණත්වය සෙවීම: ශ්‍රී ලංකා ලේඛන, (2016), කුමාලි ජයවර්ධන & කිෂාලි පිංටෝ-ජයවර්ධන (eds.), නව දිල්ලිය: ශුබාන්, පේ.5.

⁴ එම.

⁵ එම, 4-5 ඡේද

⁶ වැඩිදුර අධ්‍යයනය කිෂාලි පිංටෝ-ජයවර්ධන & කර්ස්ටි ආනන්දරාජා, 'A Crisis of Legal Indeterminacy' සහ State Impunity', සාධාරණත්වය සෙවීම: ශ්‍රී ලංකා ලේඛන, (2016), කුමාලි ජයවර්ධන & කිෂාලි පිංටෝ-ජයවර්ධන (eds.), නව දිල්ලිය: ශුබාන්, ඡේද.5.37ff.

⁷ David R. Stone (2012), 'ශ්‍රී ලංකා සිවිල් යුද්ධය', *The Encyclopedia of War*, Blackwell Publishing, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781444338232.wbeow598/full>

⁸ එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳව මහකොමසාරිස් කායර්ලය ("OHCHR"), 'ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ OHCHR පරීක්ෂණ වාර්තාව', (සැප්තැම්බර් 2015), A/HRC/30/CRP, p. 12, ඡේදය. 49. [මින් පසු "OISL වාර්තාව"]. වැඩිදුර අධ්‍යයනයට සාරාංශිත වාර්තාව: OHCHR, 'ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් පිළිබඳව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳව මහකොමසාරිස් කායර්ලයේ සම්පූර්ණ වාර්තාව', (සැප්තැම්බර් 2015), A/HRC/30/61; OHCHR, 'ශ්‍රී ලංකාවේ වගවීම පිළිබඳව මහලේකම්ගේ විශේෂඥයන්ගේ වාර්තාව', (මාර්තු 2011), http://www.un.org/News/dh/infocus/Sri Lanka/POE_Report_Full.pdf, [hereinafter "POE Report"].

⁹ එම., 151 ඡේදය

¹⁰ එම., 64 ඡේදය

¹¹ සන්නද්ධ ගැටුම අවසාන යුධ විරාම ගිවිසුමක් නොමැති හෙයින් සන්නද්ධ ගැටුමක් පවතින්නේද යන්න එම දිනය අනුව තීරණය නොවේ. වැඩිදුර විස්තර සඳහා: Marko Milanovic (2014), 'question. The endexistence of appliciona ceasefire agreement, peace agreement or declaration of international humanitarian law', *International Review of the Red Cross*, pp. 96 (893),

ගැටුම් සමය තුළ ශ්‍රී ලංකා ආරක්ෂක හමුදා විසින් පුළුල් මට්ටමින් දියත් කළ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ විමර්ශන ඇතුළුව විවිධ පාශ්‍රව විසින් ලේඛනගත කර තිබේ.¹² මානව හිමිකම් මහකොමසාරිස් කායරාලය (OHCHR) ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් සිදුකළ විමර්ශනයෙන් නිගමනය කරනු ලැබුවේ "විශේෂයෙන්ම යුද්ධයෙන් පසුව එළඹුණු සමය තුළ පුරුෂ සහ කාන්තා රැඳවියන්ට එරෙහිව ආරක්ෂක බලකා කායර්මණ්ඩලය විසින් සිදුකළ දූෂණ හා ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව ක්‍රියා පුළුල්ව ව්‍යාප්තව තිබූ බව විශ්වාස කිරීමට සාධාරණ පදනමක් ඇති බව" විය. එසේම "LTTE සංවිධානයට යම් සම්බන්ධයක් ඇති බව අනුමාන කරමින් එම පුද්ගලයින්ගෙන් තොරතුරු ලබාගැනීමට, ඔවුන් ලජ්ජාවට පත් කිරීමට සහ ඔවුන්ට දඬුවම් ලබාදීමට සිතාමතාම යොදාගත් වධහිංසා ක්‍රමයක් බවට ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පත්ව තිබූ බැව් පෙනෙන්නට වූ" බව එහි තවදුරටත් සඳහන් වේ.¹³

අනෙක් අතට LTTE සංවිධානය ද ජාත්‍යන්තර මානුෂීය නීති උල්ලංඝන ගණනාවක් සිදුකර ඇතත්¹⁴ තම ක්‍රියා පිළිවෙලෙහි

163–188, 178-181 ජයග්‍රහණය අදාළ වීමට ඉඩ ඇතත් එමගින් අවසන් නිගමනයකට ආ නොහැක. ජයග්‍රහණයෙන් අනතුරුව ද එදිරිවාදිකම් පැවති බවක් පෙනෙන හෙයින් ජාත්‍යන්තර මානුෂීය නීතිය 2009 මැයි 19 දිනෙන් පසුව එළඹුණු දිනවලදී ද අදාළ වූවා විය හැක. වැඩිදුර විස්තර සඳහා: Marko Milanovic (2014), 'The end of application of international humanitarian law', *International Review of the Red Cross*, pp. 96 (893), 163–188 at 171-172 and 182.

¹² **වැඩිදුර විස්තර සඳහා:** මානව හිමිකම් නිරීක්ෂණය ("HRW"), 'අපි ඔබට පාඩමක් කියල දෙන්නමි: ශ්‍රී ලංකා ආරක්ෂ අංශ විසින් දෙමළ ජනතාවට එරෙහිව ලිංගික අපාරාධ සිදුකිරීම', (පෙබරවාරි 2013), pp. 17-22, <https://www.hrw.org/report/2013/02/26/we-will-teach-you-lesson/sexual-violence-against-tamils-sri-lankan-security-forces> [මිනිපසුව "HWR වාර්තාව"]. මේ සම්බන්ධ සම්පූර්ණ ලැයිස්තුව බැලීමට OISL වාර්තාව බලන්න, footnote 533.

¹³ OISL වාර්තාව, para. 1131.

¹⁴ **වැඩිදුර විස්තර සඳහා:** POE වාර්තාව, pp. iii-iv. LTTE විසින් පහත දැක්වෙන විශ්වාස කළ හැකි චෝදනා සිදුකර ඇති බව විශේෂ කමිටුව හඳුනාගෙන ඇත : "(i) මිනිස් පලිහක් ලෙස ජනතා භාවිතා කිරීම; (ii) LTTE පාලන ප්‍රදේශවලින් පැන යන ජනතාව ඝාතනය කිරීම; (iii) ජනාවාස අසල සන්නද්ධ ආයුද්‍ය භාවිතය; (iv) ළමා සොල්දාදුවන් බඳවා ගැනීම; (v) බලහත්කාරයෙන් කුලී වැඩවල යෙදවීම; සහ (vi) මරාගෙන මැරෙන ප්‍රහාරවලින් මැරීම" (at p. iii). OISL වාර්තාව බලන්න, ඡේද. 1118, 1136, 1139, 1140, 1159, 1163 සහ 1167.

කොටසක් ලෙස ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ව්‍යාප්ත කරන්නට එම සංවිධානය කටයුතු නොකළ බව පොදු පිළිගැනීම වේ.¹⁵ LTTE සංවිධානය අනුගමනය කළ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය කිසිසේත්ම නොඉවසීමේ ප්‍රතිපත්තිය හේතුවෙන් එම යුධකාමී කණ්ඩායමට ස්වේච්ඡාවෙන් බැඳුණු හෝ බලහත්කාරයෙන් බඳවාගත් කාන්තාවන්ට සහ ගැහැණු ළමුන්ට ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් ආරක්ෂා වන්නට ඉඩ සැලසුණු බවත් මෙම තත්වය LTTE සංවිධානයේ පාලනයට නතු ව තිබූ ප්‍රදේශවල ද යම්තාක් දුරකට බලපැවැත්වූ බවත් පයෙර්ෂකයින් විසින් වාර්තා කර තිබේ.¹⁶ කෙසේනමුත් LTTE සංවිධානය (බොහෝ විට බලහත්කාරයෙන්) ළමා සොල්දාදුවන් බඳවා ගත් අතර ගැටුම අවසානයේ එම ළමයි "ආරක්ෂිත නවාතැන් හා සුනරුන්පාපන කඳවුරු" වල රඳවා සිටින සමය තුළ ශ්‍රී ලංකා ආරක්ෂක බලකා අතින් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට නිරාවරණයවීමේ වඩාත් ඉහළ තප්පනයකට මුහුණ දුන්නෝය.¹⁷

ශ්‍රී ලංකාවේ ගැටුම් හා ක්‍රෑරකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය (CARSV) LTTE සංවිධානයට එරෙහිව යුධවැදීමේ පසුබිමටම පමණක් සීමා වූවක් නොවේ. 1971දී බහුතර සිංහල කණ්ඩායමක් වූ ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ (JVP) ශ්‍රී ලංකා රජයට එරෙහිව කැරැල්ලක් දියත් කරන ලදී. එහිදී හදිසි තත්වයක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදුව "නීත්‍යානුකූල ත්‍රස්ත විරෝධී ක්‍රියාවන්ගෙන් බොහෝ දුරට ඔබ්බට ගිය"¹⁸ ක්‍රියා සිදුකිරීමට රජයේ ආරක්ෂක බලකා යොමුවූ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් JVP සාමාජිකයින් 10,000-20,000 අතර සංඛ්‍යාවක් මියගිය බව ඇස්තමේන්තු කර තිබේ.¹⁹ ඒ

---

¹⁵ OISL වාර්තාව, ඡේද. 571; Elizabeth Jean Wood (2009), 'ආයුධ සන්නද්ධ කණ්ඩායම් සහ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය: When Is Wartime Rape Rare?' *Politics and Society* 37(1), pp. 131-161.

¹⁶ Nimmi Gowrinathan and Kate Cronin-Furman (2015), 'The Forever Victims? පස්වෘත් යුද ශ්‍රී ලංකාව තුළ දෙමළ කාන්තාව', *Colin Powell Center for Civic and Global Leadership, City College New York*, p. 14, <http://www.deviarchy.com/wp/wp-content/uploads/2015/09/The-Forever-Victims-Tamil-Women-in-Post-War-Sri-Lanka.pdf>, accessed 13 December 2017

¹⁷ වැඩිදුර විස්තර සඳහා: HRW, 'බියෙන් ජීවත්වීම: ළමා සොල්දාදුවන් හා ශ්‍රී ලංකාවේ දෙමළ කොටින්', (නොවැම්බර් 2004), <https://www.hrw.org/reports/2004/srilanka1104/srilanka1104.pdf>; See further Sections B(1) (රැඳවුම්භාරයේදී වධහිංසා කිරීමේ ක්‍රමයක් වශයෙන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යොදාගැනීම) and C(3)(වින්දිතයෝ) of this Chapter.

¹⁸ පින්ටෝ-ජයවර්ධන & ආනන්දරාජා (2016), 'නීති අනිර්ණයනතාවේ ගැටුම' සහ රාජ්‍ය දුර්වලතාව නොබැලීම', p. 37.

¹⁹ ආසියානු පදනම, 'ගැටුම් රාජ්‍ය සහ ආසියාවේ ප්‍රචණ්ඩත්වය', (2017), p. 162, <https://asiafoundation.org/wp->

සම්බන්ධයෙන් ජයවර්ධන සහ ආනන්දරාජා මෙසේ පවසති: " එම අවස්ථාවේ දැක්වූ ප්‍රතිචාරයේ එක් සුවිශේෂී අංගයක් වූයේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යි. සැබැවින්ම, රටේ ජනතාවගේ හෘද සාක්ෂිය තුළ යුධ සමයේ ස්ත්‍රී දුෂණ පිළිබඳ පළමුවරට දැඩි මුද්‍රාවක් සලකුණු කරනු ලැබුවේ මෙම සමයේදී JVP සංවිධානය සමගින් "සම්බන්ධ" යැයි චෝදනා එල්ල වී ඒ හේතුවෙන් (සිංහල) සොල්දාදුවන් අතින් "දඩුවමට" ලක්වූ ජ්‍යෙෂ්ඨ මනම්පේරි නැමැති සිංහල තරුණ කාන්තාව ප්‍රසිද්ධියේ ලිංගික අවමානයට ලක්කර මරාදැමීමේ සිදුවීම මගින් ය."²⁰

1980 දශකය වන විට JVP සංවිධානය බොහෝදුරකට සිංහල ජාතිකවාදී සංවිධානයක් බවට පත්ව තිබූ අතර එසමයේදී ඔවුහු දෙවනවරටත් කැරැල්ලක් මෙහෙයවූහ. රජයේ හමුදාව මෙන්ම සිංහල සිවිල් වැසියන් බොහෝ දුරකට එහිදී ඔවුන්ගේ ඉලක්කය විය. 1987-1990 සමයේ උද්ගතවූ මෙම තත්වය අඩු ක්‍රියාවලියක් සහිත ගැටුමක් වූ අතර (එහෙත් එහිදී හානියට පත්වූ සංඛ්‍යාව 30,000-60,000 අතර වන බවක් ඇස්තමේන්තු කර තිබේ) එය විජේලංකාරීත්වය, පුද්ගල ඝාතන, වැටලීම් සහ හමුදාව හා සිවිල් පුද්ගලයින් ඉලක්ක කර සිදුකළ ප්‍රහාර යන ලක්ෂණවලින් සමන්විත විය.²¹ එහිදී රජයේ ආරක්ෂක හමුදා අතින් බලහත්කාරයෙන් අතුරුදහීන්ට ලක්වූ පුද්ගල සංඛ්‍යාව 23,000 ඉක්මවන බවත්²² රජයේ ආරක්ෂක හමුදා අතින් සිංහල කාන්තාවන්ට එරෙහිව සිදුවූ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියා ගණනාවක් වූ බවත් වාර්තා වී තිබේ.²³ 1988 ජනවාරි මාසයේ සිට 1994 දෙසැම්බර් මාසය අතර කාල සීමාවේදී රටේ බස්නාහිර, දකුණු සහ සබරගමුව පළාත්වල බෙහෙවින් ව්‍යාප්තව තිබූ බලහත්කාරයෙන් අතුරුදන්කරවීම් සම්බන්ධයෙන් විමර්ශනය කිරීමට රජයෙන් පත්කළ විමර්ශන කොමිසමක් සොයාගෙන ඇති අන්දමට එසමයේදී කාන්තාවන් දුෂණය සහ මරාදැමීම් සිදුව ඇති අතර "ප්‍රජාව (පවුල, ගම්මානය, සම මට්ටමේ අන්‍යයන්) පාලනය සඳහා වන මෙවලමක් වශයෙන් කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය යොදාගෙන ඇති බව" එහි සඳහන් කර තිබේ.²⁴

content/uploads/2017/10/The_State_of_Conflict_and_Violence_in_Asia-12.29.17.pdf.

²⁰ පින්ටෝ-ජයවර්ධන & ආනන්දරාජා (2016), 'නීති අනිර්ණයනතාවේ ගැටුම' සහ රාජ්‍ය දුර්වලතාව නොබැලීම', p. 37.

²¹ The Asia Foundation (2017), 'The State of Conflict and Violence in Asia', p. 162.

²² Pinto-Jayawardena & Anantharajah (2016), 'A Crisis of 'Legal Indeterminacy' and State Impunity', p.37.

²³ Human Rights Watch ("HRW"), 'We Will Teach You a Lesson: Sexual Violence Against Tamils by Sri Lankan Security Forces' (February 2013), p. 21, <https://www.hrw.org/report/2013/02/26/we-will-teach-you-lesson/sexual-violence-against-tamils-sri-lankan-security-forces>.

²⁴ එම්., citing Government of Sri Lanka, "Final report of the Commission of Inquiry into Involuntary Removal or

JVP සහ LTTE සංවිධාන සමගින් වූ ගැටුම් අතරතුර ආරක්ෂක හමුදා සිදුකළ විවිධ ස්වරූපයේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියා 2009 මැයි මාසයේදී LTTE සංවිධානයට එරෙහි යුද්ධය අවසන් වූ පසුව ද එලෙසින්ම සිදුව ඇත. රැඳවුම් භාරයේ සහ අතිශයින්ම හමුදාකරණයට ලක්වූ පසුබිම්වල සිදුවූ සිද්ධි මීට ඇතුළත් වන අතර²⁵ ඉන් ඇතැම් ඒවා ලේඛනගත වන්නේ 2017 වෂරයේදී ය.²⁶

2009 මැයි මාසයෙන් පසුව සිදුවන අපරාධ පෙර වූ එදිරිවාදිකම් සහිත පසුබිමින් බැහැරව සිදු වූවන් ඒවා සන්නද්ධ ගැටුම සමගින් සම්බන්ධ බව තෙවැදෑරුම් ආකාරයකින් පෙන්වීම කළ හැකිය. මුලින්ම සැලකිය යුතු කරුණ නම්, ගැටුමින් පීඩාවට ලක්වූ ප්‍රදේශවල සිටින බොහෝ කාන්තාවන් මුහුණ දෙන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ද ඇතුළු ශාරීරික හා සමාජ ආචරික අවදානම් වඩාත් උග්‍ර කරවීමට සන්නද්ධ ගැටුම හේතුපාදක වී ඇති බවයි. දෙවැනුව, එදිරිවාදිකම් නැවතී ඇතත් මෙම ප්‍රදේශ වෂර ගණනාවක් මුළුල්ලේ දැඩි ලෙස හමුදාකරණයට ලක්වූ ප්‍රදේශ වේ. හමුදාකරණය ඔවුන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතයේ සෑම පැතිකඩකටම තදින් කා වැදී තිබේ.²⁷ මෙම පසුබිම තුළ ඒ ප්‍රදේශවල වසන සිවිල් වැසියෝ ඔවුන්ගේ වාගරීක පසුබිමට වඩා වෙනත් පසුබිමක් සහිත බහුතරයක් සිටින සන්නද්ධ හමුදාවේ සාමාජිකයින් අතින් සිදුවන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇතුළු හිංසන, බියවැද්දීම් සහ ප්‍රචණ්ඩත්ව සිදුවීම්වලට මුහුණදීමේ වැඩි අවදානමක් දරති.

තෙවැනි කරුණ නම් සන්නද්ධ ගැටුම නිමාවීම වෂර කිහිපයක්ම ගතවී යනතුරුම හදිසි අවස්ථා හා අසාමාන්‍ය නෛතික රාමුව නොවෙනස්ව බලපැවැත්වුණු අතර ඉන් ඇතැම් නීති අදටත් බලාත්මකව පැවතීමයි.²⁸ ත්‍රස්තවාදය

Disappearance of Persons in the Western, Southern and Sabaragamuwa Provinces, No. V," 1997, p. 132.

²⁵ See, e.g. International Truth and Justice Project ("ITJP"), 'Unstopped: State torture and sexual violence in 2016/17', (July 2017), http://www.itjpsl.com/assets/ITJP_unstopped_report_final.pdf.

²⁶ REDRESS වෙත ලැබුණු තොරතුරු. 2018 ජනවාරි. 2016 සිද්ධි සඳහා ඉහත සටහන බලන්න

²⁷ See, e.g. Dharsha Jegatheeswaran (2017), 'Civil Security Department: The Deep Militarisation of the Vanni', *Adalayam Policy Research Centre*, pp. 1, 12, 22, <http://srilankabrief.org/wp-content/uploads/2017/09/ACPR-Report-Civil-Security-Department-The-Deep-Militarisation-of-the-Vanni-.pdf>.

²⁸ Former President of Sri Lanka His Excellency Mahinda Rajapakse, 'Parliamentary Debates (Hansard) of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka', (25 August 2011) 201(1), www.parliament.lk, accessed 13 December 2017; Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) Act No. 48 of 1979 [hereinafter "PTA"].

සම්බන්ධයෙන් සැකසිට අත් අඩංගුවට ගන්නා පුද්ගලයින් අසාමාන්‍ය අන්දමින් රඳවා තබාගැනීමට මේවා හේතු වී ඇත. එවන් රැඳවියෝ සාමාන්‍ය රැඳවියන්ට අධිකරණයෙන් ලැබෙන ආරක්ෂාව නොලබති. එදිරිවාදිකම් නිමාවී දීසර් කාලයක් ගතවී ඇතත් අද දක්වාම රැඳවුම් භාරයේ සිටියදී එවන් කාන්තාවන් සහ පුරුෂයින් යන දෙපාර්ශවයම වධහිංසාවට ලක් කිරීමේ ක්‍රමයක් වශයෙන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යොදාගැනීමේ පසුබිමක් ඇතිවීමට මෙම තත්වය දායක වී තිබේ.

මෙම උපග්‍රන්ථයෙන් වැයම් දරන්නේ IP2 හි නිවර්තනය කර ඇති ගැටුම් හා කුරකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමටයි. එහි සඳහන් වන්නේ "යුධ අපරාධයක්, මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධයක්, වගර් සංහාර ක්‍රියාවක් හෝ වෙනත් ජාත්‍යන්තර අපරාධ, මානව හිමිකම් හෝ මානුෂීය නීති උල්ලංඝනයක් වශයෙන් සිදු කෙරෙන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය"²⁹ පිළිබඳව වේ. ඒ අනුව, සිවිල් යුධ සමයේ (රජයේ සහ රජයේ නොවන ක්‍රියාධරයින්) සිදුකළ අපරාධ සහ සන්නද්ධ ගැටුම නිමාවීමෙන් අනතුරුව රජයේ ක්‍රියාධරයින් විසින් එම ගැටුමින් පීඩා විඳි ප්‍රදේශවල සිදුකළ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව අපරාධ යන අපරාධ දෙවගර්ශවට මෙහිදී සැලකිල්ල යොමුකරනු ලැබේ. එසේ කරන්නේ ගැටුම් සමයේ සිට අඛණ්ඩව පැවත ආ ප්‍රචණ්ඩත්වයේ කොටසක් වශයෙන් මෙම තත්වය සලකන්නට ඉඩ ඇති හෙයින් සහ ජාත්‍යන්තර අපරාධ හෝ බරපතල මානව හිමිකම් උල්ලංඝන වශයෙන් ද ඒවා සැකීමට ඉඩක් ඇති හෙයින්. උදාහරණ වශයෙන් ඇතැමුන් තකර් කරන අන්දමට උතුරු පළාතේ දෙමළ සිවිල් වැසියන්ට එරෙහිව යුද්ධයෙන් පසුව සමයේ සිදුවූ උල්ලංඝන මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධවල අංග ලක්ෂණ සපුරාලනු ලබයි.³⁰

මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ, වගර් සංහාරය හෝ, යුධ අපරාධ හැරුණුවිට අනෙකුත් බරපතල ජාත්‍යන්තර අපරාධ හෝ මානව හිමිකම් නීති උල්ලංඝන සන්නද්ධ ගැටුම් පසුබිමක හෝ එවන් ගැටුමක් සම්බන්ධව සිදුවූ ඒවාම වියයුතු බවක් ජාත්‍යන්තර නීතියේ නියම කර නොමැත (එනමුත් මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ, වගර් සංහාරය, වධහිංසාව, දූෂණය සහ අනෙකුත් මානව හිමිකම් උල්ලංඝන වැනි අපරාධ සහ උල්ලංඝන සාමාන්‍යයෙන් ගැටුම් පසුබිමක සිදුවන අතර එසේ සිදුවීමට ඉඩ තිබේ.) ගැටුම් තත්ව තුළ මෙන්ම ගැටුම්වලින් පසුව ඇතිවන තත්ව තුළ මෙම සිදුවීම් ලේඛනගත කිරීමේදී මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ සහ අනෙකුත් බරපතල ජාත්‍යන්තර අපරාධ හා මානව හිමිකම් උල්ලංඝනවලට සම්බන්ධවන නීතිමය අංග සුපරීක්ෂාකාරීව සලකාබැලීමටත් එම නෛතික අංග සපුරාලන්නට

²⁹ IP2, p. 11.
³⁰ See, e.g. Sri Lanka Campaign for Truth and Justice in Sri Lanka's Northern Province: A legal analysis of post-war human rights violations', (March 2014), <https://www.srilankacampaign.org/wp-content/uploads/2015/02/Crimes-Against-Humanity-Report-Sri-Lanka-Campaign-2014.pdf>.

හැකියාවක් තිබේද යන්න සලකාබැලීමටත් වෘත්තිකයින් විසින් කටයුතු කළයුතු වේ.

A. ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයෙහි පසුබිම

ගැටුමකදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇතිවන්නේ කුමක් හේතුවෙන්දැයි අවබෝධ කරගැනීම සඵලදායී අන්දමින් ඒවා ලේඛනගත කිරීමටත් වාතර්කීර්මටත්, අවසානයේදී එම උල්ලංඝන සම්බන්ධයෙන් වගවීම සඳහා සහ වින්දිතයින්ට යුක්තිය සාක්ෂාත් කරදීම සඳහා ඉතා වැදගත් වේ. අපයෝජන සිදුවන රටාව හඳුනාගැනීමටත් ඒවාට හේතුපාදක වන කරුණු අවබෝධකරගැනීමටත් ගැටුම්වලදී සිදුවන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ බලපෑම අවබෝධ කරගැනීමටත් මෙමගින් ලේඛනගත කරන්නට අවස්ථාව සැලසේ. එය, අනාගතයේදී මෙවන් අපරාධ වැලැක්වීම සඳහා වැදගත් ය. එසේම, අධිකරණයේ ක්‍රියාධරයින්, සෞඛ්‍ය සේවා නිලධාරීන් සහ අනෙකුත් සේවා සපයන්නන් ඇතුළු විවිධ පාශර්වකරුවන් සමගින් ලේඛනගත කරන්නා සිදුකරන අන්තක්‍රමයා සඳහා මගපෙන්වන්නේ ද එමගිනි.

පොදුවේ ගත් කල ලිංගික බලහත්කාරකම් නොහොත් දූෂණය සහ අනෙකුත් ආකාරවල ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට යොමුවීමට පුද්ගලයින් පොළඹවාලන්නේ ආධිපත්‍ය පැතිරවීමට, පාලනයට සහ තම බලය විදහාපෑමට ඇති අවශ්‍යතාවය මගිනි. ශ්‍රී ලංකාවේ ගැටුම් හා කුරකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය මෙම රටාවට අනුව සිදුවන්නකි.

රැඳවුම්භාරයේ සිටින පුද්ගලයින් වධහිංසාවට ලක් කිරීමේ ක්‍රමයක් වශයෙන් ලිංගික බලහත්කාරකම් සහ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යොදාගැනීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට දීසර් ඉතිහාසයක් පවතින අතර එය, වරදට දඬුවම් නොලබා ගැලවීයාමේ සංස්කෘතියක් තුළ ගැඹුරින් මුල්බැසගෙන තිබේ. ³¹ සිරභාරයේ සිටින අතරතුර ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ වින්දිතයින් බවට පත්වූ අය අතරට පුරුෂයින් හා කාන්තාවන් ඇතුළත් වන අතර ඔවුන් විවිධ ප්‍රජාවන්ට අයත් වන්නන් වේ. උදාහරණ වශයෙන් එක්තරා මානව හිමිකම් සංවිධානයක් ගැටුමේ පසුබිමින් පරිබාහිරව 2011දී ප්‍රකාශයට පත් කළ ලේඛනයක 2000න් පසුව ආ පළමු දශකය තුළ "පොලිස් සිරභාරයේ සිටින අතර වධහිංසාවට ලක් වූ සිංහල පුරුෂයින් සහ කාන්තාවන් පිළිබඳ සිද්ධි දහසකට වඩා" ඇතුළත් වී ඇති අතර "ඉන් බොහොමයක් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය හා ලිංගික බලහත්කාරකම නොහොත් දූෂණය සම්බන්ධ ඒවා ය."³² ගැටුම් සහිත පසුබිම තුළ සෑම ජනවගර්ශකටම අයත් පුද්ගලයින් මෙසේ ඉලක්ක වී තිබේ. ³³ එනමුත් මෙහිදී සුළුතර දෙමළ ප්‍රජාව (කාන්තාවන් මෙන්ම පුරුෂයින් එකසේ) මෙවන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියා සඳහා විශේෂයෙන්ම ඉලක්ක වී ඇති බවක් පෙනේ. ඔවුන් ඒසේ විශේෂයෙන් ඉලක්කවීමටත් අවදානම්පාත්‍රවීමටත් හේතුව බහුතරය දෙමළ ජනතාව වන ප්‍රදේශවල ගැටුම් ඉතා තීව්‍ර අන්දමින් ව්‍යාප්තව තිබීම සහ

³¹ HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', pp. 17-18.
³² එම.
³³ වැඩිදුර විස්තර සඳහා ඉහත 3 පිටුව හා පහත 5 පිටුව බලන්න.

වරදකරුවන්ට තමන්ගේ වාසියට යොදාගත හැකි අන්දමේ වෙනස්කොට සැලකීම් සහ බල අසමතුලිතයන්ගෙන් ගහණ ඉතිහාසයක් මෙම සමාජයට තිබීම වේ.³⁴ එවන් ඉතිහාසයක් සමගින් සංකලනය වූ පුරුෂමූලික ආචරිකය හා දේශපාලනය ද අසමාන බල සබඳතා ද ගැටුම් සමයේ සහ ඉන් පසුව රැඳවුම්භාරයේ මෙන්ම ඉන් පරිබාහිරව පුළුල්ව ව්‍යාප්තවූ පද්ධතිගත ලිංගික අපයෝජනවලට හේතුපාදක විය.

ගැටුම් පීඩාවට පත්වූ ප්‍රදේශවල වසන කාන්තාවන්ගේ අවදානම්පාත්‍රතාවය තවදුරටත් උග්‍රකරවීමට සන්නද්ධ යුධගැටුම් හේතු විය. කාන්තාවන් නිවසට කොටු කිරීමටත් ප්‍රජාව තුළ බලසම්පන්න ස්ථානයක් දැරීමට ඔවුන්ට ඉඩ ලබානොදීමටත් හේතු වූ සමාජමය සමානතා, වෙනස්කොට සැලකීම සහ ස්ත්‍රීපුරුෂ සමාජභාව ඒකාකානි (stereotypes) හේතුවෙන් උතුරේ සහ නැගෙනහිර කාන්තාවන් සුරාකෑමේ හා අපයෝජනයට ලක්වීමේ අවදානමට විශේෂයෙන්ම ලක්වූවෝ වෙති.³⁵ ගැටුම් සමයේදී ඇතැම් කාන්තාවෝ LTTE සංවිධානයේ විවිධ නිලතලවලට බැඳුණේ යම් ආකාරයක

³⁴ වැඩිදුර විස්තර සඳහා OISL වාර්තාවේ 47-48 පරිච්ඡේද බලන්න: 1948 නිදහස ලැබීමෙන් පසුව සිංහල බහුතරයට වාසිදායක වන අන්දමේ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති මාලාවක් ක්‍රියාත්මකවීමත් සමගින් දෙමළ සුළුතර කණ්ඩායම් වැඩි වැඩියෙන් කොන්වීමටත් ආන්තිකරණයටත් පත්විය. යටත්විජිත පාලනය තුළ සිංහල ජනතාවට විදින්නට වූ ගැහැට සඳහා සහන ලබාදීමේ මාගරයක් ලෙස මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක වූවත් වගර්වාදය පදනම් කරගත් හා බහුතරවාදී දේශපාලනයක් එතුළින් පිළිබිඹුවීම ක්‍රමක්‍රමයෙන් වධර්නය විය. 1956න් පසුව අවස්ථා ගණනාවකදී වගර්වාදී ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියා පැතිරයාම සහ දෙමළ ප්‍රජාවේ ඇතැම් කොටස් අතර රැකිලිවාදයේ වධර්නය සිදුවිය. 1970ගණන් වන විට "දේමළ ඊලාමය" නමින් වෙනම රාජ්‍යයක් ඉල්ලා සිටින සටන්කාමී කණ්ඩායම් දිවයිනේ උතුරේ හා නැගෙනහිර විය.

1972දී නව දෙමළ කොටි සංවිධානය බිහිවිය. 1976දී එය දෙමළ ඊලාම් විමුක්ති කොටි (LTTE) බවට පත්විය. ඉන් අනතුරුව එළඹුණු දශකයේ මෙම සංවිධානය දෙමළ පක්ෂ සහ සටන්කාමී සංවිධාන පුබුදුවාලීමට ක්‍රියා කරන ලදී. 1983 ජූලි මාසයේ යාපනයේදී LTTE ප්‍රහාරයක් වූ අතර එහිදී රජයේ සොල්දාදුවන් 13දෙනෙකු මරාදමන ලදී. ඉන් පසුව 'කළු ජූලිය' නමින් හඳුන්වන වාගරික ප්‍රචණ්ඩත්වය රට පුරා ඇවිල ගියේය. එහිදී දෙමළ ජාතිකයින් 3000ක් තරම් මියගිය අතර දෙමළ ජාතිකයින්ගේ දේපළ සහ ව්‍යාපාර විනාශවිය. බොහෝදෙනා බහුතර සිංහල ප්‍රදේශවලින් පලාගියහ. පසුව ඔවුහු රටින් නික්ම ගියහ. රජය සහ LTTE සංවිධානය අතර පූර්ණ සන්නද්ධ ගැටුමක් ඇතිවිය.

³⁵ Raquel Saavedra and Shreen Saroor (2017), 'A gendered approach to transitional justice in Sri Lanka', *South Asian Centre for Legal Studies*, pp. 12-14 <http://sacls.org/resources/publications/reports/a-gendered-approach-to-transitional-justice-in-sri-lanka-women-s-perspectives-and-international-best-practices>

සවිබලගැන්වීමක් ලබාගැනීමේ අපේක්ෂාවෙනි. සටන්කාරිනියන් වශයෙන් ඔවුන්ට එහිදී ලැබුණු තත්වය ඉහත කී පීනමූලික මතවාද අභියෝගයට ලක් කළේය. මින් ඇතැම් කාන්තාවන්ට එම සංවිධානය තුළ ඉහළ නිල දරන්නට අවස්ථාව ලැබිණි. කෙසේනමුත් ගැටුම් නිමාවූ පසු තමන්ගේ ප්‍රජාවෙන් මෙන්ම රජයේ ආයතනවලින් මෙම හිටපු සෙබළුන්ට දැක්වූ අධික විමසිලිවන්ත ස්වභාවය හේතුවෙන් එම දෙපාර්ශ්වයන්ම වෙනස්කොට සැලකීමට ලක්වන්නට ඔවුන්ට සිදුවිය.³⁶

B. ගැටුම්-සම්බන්ධව ශ්‍රී ලංකාවේ දක්නට ලැබුණු ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ විවිධ ස්වරූප

1. රැඳවුම්භාරයේදී වධහිංසා කිරීමේ ක්‍රමයක් වශයෙන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යොදාගැනීම

LTTE සංවිධානයට එරෙහි සන්නද්ධ ගැටුම් සමයේ මෙන්ම සන්නද්ධ ගැටුමින් පසුව එළඹුණු සමයේදී පුළුල් මට්ටමකින් ව්‍යාප්තව තිබූ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව ක්‍රියා සම්බන්ධයෙන් ආරක්ෂක හමුදා සාමාජිකයින් වෙත වෝදනා එල්ල වී ඇති බැව් වාර්තා වී තිබේ.³⁷ මෙහිදී, රැඳවුම්භාරයේ සිටි හෝ බලකිරීම මත පොලීසිය හෝ සන්නද්ධ හමුදා සමගින් අත්නක්‍රමයා කරන්නට සිදුවූ³⁸ දෙමළ වාගරික පුරුෂයින් හා කාන්තාවන් මෙන්ම LTTE සංවිධානයට යම් සම්බන්ධතාවක් තිබූ බවට සැකකළ ඇතැම් සිංහල සහ දෙමළ කථාකරන මුස්ලිම් පුරුෂයින් හා කාන්තාවන් ඉලක්ක කරගෙන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ප්‍රධානවශයෙන්ම දියත් වී තිබේ.³⁹ සන්නද්ධ ගැටුමේ අවසාන සමයේදී එනම් සිවිල් වැසියන් සහ සටන්කාමීන් දහස් ගණනක් රජයේ පාලනය යටතේ වූ ප්‍රදේශවලට මාරුවද්දී; ඉන් පසුව සිවිල් වැසියන් දහස් ගණනක් යුද්ධයෙන් පසුව නවතාගෙන සිටි කඳවුරු හා අවතැන් කඳවුරුවලදී; සහ පුනරුත්ථාපන කඳවුරු ඇතුළු වෙනත් රැඳවුම් ස්ථානවලදී ආරක්ෂක හමුදා අතින් සිදුවූ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පිළිබඳ වෝදනා එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස් කායරාලය ශ්‍රී ලංකාවේ සම්බන්ධයෙන් සිදුකළ විමර්ශනයේ වාර්තා කර තිබේ.⁴⁰

³⁶ Gowrinathan and Cronin-Furman (2015), 'The Forever Victims?', Section 4.
³⁷ HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson'; Yasmin Sooka (2014), 'An Unfinished War: Torture and Sexual Violence in Sri Lanka 2009-2014', *Bar Human Rights Committee of England and Wales*, http://www.univie.ac.at/bimtor/dateien/violence_in_sri_lanka_2009_2014.pdf.
³⁸ OISL Report, para. 372. See also Sri Lanka Campaign for Peace and Justice, 'Crimes Against Humanity in Sri Lanka's Northern Province', (2014), <http://cja.org/downloads/Crimes%20Against%20Humanity%20in%20Sri%20Lanka's%20Northern%20Province.pdf>, [hereinafter "Crimes Against Humanity in Sri Lanka's Northern Province"].
³⁹ HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', p. 6.
⁴⁰ OISL Report, pp. 117-128. See also International Crimes Evidence Project (ICEP), 'Island of Impunity':

ඇතැම් අවස්ථාවල වසර ගණනාවක් තරම් දීප්ත කාලයක් මුළුල්ලේ ලිංගික වහල් සේවය සඳහා කාන්තාවන් හමුදා කඳවුරුවල රඳවාගෙන සිටීම සම්බන්ධයෙන් වෙනත් මූලාශ්‍ර වාර්තා කර තිබේ.⁴¹

දැනට විදේශවල වාසය කරන නිටපු LTTE රැදවුම්කරුවන් 75 දෙනෙකුට එරෙහිව සිදුකළ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව වෝදනා 2013 දී හියුමන් රයිට්ස් වොච් සංවිධානය විසින් වාර්තා කර තිබේ.⁴² ප්‍රවේශය මත රජයෙන් පනවා තිබූ සීමා හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ පර්යේෂණ සිදුකිරීම දුෂ්කර වූයෙන් හියුමන් රයිට්ස් වොච් සංවිධානයට තොරතුරු ලබාගැනීමට හැකිව තිබෙන්නේ රැදවුම්කරුවන්ගෙන් සුළු කොටසකගේ පමණි. කෙසේනමුත් මෙම නියැදි කණ්ඩායමෙන් විෂාල කොටසක් එල්ල කළ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව වෝදනා අනුව හියුමන් රයිට්ස් වොච් සංවිධානය නිගමනය කරන්නේ "ගැටුමේ අවසන් වර්ෂ කිහිපයේ සහ ඉන් පසුව එළඹුණු සමයේ පුළුල්ව ව්‍යාප්තවූ පද්ධතිගත අපයෝජන තිබූ බව" එම තොරතුරුවලින් ප්‍රබලව යෝජනා කෙරෙන බවකි.⁴³

"ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය බොහෝවිට ආරම්භ වූයේ ප්‍රශ්න කිරීම් අවස්ථාවල හෝ ඉන් පරිබාහිර අවස්ථාවල ලිංගිකමය ලජ්ජාවට පත් කිරීම හා බලහත්කාරයෙන් නිරුවත්කිරීම හා අඩනිරුවත් කිරීමක් සමගින්" බව හියුමන් රයිට්ස් වොච් සඳහන් කරයි. එසේ බලහත්කාරයෙන් නිරුවත් කිරීම සිදුවූයේ වාචිකව සිදුකළ ලිංගික තජ්ජන හා සමච්චල් සමගින් වූ අතර වධහිංසාවට ලක්වීමෙන් රැදවියන් මුහුණ දුන් ලජ්ජාව සහ අවමානය මෙයින් තවදුරටත් තියුණු කරවා තිබේ. මෙවන් බොහෝ මානසික ලිංගික අපයෝජනවලින් පසුව ලිංගික බලහත්කාරකම් සහ විවිධාකාරයේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ද ඇතුළුව ශාරීරික වධහිංසා හා පීඩා සිදුකර තිබේ.⁴⁴ ඉන්ටර්නැෂනල් ටෘක් ඇන්ඩ් ජස්ටිස් ප්‍රොජෙක්ට් ආයතනය 2017 දී වාර්තා කර ඇති අන්දමට මැනකාලිනව ඔවුන් ලේඛනගත කළ සිදුවීම් බොහොමයක "ලිංගික බලහත්කාරකම් නොහොත් දුෂණය සිදුව ඇත්තේ ප්‍රශ්න කිරීමට යොදාගන්නා විෂාල කාමරවල නොව රාත්‍රී කාලයේදී සිර කුට්ටිවලදී ය. එහි අර්ථය වන්නේ පහරදීම් පිළිස්සීම් යනාදියට මුහුණදීමෙන පසුව රැදවියන් තනිව ඉන් ප්‍රකෘති තත්වයට පත්වීමට වැයම්කරන රාත්‍රීකාලයේදී පවා ඔවුනට කිසිම සැනසීමක් නොවූ බවයි."⁴⁵

ශ්‍රී ලංකාව තුළ හා ඉන් පිටතදී ලේඛනගත කළ සිදුවීම්වලට අනුව රැදවුම්භාරයදී පුළුල් වශයෙන් සිදුවූ මෙම ලිංගික

Investigation into international crimes in the final stages of the Sri Lankan civil war', (February 2014), pp. 150ff, https://www.piac.asn.au/wp-content/uploads/island_of_impunity.pdf.

⁴¹ See e.g. Special Rapporteur Mission Report (2016), A/HRC/34/54/Add.2, para. 43.

⁴² HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', pp. 50-138.

⁴³ එම., p. 2.

⁴⁴ එම., p. 39.

⁴⁵ See further ITJP (2017) 'Unstopped', p. 41.

අපයෝජන අතරට රැදවියන්ගේ ලිංගික අවයව සහ පියයුරු සිහඬටුවලින් පිළිස්සීම, රැදවියන්ගේ ශිෂ්ණ සහ වෘෂණ කෝෂ ඇඹරීම, පියයුරු සහ නිකඹ සිරීම හෝ සැපීම, බලහත්කාරයෙන් ස්වයංචිත්දනයේ යෙදවීම, බලහත්කාරයෙන් මුඛ සංසගරයේ යෙදවීම, රැදවියන්ගේ ලිංගික අවයව මත මිරිස් කුඩු ඉසීම, ලාවවුළට දමා වැසීමෙන් රැදවියන්ගේ ලිංගික අවයව තැලීම, කටුකම්බි යොදාගනිමින් සහ සමූහ වශයෙන් වාචික, යෝනි සහ ගුද ලිංගික බලහත්කාරකම් (දුෂණය) ඇතුළත්වේ.⁴⁶

රජය විවේචනය කළවුන් සහ LTTE සංවිධානයට සම්බන්ධකම් ඇති බවට සැකකළවුන් අත්තනෝමතික ලෙස රඳවාගැනීම නිරන්තරයෙන්ම සිදුවූයේ කුප්‍රකට ක්‍රමවේදයකට ය: එම පුද්ගලයින් "සුදු වැන" යොදාගනිමින් පැහැර ගත් අතර, ඉන් අනතුරුව වූයේ ඔවුන් අතුරුදන්වීම හා වධහිංසාවට ලක් වීමයි.⁴⁷ සාමාන්‍යයෙන් මෙම පැහැරගැනීම් අපරාධ විමර්ශන ඒකකයෙන් සහ ත්‍රස්ත විමර්ශන ඒකකයෙන් පමණක් නොව හමුදාව විසින් ද සිදුකළ බව වාර්තා කෙරේ.⁴⁸

දිගින් දිගටම සිදුවූ රඳවා තබාගැනීම් සහ වධහිංසා සමගින් අල්ලස්දීම සහ බලෙන් මුදල් ලබාගැනීම සම්බන්ධ වූ බව ද ලේඛනගත කරන්නන් විසින් වාර්තා කර තිබේ: රඳවාගත් චින්දිතයින්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයින් විසින් අල්ලස් ගෙවා ඔවුන්ට නිදහස ලබාගැනීමට හැකිවූ අවස්ථා සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවක් වාර්තා වී තිබේ.⁴⁹

2. රැදවුම්භාරයෙන් පරිබාහිරව ගැටුම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය

කාන්තාවන් හා සමානව පුරුෂයින් ද ගැටුම-සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ චින්දිතයින් වන බව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස් කාර්යාලයෙන් ශ්‍රී

⁴⁶ Anne Woodworth & Bhavani Fonseka (July 2016), 'Accountability and Reparations for Victims of Conflict Related Sexual Violence in Sri Lanka', *Centre for Policy Alternatives Discussion Paper*, p. 5, <https://www.cpalanka.org/wp-content/uploads/2016/07/CSV-paper-June-2016.pdf>; OISL Report, paras. 116 and 597; Special Rapporteur on Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 'Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment on his mission to Sri Lanka' (December 2016), A/HRC/34/54, para. 26 ("Special Rapporteur Mission Report"); HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', p. 40; ITJP (2017) 'Unstopped', pp. 41-47.

⁴⁷ Special Rapporteur Mission Report (2016), A/HRC/34/54, para.23. See further Sooka (2014), p. 21.

⁴⁸ එම.

⁴⁹ ITJP 'Joseph Camp', (2017), p. 38, http://www.itjpsl.com/assets/ITJP_Joseph_camp_report_FINAL.pdf.

ලංකාව පිළිබඳ සිදුකළ විමර්ශන වාර්තාවේ දැක්වේ.⁵⁰ රැඳවුම්භාරයේ සිටින කාන්තා හා පුරුෂ යන දෙපාර්ශ්වයම එකසේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට භාජනය වූවන් තමන්ගේ නිවෙස්වලදී හෝ නිවසින් බැහැරව තම ජීවිතාව සරි කරගන්නා අතරේ හෝ රැඳවුම්භාරයේ සිටින හෝ සොයාගත නොහැකි තම පවුලේ ඥාතීන් සොයා යන අතරේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට භාජනය වීමේ වැඩි අවදානමකට මුහුණ දෙනු ලැබුවේ කාන්තාවන් ය.⁵¹

දෙමළ කාන්තාවන් ඔවුන්ගේ නිවෙස්වලදී සහ හමුදා මුරකපොළවලදී හමුදා සෙබළුන් සහ පොලිස් නිලධාරීන් අතින් දූෂණයවීම බොහෝ අවස්ථාවල නිමා වන්නේ අධිකරණ ක්‍රියාවලියකට යොමු නොවී ඔවුන්ව මරණයට පත්කිරීමෙන් වන බව ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ නියෝජිතයන් විසින් 1990 ගණන්වල සිටම මෙරට ගැටුමේ ලක්ෂණයක් ලෙස වාර්තා කර ඇති කරුණකි.⁵²

මීට අමතරව, යුද්ධයේ අවසන් භාගයේදී මියගිය කාන්තා සටන්කාමීන්ගේ මළසිරුරු කෙසේ කෙලෙසීමට ලක් කළේද යන්න පිළිබඳව සැලකිය යුතු විධියේ සාක්ෂි එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහකොමසාරිස් කායරාලයෙන් ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ සිදුකළ විමර්ශනයේදී සොයාගෙන තිබේ. එහි සඳහන් අන්දමට "සියළු සිරුරුවල පසුව සහ ලිංගික අවයව නිරාවරණය කර තිබුණි. ඇතැම් සිරුරුවල දෙපා පළල්වනසේ දෙපසට විහිදුවා තිබිණි."⁵³ එම වාර්තාවේ නිගමනය කර තිබුණේ "ඔප්පු කරනු ලැබුවොත් මේවා පෞද්ගලික ගරුත්වයට සාහසිකකම් කිරීමේ යුධ අපරාධ ලෙස සලකනු ඇති"⁵⁴ බවයි. තවත් මූලාශ්‍රවලින් වාර්තා කෙරුණේ මෙම කාන්තා සටන්කාමීන් මරා දමා ඔවුන්ගේ සිරුරු කෙලෙසීමට පෙරාතුව ඔවුන් සමූහ දූෂණය ඇතුළු ස්ත්‍රී දූෂණයට බඳුන්වූ බවට සාක්ෂි ඇති බවකි.⁵⁵

තවද, දරුණු ලෙස සටන් පැවති සමයේදී එම ගැටුම් සහිත ප්‍රදේශවල සිට පලා ආ සිවිල් කාන්තාවන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට නතුකිරීම කොතරම් පුළුල් ලෙස ව්‍යාප්ත වූයේද යත් එම කතුන් නැවතත් සටන් සිදුවෙමින් පැවති ප්‍රදේශවලටම ආපසු යාමට පෙළඹුනු බව කියැවෙන වාර්තා ද වේ.⁵⁶ යුද්ධයේ අවසන් භාගයේදී අභ්‍යන්තර වශයෙන් අවතැන්වූවන් දහස් ගණනින් රජයේ පාලනය යටතේ වූ ප්‍රදේශවලට මාරුවෙද්දී ඔවුන්ට මුහුණ දෙන්නට වූ ආරක්ෂක පිරිස්සුම යටතේ මෙම අවතැන්වූවන්ට සොල්දාදුවන් හා අනෙකුත් රැඳවියන් ඉදිරියේ තම ඇඟළුම් ඉවත්කර නිරුවත්වන්නට සිදුවිය. මින් ඇතැම් කාන්තාවන් පරීක්ෂාවට

⁵⁰ OISL Report, paras. 571 and 586.
⁵¹ Gowrinathan and Cronin-Furman (2015), 'The Forever Victims?', p. 5.
⁵² HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', pp. 18-20.
⁵³ OISL Report, paras. 323-325.
⁵⁴ එම., para. 325.
⁵⁵ See e.g. ICEP (2014), 'Island of Impunity', paras. 11.30 and 11.34.
⁵⁶ HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', p. 7.

ලක් වූයේ පිරිමි සොල්දාදුවන් අතින් වූ අතර ඇතැම් මෙහිදී අඩන්තේට්ටමට ලක්ව තිබේ. උදාහරණ වශයෙන් ඔවුන්ගේ පියයුරු මතට රයිෆල් පහර එල්ල කර තිබේ.⁵⁷

ගැටුම් අවසාන වූ පසු එළඹුනු කාලයේදී පෙර ගැටුමින් පීඩාවට පත් ප්‍රදේශ, විශේෂයෙන්ම රටේ උතුරු ප්‍රදේශය බරපතල ලෙස හමුදාකරණයට ලක්ව තිබේ. මින් පෙර LTTE සංවිධානයේ පාලනයට නතු වූ ප්‍රදේශවල වතර්මානයේදී හමුදාව සිටීම දෙමළ කාන්තාවන් තුළ අනාරක්ෂිත හැඟීමක් වධර්නය කිරීමටත් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට ලක්වීමට ඔවුන්ගේ ඇති අවදානම ඉහළ නැංවීමටත් හේතු වී තිබේ. පෙර ගැටුම් පැවති ප්‍රදේශවල සිටින ඇස්තමේන්තු කරන කාන්තා ගෘහමුලික පවුල් සංඛ්‍යාව 40,000ක් 60,000ක් අතර වේ.⁵⁸ තමන්ගේ එදිනෙදා කටයුතුවලට නිවසින් බැහැරව යාමේදී,⁵⁹ අතුරුදන්වූ තම පවුලේ සාමාජිකයින් සොයා පොලිසි හා හමුදා කඳවුරුවලට යාමේදී සහ තමන්ගේ නිවසට ආරක්ෂක හමුදා පැමිණෙන අවස්ථාවලදී⁶⁰ මෙම කාන්තාවන් ප්‍රචණ්ඩත්වයට ලක්වීමේ අවදානමට මුහුණ දෙති. තවද, ඔවුන් මුහුණ දෙන සමාජ-ආර්ථික දුෂ්කරතා මෙන්ම හමුදාව විසින් ඉඩම් අත්කරගැනීම හේතුවෙන් ඉඩම් හිඟයට මුහුණ දෙන්නට සිදුවීම හේතුවෙන් "ලිංගික අල්ලස්" යනුවෙන් බොහෝවිට ශ්‍රී ලංකාවේ හඳුන්වනු ලබන ලිංගික සුරාකෑමට ලක්වීමේ අවදානමටද මෙම කාන්තාවන් මුහුණ දෙති. සම්පත් වෙන ප්‍රවේශවීම සඳහා, රැකියා හා ආධාර ලබාගැනීම සඳහා රජයේ නිලධාරීන්ට ඇතුළුව විවිධ පාර්ශ්ව වෙත ලිංගික සේවා සැපයීමට සිදුවීම පිළිබඳව කාන්තාවන් වාර්තා කර තිබේ.⁶¹

C. ගැටුම් සහ ක්‍රෑරකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය (CARSV)

1. පෙළඹවීම්

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ගැටුම් සහ ක්‍රෑරකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇතිවීමට හේතු සාධක කිහිපයක් ඇති බව සලකනු ලැබේ. භීෂණය ඇතිකිරීමේ ක්‍රමයක් වශයෙන්, යම් පුද්ගලයකු හෝ පුළුල් ප්‍රජාවක් වධහිංසාවට පැමිණවීමේ හෝ දඬුවමට ලක් කිරීමේ ක්‍රමයක් වශයෙන්, දෙමළ ජනතාව

⁵⁷ OISL Report, para. 1050.
⁵⁸ Dilrukshi Handunnetti, 'The man of the house is a woman', (14 June 2015), *Sunday Observer* <http://archives.sundayobserver.lk/2015/06/14/spe01.asp>; International Commission of Jurists ("ICJ") 'Submission to the Universal Periodic Review of Sri Lanka', (April 2012), p. 19, http://www.sangam.org/2012/08/ICJ_UPR.pdf, accessed 13 December 2017.
⁵⁹ Gowrinathan and Cronin-Furman (2015), 'The Forever Victims?', p. 5.
⁶⁰ International Crisis Group, 'Sri Lanka: Women's insecurity in the North and East', (December 2011), *Asia Report No. 217*, <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/sri-lanka/sri-lanka-women-s-insecurity-north-and-east>.
⁶¹ එම., pp. 28-29.

පුළුල්ව LTTE සංවිධානය සමගින් සම්බන්ධවීම අධෛර්‍යමත් කිරීමේ මාගර්‍යක් වශයෙන්, සාක්ෂි ලබාගැනීමට ප්‍රශ්න කිරීමේ ක්‍රමයක් වශයෙන්, වින්දිතයින් ලජ්ජාවට පත් කිරීමේ හා ඔවුන් මානසිකව බිඳහෙලීමේ මගක් වශයෙන් සහ සමාජ ඒකාබද්ධතාවය විනාශකිරීමේ අරමුණින් එය භාවිතා කර තිබේ.⁶²

ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයාල නිරතවන අතර එම වරදකරුවන්ගේ මුඛින් පිටවන වදන්වලින් මෙ අරමුණු මනාව පසක් වේ. ඉන්ටනර්ෂනල් ටෘක් ඇන්ඩ් ජස්ටිස් ප්‍රොජෙක්ට් වාතරා කරන අන්දමට "වාගර්‍ය වශයෙන් අවනම්බු සහගත භාෂාව භාවිතය වධහිංසා ක්‍රියාවලිය මුළුල්ලේ මෙන්ම රැඳවුම් කුටි තුළ ද සාමාන්‍ය දෙයක් වන අතර ලිංගික උල්ලංඝන සිදුකරන අවස්ථාවලදී එය විශේෂයෙන්ම සිදුවන්නකි."⁶³ මීට සාක්ෂි සපයන එක් විස්තරයක් යුද්ධයෙන් පසු සමය තුළ රැඳවුම්භාරයේදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණ දුන් එක් වින්දිතයකු විසින් සපයා තිබේ: "ඒ අය 'උඹල දෙමළ බල්ලෝ, උඹලා අපි සිංහලයෝ එක්ක හැප්පෙන්නද හිතන්නේ? උඹලා සදාකාලිකවම අපේ වහල්ලු' වගේ දේවල් කිව්වා."⁶⁴ සොල්දාදුවකු අතින් දූෂණයට ලක්වූ තවත් පුරුෂයකු වාතරා කළේ "අපේ ප්‍රජාව ලැජ්ජාවට පත් කරන්න ඔහු යොදාගත්තු ක්‍රමය මේක බව මට දැනුණා. ඒක හරිම වේදනාකරයි. ඊට පස්සේ ඔහු මාව අනෙත් පැත්තට හරවලා බොහොම කෝපයෙන් මගේ පුරුෂලිංගයයි වෘෂණකෝෂයි තදින් ඇද්දා. 'මේකෙන් උඹ අනාගත දෙමළ හදන්නැති වෙන්න අපි වගබලාගන්නම්'. ඒ වේදනාව ඉවසාගන්න බැරුවම මට සිහි නැතුව ගියා."⁶⁵

2. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය අඩුවෙන් වාතරා කිරීම

පින්තු ජයවධර්න සහ ගුණී සඳහන් කරන අන්දමට "ප්‍රචණ්ඩකාරී වේවා එසේ නොවන ස්වරූපයක වේවා ලිංගික සබඳතා පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකාවේ ඇත්තේ නිහඬබවේ සංස්කෘතියකි. මානව හිමිකම් උල්ලංඝන සම්බන්ධයෙන් ප්‍රජාව දැක්වූ නිහඬතාවය (මෙය ගැටුම් සමයේ දෙමළ ජනතාව අතර ප්‍රබලව දක්නට ලැබුණු අතර පුද්ගලයින්ට තමන් බලරහිත බවක් හැඟෙන සෑම අවස්ථාවකම එය එසේ වී ඇති බවක් පෙනේ) තුළින් පෙන්වුම් කළ නිහඬබවේ සංස්කෘතිය එමගින් පිළිබිඹු වන අතර එය තවදුරටත් සංයුක්ත කරවනු ලබයි. වෂර් ගණනාවක් මුළුල්ලේ පැතිර පවතින ප්‍රචණ්ඩත්වය, බලයේ සිටින්නවුන් විසින් බලය අනිසි ලෙස යොදාගැනීම සහ වරදට දඬුවම් නොලබා ගැලවීයාම හේතුවෙන් පුරවැසියන් තුළ ඇති අනාරක්ෂිත හැඟීම සහ

⁶² OISL Report, para. 587, 591, 593, 594; HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', p. 55.
⁶³ ITJP (2017), 'Unstopped', p. 39; OISL Report, para. 587.
⁶⁴ ITJP (2017), 'Unstopped', p. 39.
⁶⁵ එම., p. 40.

අපයෝජන පිළිබඳ හඬ නැගුවහොත් තමන් දණ්ඩනයට ලක්වේයැයි ඇති බිය හේතුවෙන් මේ තත්වය ඇතිව තිබේ."⁶⁶

විමර්ශනයට ලක් කළ නියැදි කණ්ඩායම් තුළ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඉහළ මට්ටමකින් පැවතියද ශ්‍රී ලංකාවේ ගැටුම් හා ක්‍රූරකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය නියමාකාරයෙන් වාතරා වී නොමැති බව පයෝජකයින් විසින් යෝජනා කොට තිබේ. එම සාක්ෂි ලබාගැනීමට ඇති දුෂ්කරතාව පසුපස වන හේතු ලෙස හඳුනාගෙන ඇත්තේ එම ගැටළුව සම්බන්ධයෙන් කථාකිරීමට සංස්කෘතියේ වන තහංචි; වින්දිතයින් මුහුණ දෙන අපකීර්තිය, ලජ්ජාව සහ ක්ෂතිය;⁶⁷ හිටපු සටන්කාමීන් සියළුදෙනා දූෂණ වින්දිතයින් බවට හංවඩු ගැසේයැයි බියෙන් මේ පිළිබඳ වාතරා නොකර සිටීමට ප්‍රජාවෙන් එල්ලවන පීඩනය; බලධාරීන් පිළිබඳ විශ්වාසයක් නොවීම, වාතරා කිරීම සඳහා ආරක්ෂිත පරිසරයක් නොමැතිවීම; රජයේ හමුදා තොරතුරු ලබාගොදී රඳවාගැනීම හේතුවෙන් තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශවීමට නොහැකිවීම; ශ්‍රී ලංකාවේ නීතියෙන් පුරුෂයින් දූෂණයවීම වරදක් ලෙස හඳුනාගෙන නොතිබීම;⁶⁸ මේ සම්බන්ධයෙන් ස්වාධීන විමර්ශනයක් කිරීමට ඉඩහැරීම රජය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම;⁶⁹ සාක්ෂිකරුවන්ගේ රැකවරණය සහතික කළ හැකි සඵලදායී වැඩසටහනක් නොවීම;⁷⁰ වෝදනා එල්ල කිරීම මත තමන්ට රජයේ හමුදාවල පලිගැනීමට මුහුණදෙන්නට වේදැයි වින්දිතයින්ට ඇති බිය⁷¹ යනාදියයි. ගැටුම් සහ ක්‍රූරකම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇති පරිද්දෙන් වාතරා නොවී අඩුවෙන් වාතරා වීමටත් සැබෑ සිදුවීම් සංඛ්‍යාව වාතරා වී ඇති සිදුවීම් සංඛ්‍යාවට වඩා වැඩිවීමට බොහෝදුරකට ඉඩ තිබීමටත් හේතුව මෙම අභියෝග තුළින් පැහැදිලි වේ.⁷²

3. වින්දිතයෝ

ගැටුම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණදුන් වින්දිතයින්ගෙන් බහුතරය දෙමළ ජනවර්ගයට අයත්වුවත් වුවද එය සෑමවිටම එසේ නොවේ. වින්දිතයින්ගේ වයස් කණ්ඩායම සලකාබැලුවහොත් එය ළදරුවියේ සිට වයස්ගත

⁶⁶ Pinto-Jayawardena & Guthrie (2016), 'Introduction', The Weight of Silence, para. 2.
⁶⁷ Sooka (2014), p. 38.
⁶⁸ AA Edirisinghe and NKK Mudalige (2017), 'Male Victimization in Rape: Case of Sri Lanka', *Proceedings of APIIT Business, Law & Technology Conference, Asia Pacific Institute of Information Technology*, p. 121, <http://conference.apiit.lk/pdf2/Law/LBAT201714.pdf>
⁶⁹ ICJ (2012), 'Submission to the Universal Periodic Review of Sri Lanka', p. 6.
⁷⁰ See further Chapter 7 (Do No Harm).
⁷¹ ICJ (2012), 'Submission to the Universal Periodic Review of Sri Lanka', p. 3.
⁷² Chulani Kodikara, 'Justice and accountability for war related sexual violence in Sri Lanka', (August 2016), *50.50, Inclusive Democracy*, <https://www.opendemocracy.net/5050/chulani-kodikara/justice-and-accountability-for-war-related-sexual-violence-in-sri-lanka>.

පුද්ගලයින් දක්වා විහිදේ. උදාහරණ වශයෙන් හියුමන් රයිට්ස් වොච් වෙත ලැබුණු ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව සිදුවීම් උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වලින් මෙන්ම කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයෙන් ආ වයස අවුරුදු 16ත් 50ත් අතර කාන්තාවන්ගෙන් මෙන්ම පුරුෂයින්ගෙන් ලැබුණු ඒවා විය.⁷³ විශේෂයෙන්ම රඳවුම් සහ පුනරුත්ථාපන මධ්‍යස්ථානවලදී පුරුෂයින් ද කාන්තාවන් තරමටම ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණදීමේ අවදානම දරන බව පයෙර්ෂකයෝ පෙන්වා දෙති. ලේඛනගත කර ඇති සිදුවීම් අතරින් බහුතරයක වින්දිතයින් LTTE සංවිධානයට සම්බන්ධකම් තිබුවත් ලෙස වෝදනා ලැබූ පුද්ගලයෝ වෙති.⁷⁴

ළමුන් ලිංගික අපයෝජනයට ලක්කිරීම සම්බන්ධයෙන් ඇති තොරතුරු සීමිත වුවත් ආරක්ෂක හමුදා විසින් ගැටුම් සම්බන්ධකරගනිමින් සිදුකළ ලිංගික අපයෝජනවලදී ළමා සොල්දාදුවන් ද වින්දිතයින් වූ බවට වෝදනා එල්ල වී තිබේ.⁷⁵ ළමා සොල්දාදුවන් වශයෙන් බලහත්කාරයෙන් .. සංවිධානය බඳවාගෙන පසුව පුනරුත්ථාපන කඳවුරුවලදී ආරක්ෂක හමුදා අතින් වධහිංසාවට ලක්වූ වැඩිහිටි පුරුෂයින් සම්බන්ධ සිදුවීම් ගණනාවක්ම වාර්තා වී තිබේ.⁷⁶

4. වරදකරුවන්

වරදකරුවන් ලෙස වෝදනා ලැබුවෝ ශ්‍රී ලංකා ආරක්ෂක හමුදාවල පුළුල් පරාසයක් තුළ ව්‍යාප්තව සිටිති.⁷⁷ එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහකොමසාරිස් කායරාල වාර්තාවට අනුව LTTE සංවිධානයට එරෙහි යුද්ධයේදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සඳහා වගකිවයුතු පුද්ගලයෝ පොලීසියට (අපරාධ විමර්ශන දෙපාර්තමේන්තුවට හා ත්‍රස්ත විමර්ශන දෙපාර්තමේන්තුවට යන දෙකටම), ජාතික බුද්ධි කායරාංශයට, හමුදා බුද්ධි අංශවලට, ශ්‍රී ලංකා යුධහමුදාවට සහ නාවික හමුදාවට අයත් වෙති.⁷⁸ ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියා සිදුවූ රඳවුම් මධ්‍යස්ථාන ද එම වාර්තාව මගින් හඳුනාගෙන තිබේ. උදාහරණ ලෙස වවුනියාවේ ජෝසප් කඳවුර, කොළඹ හා වෙස්පන්කුලමේ වූ ත්‍රස්ත විමර්ශන හා අපරාධ විමර්ශන මධ්‍යස්ථාන, බුස්ස රඳවුම් කඳවුර, ඕමන්තෙ මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය, සුන්කෝට්ටම් කඳවුර, පුලිනවරා කඳවුර සහ වැලිකන්ද පුනරුත්ථාපන මධ්‍යස්ථානය ඊට ඇතුළත් විය.⁷⁹

⁷³ HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', p 30.

⁷⁴ එම., p. 75.

⁷⁵ Jason Hart (2001), 'Children & Armed Conflict in Sri Lanka; a Discussion Document Prepared for UNICEF Regional Office South Asia', *Refugee Studies Centre, Oxford University*, p. 40, <https://www.rsc.ox.ac.uk/files/files-1/dp-children-armed-conflict-sri-lanka.pdf>, accessed 13 December 2017.

⁷⁶ ITJP (2017), 'Unstopped', p. 15.

⁷⁷ Sooka (2014), p. 31.

⁷⁸ OISL Report, para. 588.

⁷⁹ එම., para. 589.

D. ශ්‍රී ලංකාව තුළ ගැටුම් සම්බන්ධ කරගනිමින් සිදුවූ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ බලපෑම

වින්දිතයින්, ඔවුන්ගේ පවුල් සහ ප්‍රජාවන් වෙත ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් එල්ලවන බලපෑම බොහෝ දුර දිවෙයි. IP2 හි විස්තර කර ඇතිවාක් මෙන් මෙම වින්දිතයෝ ශාරීරික, මානසික මෙන්ම සමාජ ආර්ථික හානි රැසකින් පීඩා විඳිති. ඇතැම් අවස්ථාවල දුෂණය හා ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සිදුව ඇත්තේ වින්දිතයාගේ ළමුන් ඉදිරියේ හෝ ඔවුන් ආසන්නයේදී ය. එවිට පරම්පරා අතර ඇති ක්ෂතිය තවදුරටත් වධර්නය වේ.⁸⁰ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය හා බැඳී පවතින සමාජමය කැළල හේතුවෙන් (7 ඡේදය බලන්න) වින්දිතයාට ඇති අවස්ථා සීමිතවන අතර පවුල හා ප්‍රජාව තුළ ඔවුනට වන ආධාරක ව්‍යුහය මෙහිසා ඔවුනට අහිමිවී යාමට ඉඩ තිබේ. තවද, ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය හා බැඳී ඇති සමාජමය කැළල හේතුවෙන් කාන්තාවන් හා පුරුෂයින් යන දෙපාර්තමේන්තුවේම වින්දිතයින් වෛද්‍ය ආධාර ලබාගැනීමට පසුබටවීමට ඉඩ තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ගබ්සාව නීතිවිරෝධී වන බැවින් දුෂණයට ලක්වී දිවිලෙවාගත් කාන්තාවෝ එම දුෂණය හේතුවෙන් ගහර්ණිකවට පත්ව තිබෙනම් දරුගැබ ගබ්සා කිරීමට සෞඛ්‍යයට අහිතකර අනාරක්ෂිත ගබ්සා ක්‍රමවලට යොමු වෙති. එසේ ගබ්සා කිරීමට නොහැකි වුවහොත් හෝ ගබ්සාවට යොමුවීමට අකමැති නම් එම කාන්තාවෝ භාර රහසේම දරුවා ප්‍රසූත කර පසුව දරුවා දරුකමට හදාගැනීම සඳහා ලබාදෙනු ඇත. එසේ ස්ත්‍රී දුෂණය හේතුවෙන් ඇති වූ දරුගැබෙන් දරුවකු වැදීමට කටයුතු කළ කාන්තාවන් සිටින අතර දරුවා සහ මව මත එවන් තත්වයකින් ඇතිවන දැඩි වින්තවේගීම් හා ආර්ථිකමට පීඩනයට මෙන්ම පියා නොමැති දරුවකු සමගින් සමාජයෙන් එල්ලවන නින්දාවලට මුහුණ දෙන්නට එවන් මවුවරුන්ට සිදුවේ.

ගැටුම් නිමාවීමෙන් පසුව පවා පොදුවේ ප්‍රජාව තුළ ලිංගික හා ස්ත්‍රීපුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් ප්‍රචණ්ඩත්වය සාමාන්‍ය දෙයක් බවට පත්කිරීමට CARSV හේතුවී ඇති බව බොහෝ පසුබිම්තුළ පෙනී යයි.⁸¹ මෙය, ගැටුමින් පීඩාවට පත්වූ ශ්‍රී ලාංකික සමාජයතුළ ඇතිව තිබෙන තවත් බලපෑමක් බව වාර්තා වේ. විශේෂයෙන්ම සම්පස්ථ සහකරුවන් ප්‍රචණ්ඩව හැසිරීම සහ ප්‍රචණ්ඩ ලිංගික ක්‍රියා සඳහා වැඩියෙන් ඉල්ලුමක් ඇතිවීම වැනි වූ තත්ව හරහා කාන්තාවන්ට එරෙහිව ප්‍රජාව තුළ වන ප්‍රචණ්ඩත්වය වධර්නය වී තිබේ.⁸² ගැටුමින් පීඩාවට

⁸⁰ HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', pp. 67, 106.

⁸¹ UN Women (2017), 'Conflict-Related Sexual Violence in the Pacific: Putting Victims/Survivors First', p. 68, <http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20eseasia/docs/publications/2017/05/wps-00-final-crsv-package.pdf?la=en&vs=318>.

⁸² International Crisis Group (2011), pp. 29-30; Pinto-Jayawardena & Guthrie (2016), 'Introduction', *Sexual violence in the context of armed conflict and calls for justice*, para. 6.

පත්වූ ප්‍රදේශවලින් බැහැර ප්‍රදේශවල ද CARSV මගින් ඇති කරන බලපෑම දැනෙන්නට ගෙන තිබේ. උදාහරණ වශයෙන් සටනේදී තමන් ලැබූ අත්දැකීම් මගින් ක්ෂතියට පත්වූ ශ්‍රී ලංකා යුධ සෙබළු තමන්ගේ පවුලේ සාමාජිකයින්ට එරෙහිව ප්‍රචණ්ඩත්වයා සිදුකිරීමට ඇති ඉඩකඩ වැඩි බව ලේඛනගත වී තිබේ.⁸³

---

⁸³ Pinto-Jayawardena & Guthrie (2016), 'Introduction', *Sexual violence in the context of armed conflict and calls for justice*, para. 6.

III කොටස : වගවීමේ මාගර් සහ ප්‍රතිකමර්

3 පරිච්ඡේදය : ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වය සම්බන්ධයෙන් වගවීමේ මාගර් සහ ප්‍රතිකමර් පිළිබඳ දළ විශ්ලේෂණය

ශ්‍රී ලංකාව තුළ CARSV වින්දිතයින්ට ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් වගවීම ළඟාකර ගත හැකි මාගර් පිළිබඳ කෙටි විශ්ලේෂණයක් මෙම පරිච්ඡේදයේ ඇතුළත් කර ඇත.

A. ශ්‍රී ලංකාව තුළ යුක්තිය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ඇති බාධක :

වගවීම සහ ප්‍රතිකමර් සඳහා දේශීය මට්ටමින් වන මාගර් සලකා බැලීමේදී විශේෂයෙන්ම ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ වින්දිතයන්ට සහ CARSV වින්දිතයින්ට යුක්තිය සාක්ෂාත් කරදීම සඳහා සැලකිය යුතු මට්ටමේ බාධක ශ්‍රී ලංකාව පවතින බව හඳුනාගැනීම වැදගත් වේ.

මෙම බාධකවලින් ඇතැම් ඒවා මෙම උපග්‍රන්ථයේ අනෙකුත් කොටස්වලින් විස්තරාත්මකව සාකච්ඡා කර ඇති අතර ඊට විශේෂයෙන්ම පහත දැක්වෙන බාධක ඇතුළත් වේ :

- පළිගැනීමට ලක්වීමේ හා බියවැද්දීමට ලක්වීමේ අවදානම ඉහළ වන අතර නඩුවලට දේශපාලන හෝ හමුදා බලපෑම් එල්ලවීමට අවදානමක් පැවතීම සහ සාක්ෂිකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව සහතික කිරීම සඳහා සඵලදායී ක්‍රියාවලි නොමැති වීම (වැඩිදුර විස්තර සඳහා 8 පරිච්ඡේදය බලන්න)
- අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය දුර්වල වීම⁸⁴
- ඉතාමත් සුපරීක්ෂාකාරීව හා අපක්ෂපාතීව විමර්ශන පැවැත්වීමට පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුවේ ඇති සුදානම ද, රජයේ ආරක්ෂක හමුදා සහ වෙනත් රාජ්‍ය ක්‍රියාධරයින් ඇතුළුව අදාළ පිරිස්වලට එරෙහිව නඩු පැවරීමට නීතිපතිවරයාගේ කාර්යභාරයේ සුදානම ද, සාධාරණ හා නිසි කලට සිදු කෙරෙන නඩු විභාග හරහා යුක්තිය පසිඳීමට විනිසුරන්ගේ සුදානමද ඇතුළුව මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කළවුන් යුක්තිය ඉදිරියට ගෙන ඒම සඳහා සමස්ත පද්ධතිය තුළම දේශපාලන අභිමතයක් නොමැති වීම⁸⁵ (වැඩිදුර විස්තර සඳහා මෙම පරිච්ඡේදය බලන්න)

- පොලිසියට සංකීර්ණ අපරාධ විමර්ශනයට අවශ්‍ය හැකියාවන් නොමැති වීම⁸⁶
- CARSV සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් කටයුතු කිරීමට තරම් ප්‍රමාණවත් නීති නොමැතිවීම (වැඩිදුර විස්තර සඳහා 4 පරිච්ඡේදය බලන්න.)
- භාෂාමය බාධක සහ සංවේදීත්වයක් නොමැති කායර් පටිපාටි හේතුවෙන් අපරාධ නඩු කායර් පටිපාටිය වෙත ප්‍රවේශ වීමේ දුෂ්කරතා සැලකීම (වැඩිදුර විස්තර සඳහා 4 පරිච්ඡේදය බලන්න)⁸⁷
- අධිකරණ කායර් පටිපාටියට බඳුන්වීම තුළ යළි යළිත් ක්ෂතියට ලක් වීමේ (re-traumatisation) අවදානම සැලකිය යුතු ඉහළ මට්ටමක පැවතීම (වැඩිදුර විස්තර සඳහා 4 පරිච්ඡේදය බලන්න)
- නඩු ගොඩගැසී තිබීම හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාදයන් පැවතීම (වැඩිදුර විස්තර සඳහා මෙම පරිච්ඡේදය බලන්න) සාමාන්‍යයෙන් ගත් කළ ‘මූලික අවස්ථාවේ නඩු පැවරීමේ සිට අභියාචනා නොකර අවසන් කින්දුට ලබාගැනීම දක්වා වසර 10ත් 15ත් අතර කාලයක් ගත වේ.’⁸⁸
- සිවිල් නඩු පැවරීමට දරන්නට වන ඉහළ වියදම සහ එහි සංකීර්ණ ස්වභාවය (වැඩිදුර විස්තර සඳහා මෙම පරිච්ඡේදය බලන්න)
- අධර් අධිකරණමය ආයතනවල ස්වාධීනත්වය දුර්වල වීම (වැඩිදුර විස්තර සඳහා මෙම පරිච්ඡේදය බලන්න)

මෙම බාධකවල ප්‍රතිඵලයක් ශයෙන් CARSV ඇතුළු අපරාධ සිදු කරන්නන්ට මුළුමනින්ම පාහේ දඬුවම් නොලබා ගැලවී යා හැකි තත්ත්වයක් අදටත් පවතියි.⁸⁹

C. වින්දිතයන්ට ඇති වගවීමේ මාගර් සහ ප්‍රතිකමර්වල දළ විශ්ලේෂණය

1. දේශීය වශයෙන් පවතින මාගර්

CARSV සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ වගවීම සහ ප්‍රතිකමර් ලබාගැනීම සඳහා යොදාගත හැකි නීතිමය ක්‍රියාමාගර් පහත දැක්වෙන අතර ඉහත සැකෙවින් දැක්වූ බරපතල සීමා කිරීම්වලට මේවා යටත්වන බව සැලකුව මනා ය.

⁸⁴ ICJ, ‘Challenges to Accountability for Human Rights Violations in Sri Lanka: A Synopsis of Findings from a Meeting with Lawyers and Human Rights Defenders in Colombo, November 2016’, (March 2017), p. 7, <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2017/03/Sri-Lanka-FCO-Accountability-1-Advocacy-Analysis-brief-2017-ENG.pdf>.

⁸⁵ ICJ (2017), ‘Challenges to Accountability for Human Rights Violations in Sri Lanka’, p. 5.

⁸⁶ එම., p. 6.

⁸⁷ එම., pp. 9-10.

⁸⁸ එම., p. 7.

⁸⁹ එම., p. 3.

a. අධිකරණමය ක්‍රියාමාර්ග

i. අපරාධ කායර්පටිපාටිය

» වරදක් පිළිබඳව තොරතුරු ඇති ඕනෑම අයෙකුට ඒ පිළිබඳව පොලිසිය වෙත අපරාධ පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කළ හැකි අතර එය නඩු විභාගයකට යොමු කිරීමට පෙර පොලිසියේ විමර්ශනයට භාජනය වේ. (වැඩිදුර විස්තර සඳහා 4 පරිච්ඡේදය බලන්න.) දැනට යුධ හමුදාවේ සේවය කරන හමුදා නිලධාරීන් විසින් සිදු කරනු ලබන ස්ත්‍රී දූෂණ ඇතුළු බාහෝ ලිංගික වරදවල් සම්බන්ධයෙන් 1949 හමුදා පනත යටතේ හමුදා අධිකරණයක් ((court martial) මගින් නඩු විභා කළ හැකි අතර, එය සිවිල් වරද සඳහා එම පුද්ගලයින්ට එරෙහිව සිවිල් (අපරාධ) අධිකරණයේ නඩු විභාගකර දඬුවම් ලබා දීමට බාධාවක් නොවන බව මෙහිදී අවධානයට ගත යුතු වේ.⁹⁰

ii. සිවිල් කායර් පටිපාටිය

» ‘අපරාධයක වින්දිතයකු වීම හේතුවෙන් පුද්ගලයෙකුට මුහුණ දෙන්නට සිදුවන ඕනෑම හානියක්, අලාභයක් හෝ අහිමි වීමක් සඳහා සහ ඒ වෙනුවෙන් ප්‍රතිෂ්ඨා වශයෙන් වන්දි සහ හානිපූරණය ඇතුළුව උචිත හා සාධාරණ ප්‍රතිකමර් නොපමාව ලැබීමට’⁹¹ අපරාධයක වින්දිතයකුට අයිතිය ඇති බව 2015 අංක 4 දරන අපරාධවල වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනතේ සඳහන් කර තිබේ. අපරාධයක වින්දිතයෙකු හෝ සාක්ෂිකරුවකුට ශ්‍රී ලංකා රුපියල් 1,000,000 (ඇ. ඩොලර් 8550) දක්වා උපරිමයකට යටත්ව වන්දි ගෙවන මෙන් වරදකරුවකුට නියම කිරීමට (මහාධිකරණ හා මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණ වෙත බලය ලබා දීමට මෙම පනතින් විධිවිධාන සලසා තිබේ. අපරාධයේ වින්දිතයා මුහුණ දුන් හානිය, අලාභය හෝ අහිමි වීම කුමන ස්වභාවයක් ගනියිද එය කොපමණ මට්ටමකින් සිදුව ඇතිද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා රජයේ වෛද්‍ය නිලධාරී වෙතින් ප්‍රකාශයක් ලබා ගැනීමට ඇතුළුව අදාළ සියළුම තොරතුරු සලකා බැලීමට අධිකරණය කටයුතු කළ යුතු බව එහි නියම කර තිබේ. ⁹² අදාළ අපරාධය හේතුවෙන් තමන් වෙත ඇති වූ බලපෑම පිළිබඳව මෙන්ම දැනටමත් තමන්ට යම් වන්දියක් ලැබී ඇත්නම් ඒ පිළිබඳව වින්දිතයා විසින් ඉදිරිපත් කරන කරුණුද අධිකරණය විසින් සලකා බලනු ඇත.⁹³ මෙම පනත යටතේ අපරාධ නඩු කායර් පටිපාටිය කුළින් අපරාධ වන්දි ලැබීම හේතුවෙන් සිවිල් කායර්

පටිපාටියක් හරහා සිවිල් වන්දි ලබා ගැනීමට වින්දිතයාට ඇති හැකියාව අහිමි නොවේ.⁹⁴
» වින්දිතකරු විසින් පැමිණිලිකරුට වරදක් සිදු කර ඇත්තේය යන පදනමින් දීලික්කය යටතේ සිවිල් අයදුමක් කිරීමට ද ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධ සිදුවීමකදී අවස්ථාව තිබේ. එනම්, පැමිණිලිකරුට සිදු වූ වැරදිසහගත හානි සඳහා වන්දි ඉල්ලා සිටීමට ඇත්විලියානු (aquilian) ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට හෝ පැමිණිලිකරුගේ කීතරීතාමය, ගරුත්වය හා තත්වය කෙරෙහි හානිකර බලපෑමක් සිදු වී ඇති නම් ඒ සඳහා injuriarum ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට පැමිණිලිකරුට හැකිය. ⁹⁵ වූදිතයා රජයේ නිලධාරියෙකු වන අවස්ථාවල රජයේ ප්‍රතිපූරුණ වගකීම යටතේ ඒ සඳහා වගකිව යුතු වන අතර රජයට එරෙහිව නඩු පැවරීමට හැකිය. හානි වන්දි ලබා දෙන්නේ අධිකරණයේ අභිමතය අනුව වන අතර අන් විදින්නට වූ ශාරීරික තුවාල වලට සහ ක්ෂතිය හා ලජ්ජාවට මුහුණ දෙන්නට වීම ඇතුළත් විය හැකිය. ⁹⁶ සිදු වූ තුවාල දිගුකලක් පවතින, පැමිණිලිකරුගේ දෛනික ජීවිතයේ කටයුතුවලට බලපාන අන්දමේ තුවාල හෝ ශාරීරික හානි වේ නම් ඒ හේතුවෙන් පැමිණිලිකරුට අහිමි වූ ලාභ වින්දිකරුගෙන් අය කර ගැනීමට හැකියාව තිබේ.

iii. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය කායර් පටිපාටිය

» ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් සහතික කර දී ඇති මූලික අයිතිවාසිකමක් උල්ලංඝනය වූ බවට චෝදනා කරන අයෙකුට එකී උල්ලංඝනය සිදු වී මාසයක කාලයක් තුළ ප්‍රතිකමර් ඉල්ලා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට පැමිණිලි කිරීමට හැකියාව තිබේ. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව සිදුවීම් සම්බන්ධයෙන් පැමිණිලි කිරීමට වින්දිතයින්ට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 11 වැනි වගන්තිය (වධහිංසාව සහ අනෙකුත් කෲර අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිලි හෝ දඬුවම්) සහ / හෝ 12(1) වගන්තිය (නීතිය ඉදිරියේ සමානාත්මතාවය) යොදා ගත හැකිය. වැඩිදුර විස්තර සඳහා පහත කොටුව බලන්න.

⁹⁰ 1949හමුදා පනත, s. 77.

⁹¹ Section 3(c).

⁹² අපරාධවල වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත, s. 28(2)(a).

⁹³ අපරාධවල වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත, ss. 28(2)(b)-(c).

⁹⁴ අපරාධවල වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත, s. 28(5).

⁹⁵ දූෂණයට ලක්වූ කාන්තාවගේ ස්වාමිපුරුෂයාට ද තම බිරිද දූෂණයට ලක්වීම හේතුවෙන් තමන්ට වූ හානිය වෙනුවෙන් වරදකරුගෙන් හානිවන්දි ඉල්ලා සිටිය හැක: Nadarajah v. Obeysekera 76 NLR 268.

⁹⁶ Nadarajah v. Obeysekera 76 NLR 268.

2. කොටුව : මූලික අයිතිවාසිකම් අයදුම් කිරීම

මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයට ලක් වූ වින්දිතයින්ට ඒ සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට අයදුම් කළ හැකිය. විධායක හෝ පරිපාලන ක්‍රියාවක් හේතුවෙන් මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වූ කල හෝ උල්ලංඝනයට අත්‍යාවශ්‍ය වූ කල එම ප්‍රශ්න විභාග කර ඒ සම්බන්ධ තීන්දු ලබා දීමට එකම සහ පූර්ණ අධිකරණ බලය ඇත්තේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට වේ. මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වූ දින සිට මාසයක කාලයක් තුළ ඒ පිළිබඳ මූලික අයිතිවාසිකම් අයදුම ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ. නියම කර ඇති මෙම කාලසීමාව ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් වන බොහෝ සිදු වීම් වලට අදාලව බාධකයක් විය හැකි නමුත් එක් මාසයක කාල සීමාව නඩු තීන්දු නීතියෙන් පුළුල්ව අපරි නිරූපනය කර තිබේ. යම් පුද්ගලයෙකු දීඝර් කාලයක් තිස්සේ රැඳවුම් භාරයේ සිටියේ නම් එම සිරගතව සිටින කාලය තුළ නඩුව ගොනු නොකිරීම ප්‍රමාද වීමක් ලෙස සලකනු නොලැබේ. තවද, මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වීම සම්බන්ධයෙන් මානව හිමිකම් කොමිසම ඉදිරියේ නඩුවක් විභාග වීමට නියමිත නම් මාසයක කාල සීමා නීතිය අදාල නොවේ.

අධිකරණයේ පෙත්සමක් ගොනු කළ පසු ඒ සම්බන්ධයෙන් ඉදිරියට කටයුතු කරගෙන යාම සඳහා අධිකරණය විසින් අවසර ලබා දිය යුතුය. බැලූ බැල්මටම එහි නඩු නිමිත්තක් ඇති බව අධිකරණයේ මතය වන කල කටයුතු ඉදිරියට කරගෙන යාම සඳහා අවසර ලබා දිය හැකිය. එහිදී ඒ සඳහා දෙපාඟර්වයෙන්ම ලිඛිත ප්‍රකාශ ලබාගැනීම සහ වාචික නඩු විභාගයක් පැවැත්වීමට අවශ්‍යය.

ලිංගික වරද සම්බන්ධයෙන් අදාල වන්නේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 11 වැනි වගන්තියයි. කිසිදු පුද්ගලයෙකු කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිලි හෝ දඬුවම්වලට ලක් නොකල යුතු බව එහි සඳහන් වේ. 11 වැනි වගන්තියෙන් ආරක්ෂා වී ඇති අයිතිවාසිකම් සීමා කළ නොහැක. එම වගන්තියට ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇතුළත් වන බවට අපරි නිරූපනය කර තිබේ. වධහිංසා ලෙස සලකනු නොලබන ලිංගික අඩන්තේට්ටම් / ලිංගික ‘අල්ලස්’ සිදුවීම් වලදී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) වගන්තිය උල්ලංඝනය වී ඇති බවක් සලකා තිබේ.

මූලික අයිතිවාසිකම් නඩුවල ඔප්පු කිරීමේ භාරය සිවිල් නඩුවල ඔප්පු කිරීමේ භාරය වන සම්භාව්‍යතා වැඩි බර (balance of probability) වේ. ඒ අනුව පෙත්සම්කරු විසින් වෝදනා කරන කරුණු තහවුරු කිරීම සඳහා වඩාත් ඉහළ සම්භාව්‍යතාවයක් සොයාගැනීමට අධිකරණයට සිදුවේ.

එක් එක් නඩුවේ කරුණු වලට අනුව මූලික අයිතිවාසිකම් අයදුමකින් අපේක්ෂා කරන සහනය වෙනස් වනු ඇත. සහන ලබා දීමට හෝ සාදාරණ හා යුක්ති සහගත බවක් අධිකරණය සලකන වෙනත් නියෝග ලබා දීමට හෝ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට බලය ඇත. මෙහිදී අධිකරණයට යම් දුරකට තම අභිමතය ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකිය. එසේම ලබාදෙන වන්දි ප්‍රමාණය තීරණය කරන්නේද අධිකරණය විසිනි. 11 වන වගන්තිය උල්ලංඝනය වූ බවට සිදු කරන බොහෝ වෝදනා සඳහා පුද්ගලික වගඋත්තරකරුවන් විසින් මෙන්ම රජයෙන් ද වන්දි ගෙවිය යුතු බවට අධිකරණයෙන් නියෝග කර තිබේ. දැනට මෙම නඩු විශාල ප්‍රමාණයක් ගොඩ ගැසී ඇති හෙයින් නඩු විභාග කිරීමේදී දීඝර් ප්‍රමාද ඇති වනු ලැබේ. තවද මෙසේ අයදුම් කිරීම සඳහා වන කාලසීමාව පිළිබඳ දැඩි නීති පවතින අතර එය ‘වියදම් අධික, සංකීර්ණ නඩු පැවරීමේ ක්‍රියාවලියක්’ වේ. එම නිසා මෙය, සෑම අයදුම්කරුවෙකුටම යොදාගත හැකි පහසු ක්‍රමයක් නොවේ.

» හබයාස් කෝපුස් රිට් ආඥා ඇතුලුව (*habeas corpus*) රිට් ආඥා නිකුත් කිරීමේ බලය මහාධිකරණ දක්වා වන ඉහළ අධිකරණවලට ලැබේ. (හබයාස් කෝපුස් රිට් ආඥාව යනු රඳවා තබා ගැනීමේ සමාලෝචනය කර ඒවා නීතියට පටහැනි නම් එම පුද්ගලයින් නිදහස් කිරීමට වන රිට් ආඥාය)⁹⁷ අභියාචනාධිකරණයේ එවන් රිට් ආඥාවක් නිමිති කරගන්නා අවස්ථාවක බැලූ බැල්මටම එහි මූලික අයිතිවාසිකම් කඩවීමක් හෝ මූලික අයිතිවාසිකම් කඩවීමට අත්‍යාවශ්‍ය තත්වයක් උද්ගත වී ඇති බව පෙනෙන්නට තිබේ නම් අභියාචනාධිකරණය එම කරුණ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට යොමු කළ යුතුය. ⁹⁸ එවිට ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් ඵල්ල කළ එම වෝදනාව සමාලෝචනය සඳහා තවත් මාගර්යක් විවෘත

වේ. කෙසේ නමුත් හබයාස් කෝපුස් අයදුම් ඉදිරිපත් කරන නීතිඥවරුන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇතුළු වධහිංසා සම්බන්ධ තොරතුරු එම අවස්ථාවේදී හෙළිදරවු කිරීමෙන් වැළකෙන මෙන් තම සේවාදායකයන්ට උපදෙස් දෙන බවක් දැනගන්නට ලැබී තිබේ. එවන් තොරතුරු හේතුවෙන් තමන්ගේ නඩුවට හානියක් වනු ඇතැයි සහ / හෝ පළිගැනීම්වලට එය මගපාදනු ඇතැයි වන විශ්වාසය රිට් හේතු වී තිබේ.

3. කොටුව : ශ්‍රී ලංකා අධිකරණය විසින් ජාත්‍යන්තර නීති යොදා ගැනීම

ශ්‍රී ලංකාව ද්වේතවාදී (dualist) රටකි. එනම්, ශ්‍රී ලංකාව අපරානුමත කරන සම්මුති සහ අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර නීති දේශීය නීති පද්ධතිය තුළ අදාල කරගත හැකි වන්නේ ඒවා දේශීය නීති වශයෙන් මෙරට සම්මත කරගෙන ඇත්නම්

⁹⁷ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126(3), 140, 141, 154P ව්‍යවස්ථා. අනෙකුත් රිට් ආඥා නම් සෂරියොරාරි, ප්‍රොහිබිෂන්, ප්‍රොසිඩෙන්ඩෝ, මැන්ඩාමුස් සහ කෝ වොරොන්ටෝ වේ.

⁹⁸ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126(3) ව්‍යවස්ථාව.

පමණි.⁹⁹ එය එසේ වුවද ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය අදර් නිරූපණයේදී ජාත්‍යන්තර නීති මූලධර්ම යොදාගත් අවස්ථා ද තිබේ. ¹⁰⁰ උදාහරණ වශයෙන් මූලික අයිතිවාසිකම් අයදුමක් පිළිබඳ තීන්දුව ලබා දීමේදී ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය එක්සත් ජාතීන්ගේ වධහිංසාවට එරෙහි සම්මුතියට යොමු වී තිබේ. ¹⁰¹ එසේම ජාත්‍යන්තර අධිකරණවල නීති මිමංසා, ¹⁰² වෙනත් අධිකරණවල නීති මිමංසා සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුව වෙත යොමු වූ අවස්ථා ද තිබේ. ¹⁰³

b. අධර් අධිකරණමය සහ අධිකරණමය නොවන ක්‍රියාමාර්ග

» මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනයක් හෝ උල්ලංඝනයට අත්‍යාවශ්‍යවීමක් සම්බන්ධයෙන් කරන පැමිණිලි විභාග කිරීමටත්, වන්දි ගෙවීමට නියම කිරීමටත්¹⁰⁴ අදාළ කරුණ අධිකරණයක් වෙත යොමු කිරීමටත් ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට බලය ඇත. ¹⁰⁵ 2006 දක්වා කාලය තුළ මෙම කොමිෂන් සභාව සාපේක්ෂව ගත්කළ ස්වාධීනව කටයුතු කළත් එම වෂරයේදී සහ ඉන් පසුව එළඹුණු වෂරවලදී ආණ්ඩුක්‍රමව්‍යවස්ථා සභාවෙන් පරිබාහිර කායර්පටිපාටි අනුගමනය කරමින් එම කොමිෂන් සභාවට සාමාජිකයින් පත් කිරීමත් සමගින් එහි ස්වාධීනත්වයට බරපතල බලපෑම් එල්ල විය. ¹⁰⁶ පත්කිරීමේ ස්වාධීනත්වය යළි හඳුන්වාදීමේ අරමුණින් 2015 වෂරයේදී ඊට ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදුන්නත් පැරිස් මූලධර්මවලට දක්වන අනුකූලතාවය අනුව ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට තවමත් ඇත්තේ "B" මට්ටමේ පිළිගැනීමකි. ¹⁰⁷ 2016දී ශ්‍රී ලංකාවට ආ වධහිංසා

⁹⁹ *Ranasinghe v. Minister of Foreign Affairs and Others* (2010) 1 Sri L.R. 178 1961 රාජ්‍යාන්ත්‍රික සබඳතා පිළිබඳ වියතා සම්මුතියට සහ 1963 කන්සිලර් සබඳතා පිළිබඳ වියතා සම්මුතියට නීතියේ බලය ලබාදුන් 2009 අංක 09 දරන දේශීය වරප්‍රසාද පනත අදාළ කරගන්නා ලදී.

¹⁰⁰ *Ranasinghe v. Minister of Foreign Affairs and Others* (2010) 1 Sri L.R. 178. See also *Queen v. Liyanage* 65 NLR 73; *G. G. Appuhamy v. J. A. Gregory* 55 N.L.R 235 rules of international comity and diplomatic immunity were applied.

¹⁰¹ *Abasin Banda v. S. I. Gunaratne and Others* (1995) 1 Sri L.R. 244.

¹⁰² Including the European Court on Human Rights and Inter-American Court on Human Rights.

¹⁰³ *Leeda Violet and Others v. Vidhanapathirana OIC Police Station, Dickwella and Others* (1994) 3 Sri LR 377. See also *Channa Peris and Others v. Attorney General and Others* (1994)1 Sri L.R. 1; *Velmuguru v. Attorney General and Another* (1981) 1 Sri L.R. 406.

¹⁰⁴ Human Rights Commission of Sri Lanka Act No.21 of 1996 s. 15(3)(c); s. 16(6).

¹⁰⁵ HRC Act, s. 11(a).

¹⁰⁶ OISL Report, para. 1203.

¹⁰⁷ Principles relating to the Status of National Institutions ("The Paris Principles"), adopted by General Assembly resolution 48/134 (20 December 1993). 'B'

පිළිබඳ විශේෂ වාතරාකරු දක්වන අදහස්වලට අනුව "විශ්වසනීය මට්ටමක සාමාජික සංයුතියක් සහිතව රටේ ජාතික මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව යළි පණගැන්වීමට 2015දී කටයුතු කරනු ලැබුව ද එය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම හා තවදුරටත් ඊට අරමුදල් ලබාදීම සිදුකළ යුතු වේ. කොමිෂන් සභාව ඉදිරියේ නඩු විභාග වීම තුළින් වින්දිතයින්ට යම් සහන අපේක්ෂා කළ හැකි වුවත් සඵලදායී නඩුපැවරීම් අවශ්‍ය කරන අතීතයේ සිදුවූ හා වතර්මානයේ සිදුවන බරපතල මානව හිමිකම් උල්ලංඝන සම්බන්ධයෙන් සහ වරදට දඬුවම් නොලබා ගැලවී යාම සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට එම කොමිසමට හැකිබවක් නොපෙනේ."¹⁰⁸

» පරිපාලනය සඳහා වන පාලරීමේන්තු කොමසාරිස්වරයකු (ඔම්බුඩ්ස්මන්) පත්කිරීම සඳහා ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් විධිවිධාන සලසා තිබේ. ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයා යනු "රජයේ නිලධාරීන්, රජයේ සංස්ථාවල නිලධාරීන්, පළාත්පාලන ආයතන හා එවැනි ආයතන මගින් සිදුවන මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝන සහ අනෙකුත් අසාධාරණකම් සම්බන්ධයෙන් වන චෝදනා හෝ පැමිණිලි" පිළිබඳ විමර්ශනය කර වාතරා කරන්නට ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලබන අයෙකි. ¹⁰⁹ කෙසේනමුත් පැමිණිලිකරුවකුට ඔම්බුඩ්ස්මන් වෙත ළඟාවිය හැක්කේ තමන් නියෝජනය කරන පාලරීමේන්තු මන්ත්‍රීවරයකු හරහා පමණි. මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයා එතරම් වැදගත් භූමිකාවක් නිරූපණය කළ බවක් නොපෙනේ. ¹¹⁰

» සිදුවූ බවට චෝදනා කළ එක් එක් උල්ලංඝන සම්බන්ධයෙන් විමර්ශනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් ගැටුම පැවති ඉතිහාසය මුළුල්ලේම පත් කරන ලද විමර්ශන කොමිෂන් සභා ගණනාව අනිවිභාල ය. ¹¹¹ මින්

Status indicates "Partially compliant with the Paris Principles", http://www.ohchr.org/Documents/Countries/NHRI/Chart_Status_NIs.pdf.

¹⁰⁸ Special Rapporteur Mission Report (2016), A/HRC/34/54, para. 90.

¹⁰⁹ The Constitution, Article 156(1). See further Parliamentary Commissioner for Administration Act No. 17 of 1982.

¹¹⁰ Linda C. Reif (2004), 'The Ombudsman, Good Governance and the International Human Rights System', *Volume 79, Martinus Nijhoff Publishers*, p. 245.

¹¹¹ උදාහරණ වශයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ විද්වත් මණ්ඩලය උගන් පාඩම් හා ප්‍රතිසන්ධාන කොමිෂන් සභාවේ (..) ක්‍රියාකාරීත්වය දැඩිව විවේචනය කරමින් එය "අනිශ්චිත්ම දෝෂ සහිත" බව සඳහන් කර තිබුණි. එම කොමිෂන් සභාව පත් කර තිබුණේ 2002 සිට ගැටුම් අවසන්වනතෙක් කාලයේ සිදුවූ බවට චෝදනා කරන උල්ලංඝන

ඇතැම් ඒවා "කලින් පැවති ආණ්ඩුවේ අපයෝජන ක්‍රියා දේශපාලන හේතූන් හෙළිදරවු කිරීම අරභයා රජය විසින් මුලපුරන ලද කොමිෂන් සභා වූ අතර තවත් ඒවා එකී ආණ්ඩුවේම පරිපාලන කාලසීමාව තුළ සිදුවූ සිද්ධි පිළිබඳ වගවීමෙන් පලායාම අරභයා එම ආණ්ඩුව විසින්ම පත්කළ කොමිෂන් සභා විය."¹¹² මෙම කොමිෂන් සභා සාපේක්ෂ වශයෙන් ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක වූ අවස්ථාවල පවා ඒවායේ නිදේශ අනුව සිදුවූ නඩු පැවරීම් ඇත්තේ ඉතා සීමිත සංඛ්‍යාවක් පමණි.¹¹³ විමර්ශන කොමිෂන් සභාවා ක්‍රියාකාරීත්වය තුළ සහ ඒවායේ නිදේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ භූමිකාව අතිශයින් ප්‍රශ්නකාරී බවක් පෙනී ගොස් තිබේ.¹¹⁴

» අනාගතයේදී වන්දි සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන අධිර් අධිකරණමය කායරාල සහ සත්‍ය කොමිෂන් සභා පත් කිරීමට ඉඩ තිබේ. වැඩිදුර විස්තර සඳහා පහත කොටුව බලන්න.

4. කොටුව: සංක්‍රාන්තික යුක්ති යන්ත්‍රණ

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රතිසන්ධානය, වගවීම සහ මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය යෝජනාසම්මත අංක 30/1 හා සම්බන්ධව¹¹⁵ සන්නද්ධ ගැටුම් සමයේ සිදුවූ බවට චෝදනා කරන මානව හිමිකම් සහ මානුෂීය නීති උල්ලංඝන පිළිබඳ සත්‍ය සෙවීමේ නිල ක්‍රියාවලියක් දියත් කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව පොරොන්දු වී තිබේ. විශේෂයෙන්ම සන්නද්ධ ගැටුමට සම්බන්ධ කරුණු මත, දේශපාලන කැරලි හෝ සිවිල් කෝලාහල හෝ බලහත්කාරයෙන් අතුරුදන් කරවීම මත අතුරුදන්වූ පුද්ගලයින්ට අත් වූ ඉරණම හා ඔවුන්ට සිදුවූ දෙය විමර්ශනය කිරීමටත් සොයාබැලීමටත් අතුරුදන්වූ පුද්ගලයින් පිළිබඳ කායරාලයක් ඇති කිරීමට රජය පොරොන්දු විය. ජාත්‍යන්තර අපරාධ විභාග කිරීමට දෙමුහුන් අධිකරණයක් ඇති කිරීමටත් සත්‍ය කොමිෂන් සභාවක් පත් කිරීමටත් වන්දි කායරාලයක් පිහිටවීමටත් රජය තවදුරටත් පොරොන්දු විය.

ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇතුළුව ගැටුම හා සම්බන්ධ අපරාධ සඳහා වගකියන බව සහතික කරගැනීමට සහ ඒවාට ප්‍රතිකමර් ලබාදීමට දායකවීමේ හැකියාව මෙම සියළුම යන්ත්‍රණ සතු ය. අතුරුදන්වූ පුද්ගලයින් පිළිබඳ කායරාල පනත 2017 සැප්තැම්බර් 15 වන දින අත්සන් තැබීමත් සමග¹¹⁶ මෙහෙයුම් මට්ටමට ගෙන එන ලද නමුත් සත්‍ය කොමිසම, වන්දි කායරාලය සහ දෙමුහුන් අධිකරණය ඇතිකිරීම සම්බන්ධයෙන් රජයේ සැලසුම් තවමත් ප්‍රසිද්ධ කර නොමැත. මෙවන් තත්වයක් උදාවී ඇත්තේ යෝජිත සංක්‍රාන්තික යුක්ති යන්ත්‍රණ හතර සැලසුම් කිරීම සම්බන්ධයෙන් දිවයින මුළුල්ලේ සිදුකළ අදහස් විමසීමවලින් අනතුරුව 2017 මුල් භාගයේදී¹¹⁷ සත්‍ය කොමිසම නීතිය පාලනවීමෙන් තුවට ඉදිරිපත් කරනු ඇති බවට යළි යළිත් ලබාදුන් පොරොන්දු කිබියදී ය.¹¹⁸

ගෘහස්ථ අපරාධයක හෝ මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනයක වින්දිතයකුට (හෝ එම පුද්ගලයාගේ පවුලේ අයෙකුට¹¹⁹) අනාගතයේදී අපරාධවල වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත යටතේ වන අපරාධවල වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන්ට සහයදීම සහ ඔවුන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වන අරමුදලෙන් ගෙවීම් ලබාගැනීමට අයදුම් කළහැකි වනු ඇත. අපරාධය හෝ උල්ලංඝනය හේතුවෙන් ඔවුන්ට විදින්නට වූ ඕනෑම ශාරීරික හෝ මානසික හානි හෝ දේපළ අහිමිවීම් හා දේපළ හානි සඳහා වන්දි ඉල්ලා සිටින්නට මෙමගින් ඔවුන්ට ඉඩ සැලසෙනු ඇත.¹²⁰ කෙසේ නමුත් මෙම අරමුදල පරිපාලනය භාර වනු ඇති වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ අධිකාරියෙහි අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය පත් කිරීම පිළිබඳ බරපතල ලෙස අවධානය යොමුකළ යුතු තත්වයක් උද්ගතව ඇත. CARSV වින්දිතයින් සම්බන්ධයෙන් ගත් කළ එම අවධානය යොමුකළ යුතු තත්වය තවත් වැඩි වේ. (වැඩිදුර විස්තර සඳහා 7 පරිච්ඡේදය බලන්න) නීතිය පනවා තෙවසරක් ගතවී ඇතත් අදටත් මෙම අරමුදල ඇති කර නොමැත.

5. කොටුව: සිදුවූ හානි ලේඛනගත කිරීමේ වැදගත්කම

විමර්ශනය කිරීමට ය. 2010ට පෙර තිබූ විමර්ශන කොමිසම් පිළිබඳ වැඩිදුර විස්තර සඳහා: Kishali Pinto-Jayawardena (2010), 'Post-War Justice in Sri Lanka: Rule of Law, the Criminal Justice System and Commissions of Inquiry', *International Commission of Jurists*, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/04234216454178AFC12576B20038FF61-Full_Report.pdf.

¹¹² Pinto-Jayawardena (2010), 'Post-War Justice in Sri Lanka', p. 12.
¹¹³ එම., p. 12.
¹¹⁴ වැඩිදුර විස්තර සඳහා: ICJ (2015), 'Authority and Accountability', pp. 106-115.
¹¹⁵ UN Human Rights Council (2015), A/HRC/30/L.29.

¹¹⁶ Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka (Extraordinary), No.2036/21, Part I, (12 September 2017).
¹¹⁷ Sri Lankan Ministry of Foreign Affairs, 'Statement by Foreign Minister Mangala Samaraweera at the High Level Segment of the 34th Session of the Human Rights Council', (28 February 2017), www.mfa.gov.lk, accessed 13 December 2017.
¹¹⁸ Secretariat for Coordinating Reconciliation Mechanisms, 'Final Report of the Consultation Task Force on Reconciliation Mechanisms', (17 November 2016), www.scrm.gov.lk, accessed 13 December 2017.
¹¹⁹ අපරාධවල වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත, s. 29(4)(b).
¹²⁰ අපරාධවල වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත, ss. 29 – 30.

IP2 ලේඛනයේ 6 පරිච්ඡේදයේ D කොටසින් විස්තර කර ඇති පරිදි CARSV හේතුවෙන් සිදුවූ කුමක් හෝ හානි සවිස්තරාත්මකව ලේඛනගත කළ යුතු වේ. ඒ, යම් යම් අපරාධමය අංග ඔප්පු කර පෙන්වීම සඳහා සහ හනිපූරණය සඳහා පහසුකම් සැලසීමට ය. ශාරීරික, මානසික, ආචරික සහ සමාජ හානි සියල්ල මට ඇතුළත් වේ. IP2 හි විස්තරාත්මකව දක්වා ඇති පරිදි ශාරීරික හානි යන්නට ප්‍රජනන සෞඛ්‍යමය ප්‍රශ්න ඇතුළුව අත්‍යාවශ්‍යතා හා දීර්ඝකාලීන හානි ඇතුළත් වේ. තවද, වින්දිතයා අගක්නුතාවයෙන් පසුවන්නේ නම් ඒ බව විශේෂයෙන් සඳහන් කිරීම තුළින් එම පුද්ගලයාගේ යැපෙන්නන්ට, පවුලේ සාමාජිකයින්ට හෝ ඥාතීන්ට වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂණ අධිකාරියෙන් සෘජුවම වන්දි ලබාගත හැකිය. අනෙක් අතට මානසික හානිවලට ක්ෂණික, විෂාදය සහ මානසික රෝග ඇතුළත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය යටතේ මේවා වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වන පනත යටතේ අරමුදලින් අපරාධ වන්දි හෝ ගෙවීම් ඉල්ලා සිටීමට, සිවිල් හෝ මූලික අයිතිවාසිකම් ඉල්ලීම් කිරීමට හෝ යෝජිත වන්දි කායරාලයෙන් ඉල්ලීම් කිරීමට සුදුසුකම් ලබනු ඇත.

2. කලාපීය සහ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් යන්ත්‍රණ

මානව හිමිකම් අධීක්ෂණය කරන්නා වූ සක්‍රීය කලාපීය යන්ත්‍රණ කිසිවක් ආසියානු කලාපයේ නොමැත. වගවීම සඳහා කලාපීය මට්ටමින් යොමුවියහැකි මාගර් ද නොමැත.

එනමුත් ශ්‍රී ලංකාව එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ ප්‍රධාන මානව හිමිකම් ගිවිසුම් සහ ඒවායේ මූලලේඛන සියල්ලටම පාහේ අපරානුමැතිය ලබාදී තිබේ. සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය, වධහිංසාව සහ අනෙකුත් කෲර, අමානුෂික හා අවමන් සහගත සැලකිලි හෝ දඬුවම්වලට එරෙහි සම්මුතිය, කාන්තාවන්ට එරෙහි සියළු ආකාරවල වෙනස්කොට සැලකීම් තුරන් කිරීමේ සම්මුතිය, බලහත්කාරයෙන් අතුරුදන් කරවීමෙන් සියළුම පුද්ගලයින් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වන සම්මුතිය සහ ළමයාගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය ඊට ඇතුළත් වේ.

a. අධිකරණමය යන්ත්‍රණ

»සුපරි-කලාපීය මට්ටමින් වන මානව හිමිකම් අධිකරණ නොමැත.

b. අධර් අධිකරණමය යන්ත්‍රණ

»පුද්ගල මට්ටමින් සිදුකෙරෙන සන්නිවේදන මත නඩු විභාග කිරීම සඳහා මානව හිමිකම් කමිටුවට¹²¹ සහ කාන්තාවන්ට එරෙහි වෙනස්කොට සැලකීම් තුරන් කිරීම

¹²¹ UN General Assembly, *Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, (adopted 6 October 1999, entry into force 22 December 2000), United Nations, Treaty Series, vol. 2131. [hereinafter “CEDAW”].

පිළිබඳ කමිටුවට¹²² බලය ඇති බව ශ්‍රී ලංකාව පිළිගෙන තිබේ. වධහිංසාවට එරෙහි සම්මුතිය යටතේ පුද්ගල මට්ටමින් සිදුකෙරෙන පැමිණිලි විභාගකිරීමට වධහිංසාවට එරෙහි කමිටුවට ඇති බලය අගෝස්තු මාසයේදී ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් පිළිගන්නා ලදී.¹²³ කෙසේනමුත් සිංහරාසා එදිරිව නීතිපති නඩුවේදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයෙන් ලබාදුන් තීන්දුව මගින් මෙම ආයතනවලින් ලබාදෙන තීන්දුවලින් ඇතිකළහැකි බලපෑම සීමා කර තිබේ (6 කොටුව බලන්න)

පුද්ගලයින්ට වධා රජයේ වගකීම සනාථ කරගැනීම ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ සිදුවන මෙවන් මානව හිමිකම් සම්බන්ධ කටයුතු තුළින් අපේක්ෂා කෙරේ. මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස් කායරාලයේ ‘Individual Complaint Procedures under the United Nations Human Rights Treaties’ ලේඛනයෙන් මේ පිළිබඳ වැඩිදුර විස්තර ලබාගත හැක. සබැඳිය: OHCHR (2013), , Fact Sheet No. 7, Rev. 2, <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet7Rev.2.pdf>

6. කොටුව: සිංහරාසා එදිරිව නීතිපති නඩුව සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ සන්ධාන මණ්ඩල (treaty body) වෙත පුද්ගල මට්ටමින් සන්නිවේදනය

» එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කමිටුවෙන් ලබාදුන් තීන්දු සෘජුවම ශ්‍රී ලංකාව තුළ බලාත්මක කිරීමට ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට බලයක් නොමැති බව 2006දී ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් තීන්දු කරන ලදී.¹²⁴ සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය සහ එහි එන පැමිණිලි කායර්පවිපාටිය ශ්‍රී ලංකාව විසින් පිළිගෙන තිබීම වලංගු වුවද ඉන් ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර නීතියේ බැඳීමක්ට යටත් වුවද ශ්‍රී ලංකාව වැනි ද්වේතවාදී රටක දේශීය නීතිය තුළට එම බැඳීම් ඇතුළත්වීමට නම් ඒවා පාලනීයව හරහා නීති වශයෙන් සම්පාදනය කර පැනවිය යුතු බව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය තීන්දු කළේය. විශේෂිත නීති නොමැත්තේ නම් සන්ධාන මණ්ඩලවලින් යහපත් තීන්දු ලැබූ පුද්ගලයින්ට ඒවා ශ්‍රී ලංකා අධිකරණය ඉදිරියේ බලාත්මක කරන මෙන් ඉල්ලීමට හැකියාවක් නොමැත.

¹²² UN General Assembly, *Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights*, (adopted 16 December 1966, entry into force 23 March 1976), United Nations, Treaty Series, vol. 999, [hereinafter “ICCPR”].

¹²³ UN Committee Against Torture (2016), CAT/C/LKA/CO/5, para. 4.

¹²⁴ *Singarasa Nallaratnam v. Attorney General*, Application for Judicial Review SC/Spl/LA/ No.182/1999 SC Minutes 15.09.2006.

» එහි අරුත නම් එක්සත් ජාතීන්ගේ කමිටුවක තීන්දු සෘජුවම බලාත්මක කරන මෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණයෙන් ඉල්ලා සිටීමට දැනට හැකියාවක් නොමැති බවයි. එනමුත් එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුති සහ ඒවායේ පැමිණිලි කායර්පටිපාටි අනුව සඳහා වෛරයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව බැඳී සිටියි. එහෙත් ස්වේච්ඡාවෙන් කමිටු තීන්දු ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් රජයට ඇත්තේ දුවර්ල ඉතිහාසයකි.¹²⁵

» එසේ වුවත් කමිටුවලින් සහන පැතීමට වින්දිතයින් පොලඹවන තවත් කරුණු තිබීමට ඉඩ ඇත. වරදින් නිදහස්වීමේ හැඟීමකින්, සිදුවීම් පිළිබඳ කල්පවත්නා වාතරාවීමක් අපේක්ෂාවෙන් හා ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ උද්දේශනය සඳහා තීන්දු යොදාගැනීමේ අරමුණින් එසේ පැමිණිලි කිරීමට ඉඩ තිබේ.

» එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමිසමේ විශේෂ කායර්පටිපාටි ආයතනයක් වන අත්තනෝමතික රඳවා තබාගැනීම් පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ ක්‍රියාත්මක කණ්ඩායමේ ද අධර් අධිකරණ කායර් පටිපාටිය ඇති අතර අත්තනෝමතික අන්දමින් රඳවා තබාගැනීමට ලක් වූ CARSV වින්දිතයින් වෙනුවෙන් ඒ වෙත ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව තිබේ.¹²⁶

c. අධිකරණමය නොවන යන්ත්‍රණ

» වධහිංසාවලට එරෙහි සම්මුතිය සහ කාන්තාවන්ට එරෙහි වෙනස්කොට සැලකීම් තුරන්කිරීමේ සම්මුතිය යටතේ සිදුකෙරෙන විමර්ශන කායර්පටිපාටි ශ්‍රී ලංකාව විසින් පිළිගෙන තිබේ.¹²⁷ එම සම්මුතිවල සඳහන් වී ඇති අයිතිවාසිකම් රජයේ යම් පාශර්වයක් විසින් බරපතල හෝ ක්‍රමානුකූල ආකාරයෙන් උල්ලංඝනය කරන බවට විශ්වසනීය තොරතුරු ලැබුණු කල ඒ සම්බන්ධයෙන් රහස්‍ය විමර්ශනයක් සිදු කිරීම සඳහා මුලපිරීමට මෙමගින් අදාළ කමිටුවට ඉඩ ලැබේ.

» තවද, ශ්‍රී ලංකාව පාශර්වකරුවකු වන එක්සත් ජාතීන්ගේ ගිවිසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම අධීක්ෂණය කරන්නා වූ කමිටු වෙත කලින් කලට වාතර ඉදිරිපත් කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව විසින් කටයුතු කළයුතු වේ. රාජ්‍ය නොවන මූලාශ්‍රවලට එම කමිටු වෙත තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට මෙමගින් අවස්ථාව weadසැලසෙන අතර මානව හිමිකම් ගැටළු

¹²⁵ See Human Rights Committee, 'Follow-up progress report on individual communications', (May 2017), CCPR/C/119/3, pp. 60-61, <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/TB/AnnualMeeting/29Meeting/FollowupConcludingObservations.docx>.

¹²⁶ See further OHCHR information: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Detention/Pages/Complaints.aspx>.

¹²⁷ Article 20, United Nations Committee Against Torture, and Article 8, Optional Protocol to CEDAW.

සම්බන්ධයෙන් රජය හා කමිටුව අතර සංවාදය පැවැත්වෙන අවස්ථාවේ එම කරුණු පිළිබඳ රජයෙන් විමසීමට කමිටුව කටයුතු කිරීමට ඉඩ ඇත.

» ඕනෑම විශේෂ වාතරාකරුවකු වෙත හෝ ක්‍රියාත්මක කණ්ඩායමක් වෙත පුද්ගල මට්ටමින් "හදිසි අභියාචනා" සහ "වෝදනා ලිපි" භාරදීමට හැකියාව තිබේ. (වැඩිදුර විස්තර සඳහා IP2 හි පිටු අංක 35 බලන්න)

» ශ්‍රී ලංකා රජයේ ක්‍රියා විමසුමට ලක් කළ හැකි වෙනත් වේදිකා ද එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයෙන් සකසා දී තිබේ. එහි විශ්ව කාලීන සමාලෝචනය සහ 2009දී ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් විශේෂ සැසියක් පැවැත්වීම ඊට උදාහරණ වේ.¹²⁸ "සෑම මානව හිමිකමක්ම සහ සෑම මූලික නිදහසක්ම බරපතල අන්දමින් උල්ලංඝනය වන බව විශ්වසනීය අන්දමින් තහවුරු වූ වෙනස් නොවන රටා" ආමන්ත්‍රණය සඳහා යොදාගන්න රහස්‍ය පැමිණිලි කායර්පටිපාටියක් ද මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ ඇත. "මානව හිමිකම් උල්ලංඝනවල වින්දිතයින් බව පවසන හෝ එවන් උල්ලංඝන සම්බන්ධයෙන් සෘජු, විශ්වසනීය තොරතුරු සහිත පුද්ගලයින්, කණ්ඩායම් හෝ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවලට" පැමිණිලි ඉදිරිපත් කළ හැකිය.¹²⁹

3. විමර්ශනාත්මක සහ තොරතුරු-සෙවුම් (fact-finding) ආයතන

» ((20011) දී ශ්‍රී ලංකාවේ වගවීම පිළිබඳව එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් පත් කළ විශේෂඥ මඩුල්ල සහ මානව හිමිකම් මහ කොමසාරිස් කායර්පටිපාටිය විසින් ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ සිදුකළ විමර්ශනය ඇතුළුව) ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය විසින් ඇතිකළ විමර්ශනාත්මක හා තොරතුරු සෙවුම් ආයතන රැසකි. අනාගතයේදී තවත් එවන් ආයතනයක් බිහිවීමට ඉඩක් ඇති නමුත් වතර්මානයේදී එවැන්නක්වීමට ඉඩ සීමිත ය.

4. ජාත්‍යන්තර හා දෙමුහුන් අධිකරණ හා විනිශ්චය සභා

» ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ රෝම ප්‍රඥප්තිය අත්සන් තබා නොමැත. ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ අධිකරණ බලයට ප්‍රාචුච්ඡන්ත නම් එක්කෝ ශ්‍රී ලංකාව රෝම ප්‍රඥප්තිය අපරානුමත කළ යුතුය (මෙවන් අපරානුමත කිරීමක් අතීතයට බල නොපවත්වන බැවින් රෝම ප්‍රඥප්තිය ශ්‍රී ලංකාවේ

¹²⁸ 11th special session of the Human Rights Council, 'The human rights situation in Sri Lanka' (27 May 2009), A/HRC/S-11/2, http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/S-11/2.

¹²⁹ See further OHCHR, 'Human Rights Council Complaint Procedure', <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/ComplaintProcedure/Pages/HRCComplaintProcedureIndex.aspx>.

බලාත්මක වන දිනට පෙරාතුව සිදුවූ අපරාධ සඳහා නඩුපැවරීමට මෙමගින් ජාත්‍යන්තර අධිකරණයට නොහැකිය), නැතහොත් එක්සත් ජාතීන්ගේ ආරක්ෂක මණ්ඩලය විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ තත්වය අභිචෝදකවරයාගේ කායරාලය වෙත යොමු කළ යුතුය (මෙවන් යොමුකිරීමක් තුළ එම අධිකරණ බලය රෝම ප්‍රඥප්තිය බලාත්මකවීම ආරම්භ වූ 2002 ජූලි 1 වැනිදින දක්වා අතීතයට බලපවත්වනු ඇත), එසේත් නැතහොත් ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදුවූ අපරාධ හෝ වරදකරුවන් ලෙස චෝදනා ලැබූ ශ්‍රී ලාංකිකයින් සම්බන්ධයෙන් ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ අධිකරණ බලයට පාත්‍රවීම පිළිගනිමින් රෝම ප්‍රඥප්තියේ 12(3) වගන්තිය යටතේ ප්‍රකාශයක් කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව විසින් කටයුතු කළයුතු ය (එවන් ප්‍රකාශයක් තුළින් 2002 ජූලි 1 වැනි දින දක්වා අතීතයට බලපවත්වන පරිදි නඩු පැවරීමට හැකි වනු ඇත).

වරදකරුවන් ලෙස චෝදනා ලබා ඇති පුද්ගලයින් තවත් රටක පුරවැසියකු වන්නේ නම් හෝ ද්විත්ව පුරවැසිභාවය ලබා සිටින්නේ නම් එය ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ අධිකරණ බලයට පාත්‍ර වියහැකි තවත් මාගරයක් වේ. එම රට රෝම ප්‍රඥප්තිය අත්සන් කළා ඇත්තේ නම් හෝ වරදකරුවන් ලෙස චෝදනා ලැබූ පුද්ගලයින් 2002 ජූලි 01 වැනිදිනෙන් පසුව ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදුකළ බවට චෝදනා කෙරෙන අපරාධ සම්බන්ධයෙන් එරට විසින් ප්‍රඥප්තියේ 12(3) වගන්තිය යටතේ ප්‍රකාශයක් කරනු ලැබුවහොත් එම පුද්ගලයින් පිළිබඳ විමර්ශනය කිරීමටත් ඔවුනට එරෙහිව නඩු පැවරීමටත් ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයට බලය ලැබෙනු ඇත.

- » කෙසේනමුත් දෙමුහුන් අධිකරණයක් ඇති කිරීම පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකාවේ බරපතල ලෙස සලකා බලනු ලැබේ. එය, එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ 30/1 යෝජනාසම්මතයෙන් පසුව (ඉහත 3 කොටුව බලන්න) ශ්‍රී ලංකාව විසින් ස්ථාපිත කිරීමට පොරොන්දුවූ යන්ත්‍රණ හතරින් එකක් වේ. "මානව හිමිකම් උල්ලංඝන හා අපයෝජන සම්බන්ධයෙන් වන චෝදනා සහ ජාත්‍යන්තර මානුෂීය නීතිය උල්ලංඝන සම්බන්ධයෙන් වන චෝදනා විමර්ශනය කිරීමට විශේෂ නීති උපදේශකවරුන්ගෙන් සමන්විත අධිකරණ යන්ත්‍රණයක්" පිළිබඳව එම යෝජනාසම්මතයේ සඳහන් වේ. තවද, "විශේෂ නීති උපදේශක කායරාලය, පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය සහ අනෙකුත් විදේශ විනිසුරන්, විත්ති නීතීඥයින් හා බලයලත් අභිචෝදකයින් හා විමර්ශකයින් ඇතුළු පාශර්ව ශ්‍රී ලාංකික අධිකරණ යන්ත්‍රණයකට සහභාගීවීමේ වැදගත්කම"¹³⁰ එමගින් තහවුරු කරයි. එවන් දෙමුහුන් අධිකරණයක් පිහිටවීම සම්බන්ධයෙන් සිවිල් සමාජයෙන් යෝජනා ඉදිරිපත් වී

තිබේ.¹³¹ පොරොන්දු වූ සංක්‍රාන්තික යුක්ති යන්ත්‍රණ හතර සඳහා රාමුවක් සකසා ගැනීම පිණිස අග්‍රාමාත්‍යවරයා විසින් පත්කළ ක්‍රියාත්මක කණ්ඩායම මේ සඳහා ඇති විවිධ වරණයන් අධ්‍යයනය කරමින් සිටියි.¹³²

5. අන්තර් රාජ්‍ය මට්ටමින් යොමුවිය හැකි මාගර
  - » ජාත්‍යන්තර අධිකරණය ඉදිරියේ ශ්‍රී ලංකාවට එරෙහිව නඩුවක් පැවරීමට තෙවන පාශර්වයක් වන රාජ්‍යයකට හැකියාව තිබේ. උදාහරණ වශයෙන් වධහිංසා සිදුකළ බවට චෝදනා එල්ලවී ඇති පුද්ගලයින්ට එරෙහිව වධහිංසා පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය යටතේ නඩුපැවරීමට හෝ එම පුද්ගලයින් උදපර්නය සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජයට ඇති බැඳීම ඉටු කිරීමට අසමත්වීම පදනම් කරගෙන එසේ කළ හැකිය. එය පුද්ගල මට්ටමින් ලබාගත හැකි ප්‍රතිකර්මයක් නොවේ.¹³³ එහෙත් එවන් කායර්පටිපාටියක් තුළින් වින්දිතයින් වෙනත් ආකාරවලින් ප්‍රතිලාභ ලබනු ඇත.
6. තෙවන පාශර්වකාර රාජ්‍යන්හි සිදුකෙරෙන නඩුපැවරීම් - විශ්ව අධිකරණපාත්‍රතාවය (universal jurisdiction) ඇතුළුව භූමි ප්‍රදේශයෙන් බැහැර අධිකරණපාත්‍රතාවය¹³⁴
  - » තෙවන පාශර්වකාර රාජ්‍යවල ඇති විශ්ව අධිකරණපාත්‍රතාවය යොදාගනිමින් ශ්‍රී ලාංකික වූදිනකින් නඩුවිභාගයට පාත්‍රකිරීමට හැකියාව තිබේ. එහෙත් බොහෝ රටවල එවන් නඩු පැවරීමක් (හෝ ඇතැම්විට නඩුවක් ගොනුකිරීම) ආරම්භ කිරීම සඳහා අදාළ වූදිනයා එරටෙහි සිටීම අවශ්‍ය වේ. තවද, නඩුපැවරීම සිදුකරන්නේද යන්න තීරණය කිරීමේදී ශ්‍රී ලංකාවේ බලධාරීන් ඇතුළුව අදාළ පාශර්වවෙතින් සාක්ෂි ලබාගැනීමට ඇති හැකියාව සලකා බලනු ලැබේ. මෙවන් නඩුපැවරීම් සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය සහයෝගය නොදක්වන බව රජයෙන් පැහැදිලිවම සඳහන් කර ඇති බව මෙහිදී සැලකුව මනාය. වැඩිදුර විස්තර සඳහා පහත 6 කොටුව බලන්න.

¹³⁰ Human Rights Council, 'Promoting Reconciliation, Accountability and Human Rights in Sri Lanka', (September 2015), A/HRC/30/L.29, para. 6.

¹³¹ Rhadeena de Alwis and Niran Anketel (2015), 'A Hybrid Court: Ideas for Sri Lanka', *South Asia Centre for Legal Studies*, <http://sacls.org/resources/publications/reports/a-hybrid-court-ideas-for-sri-lanka>, accessed 13 December 2017.

¹³² See further Sri Lanka Monitoring and Accountability Panel ("MAP") 'An Alternative Roadmap to Victims' Justice', (2017), p. 3, <http://war-victims-map.org/wp-content/uploads/2017/11/MAP-Thematic-Report-9-Nov-2017.pdf>, accessed 6 January 2018 ("MAP Report").

¹³³ See, e.g. International Court of Justice, 'Questions relating to the obligation to prosecute or extradite: Belgium v Senegal', ICJ GL No 144, ICGJ 437 (20 July 2012), 20, <http://www.icj-cij.org/en/case/144>.

¹³⁴ See IP2, p. 33, Box 2: 'Universal Jurisdiction as a Tool to Fight Impunity'.

» මීට අමතරව, තවත් රටකදී සිදුවූ මානව හිමිකම් උල්ලංඝන සම්බන්ධයෙන් යම් පුද්ගලයකුට හෝ රජයට විරුද්ධව හනිවන්දි ඉල්ලා සිටිල් අයදුමක් ගොනු කිරීමට ඇතැම් රටවල හැකියාවක් තිබේ. එනමුත් රාජ්‍ය පිළිබඳ

මූලධර්ම සහ නිල මට්ටමේ නිමැවුණි (official immunity) යනාදිය හේතුවෙන් එවන් අයදුම් කිරීම සීමා වේ.

7. කොටුව: අපරාධවලට වගවීම සඳහා විශ්ව අධිකරණපාත්‍රතාවය යොදාගැනීම

වගවීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ප්‍රගතියක් ලබාගත නොහැකිවූ කල, තෙවන රටක විශ්ව අධිකරණපාත්‍රතාවය යොදාගතයුතු බවට වන ඉල්ලීම් වැඩිවෙමින් පවතියි. එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහකොමසාරිස්වරයා ද ඒ අතර වෙයි.¹³⁵ IP2 හි පැහැදිලි කර ඇති අන්දමට "යුධ අපරාධ, මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ, වගර් සංහාර සහ වධහිංසාව වැනි ජාත්‍යන්තර නීතිය ඉදිරියේ අපරාධ ලෙස සලකන ඇතැම් අපරාධ කුමන ස්ථානයක සිදුවුවත් ඒවායේ වින්දිතයින්ගේ හා සැකකරුවන්ගේ ජාතිය හා වාසභූමිය කුමක්වුවත් ඒ අපරාධවල සැකකරුවන් වන පුද්ගලයින් විමර්ශනය කිරීමටත් ඔවුන්ට එරෙහිව නඩු පැවරීමටත් ජාතික මට්ටමේ බලධාරීන්ට ඉඩ ලබාදීම විශ්ව අධිකරණපාත්‍රතා මූලධර්මය වඩාත්ම පුළුල් ලෙස ගත්කළ සිදු කෙරේ."¹³⁶

උදාහරණ වශයෙන් මෙම ක්‍රමෝපාය ඉන්ටනර්ෂනල් වෘත්ත ඇන්ඩ් ජස්ටිස් ප්‍රොජෙක්ට් ආයතනය විසින් 2017 අගෝස්තු මාසයේදී යොදාගන්නා ලදී. එහිදී හිටපු ශ්‍රී ලංකා යුධහමුදා ජෙනරාල්වරයකු වූ ජගත් ජයසූරියට එරෙහිව එල්ල වූ යුධ අපරාධ හා මානව හිමිකම් චෝදනා මත ඔහුට එරෙහිව බ්‍රසීලයේ සහ කොලොම්බියාවේ අපරාධ පැමිණිලි ගොනු කරන ලදී. එම චෝදනා ගොනුකළ වහාම, ඒ වනවිට දකුණු ඇමරිකාවේ ශ්‍රී ලංකා තානාපති වශයෙන් සිටි ජගත් ජයසූරිය වහාම ශ්‍රී ලංකාවට ආපසු පැමිණියේ ය.¹³⁷ කෙසේනමුත් එවන් ක්‍රියාමාර්ගවලින් තම හමුදාව ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා තමන්ට හැකි සෑම ක්‍රියාමාර්ගයක්ම ගන්නා බව ශ්‍රී ලංකා රජය පැහැදිලිවම ප්‍රකාශ කර තිබේ. ජයසූරියට එරෙහි පැමිණිල්ල සම්බන්ධයෙන් සිරිසේන ජනාධිපතිවරයා මෙසේ පවසා තිබේ: "ජගත් ජයසූරිය හෝ වෙනත් හමුදා ප්‍රධානියකු හෝ මේ රටේ වෙනත් රණවිරුවකුට අතක් තැබීමට මේ ලෝකයේ කිසිම කෙනෙකුට ඉඩ තියන්නේ නැති බව මම පැහැදිලිවම ප්‍රකාශ කරනවා."¹³⁸

¹³⁵ "2017 සැප්තැම්බර් මාසයේදී එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස්වරයා මෙසේ පැවසීය: "ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීතිය සහ ජාත්‍යන්තර මානුෂීය නීතිය උල්ලංඝනය වූ බවට නැගෙන චෝදනා සඳහා වගවන බව සහතික කිරීමට ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග ශ්‍රී ලංකාවේ නොවීම විශ්ව අධිකරණපාත්‍රතාවය ක්‍රියාත්මක කිරීම තවත් අවශ්‍ය කරවන සාධකයකි." Human Rights Council, 'Opening Statement by Zeid Ra'ad Al Hussein, United Nations High Commissioner for Human Rights', (11 September 2017). See further MAP (2017), 'An Alternative Roadmap to Victims' Justice', pp. 11-12.

¹³⁶ See further IP2, p. 33.

¹³⁷ See further <http://www.itjpsl.com/reports/the-case-against-jagath-jayasuriya>; MAP (2017), 'An Alternative Roadmap to Victims' Justice', pp. 8-10.

¹³⁸ Bharatha Mallawarachi, 'Sri Lankan leader will protect general accused of war crimes', (3 September 2017), Associated Press, <https://www.washingtontimes.com/news/2017/sep/3/sri-lankan-leader-will-protect-general-accused-of-/>.

D. වගවීමේ මාගර් වගුව

දේශීය මට්ටම		
පුද්ගල වගකීම	රජයේ වගකීම	පොදුවේ දෙපාලර්ථයේම වගකීම
<p>අධිකරණමය</p> <p>අපරාධ නඩු පැවරීම - ශ්‍රී ලංකාව තුළ හෝ ස්වකීය භූමි ප්‍රදේශයෙන් පරිබාහිරව අධිකරණපාත්‍රතාවය ක්‍රියාත්මක කරන තෙවන පාලර්ථකාර රාජ්‍යයක</p> <p>සිවිල් අයුරුම - ශ්‍රී ලංකාව තුළ හෝ ස්වකීය භූමි ප්‍රදේශයෙන් පරිබාහිරව අධිකරණපාත්‍රතාවය ක්‍රියාත්මක කරන තෙවන පාලර්ථකාර රාජ්‍යයක</p> <p>හමුදා අධිකරණමය</p>	<p>අධිකරණමය</p> <p>ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය රීටි ආඥා</p> <p>අධිර් අධිකරණමය</p> <p>භානිපූරණය (වන්දි) සඳහා යෝජිත කායර්ථය</p>	<p>අධිකරණමය</p> <p>මූලික අයිතිවාසිකම් පෙන්වීම</p> <p>අධිර් අධිකරණමය හා අධිකරණමය නොවන</p> <p>ජාතික මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව</p> <p>ඔම්බුඩ්ස්මන්</p> <p>ජාතික විමර්ශන කොමිෂන් සභා</p> <p>අතුරුදන්වූ පුද්ගලයින් සිළිබඳ කායර්ථය</p> <p>යෝජිත සත්‍ය හා ප්‍රතිසන්ධන කොමිෂම</p> <p>අපරාධවල වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂාව සඳහා වන අරමුදල</p>
ජාත්‍යන්තර මට්ටම		
පුද්ගල වගකීම	රජයේ වගකීම	පොදුවේ දෙපාලර්ථයේම වගකීම
<p>අධිකරණමය</p> <p>ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය (එක්සත් ජාතීන්ගේ ආරක්ෂක මණ්ඩලයේ යොමුකිරීම මත, රටවිසින්ම යොමුවීම මත (එසේවීමට ඇති ඉඩ සීමිතය) හෝ තම රටේ පුරවැසියකු හෝ ද්විත්ව පුරවැසියකු වන යමෙකු සම්බන්ධයෙන් විමර්ශනයක් සඳහා තවත් රටක් කරන යොමුකිරීමක් මත)</p>	<p>අධිකරණමය</p> <p>ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය (රාජ්‍ය අතර නඩුවක් ලෙස)</p> <p>අධිර් අධිකරණමය හා අධිකරණමය නොවන</p> <p>එක්සත් ජාතීන්ගේ සන්ධාන මණ්ඩලවල පුද්ගල මට්ටමේ පැමිණිලි භාරගැනීමේ යන්ත්‍රණ (මානව හිමිකම්, වධහිංසා, කාන්තාවන් සම්බන්ධයෙන් වන කමිටු)</p> <p>අන්තනෝමතික රඳවාගැනීම් සම්බන්ධයෙන් වන එක්සත් ජාතීන්ගේ ක්‍රියාත්මක කමිටුව</p> <p>එක්සත් ජාතීන්ගේ විශේෂ විධිවිධාන (විශේෂ වාතර්කරුවන් සහ ක්‍රියාත්මක කණ්ඩායම්)¹³⁹</p> <p>විශ්ව කාලීන සමාලෝචන</p> <p>එක්සත් ජාතීන්ගේ සන්ධාන මණ්ඩලවල කාලීන වාතර්ක සහ විමර්ශන කායර්ථය</p> <p>එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ පැමිණිලි කායර්ථය</p>	<p>අධිකරණමය නොවන</p> <p>ජාත්‍යන්තර විමර්ශන කොමිසම් සහ තොරතුරු සෙවුම් මෙහෙයුම්</p>
ජාත්‍යන්තරකරණය වූ හා දෙමුහුන් අධිකරණ හා විනිශ්චය සභා		
පුද්ගල වගකීම	රජයේ වගකීම	පොදුවේ දෙපාලර්ථයේම වගකීම
<p>අධිකරණමය</p> <p>යෝජිත දෙමුහුන් අපරාධ අධිකරණය</p>		

¹³⁹ අන්තනෝමතික රඳවාගැනීම් සම්බන්ධයෙන් වන එක්සත් ජාතීන්ගේ ක්‍රියාත්මක කමිටුව එක්සත් ජාතීන්ගේ විශේෂ කායර්ථය ආයතනයක් වුවත් එය අධිර් අධිකරණමය ආයතනයක් ලෙස සලකනු ලැබේ.

4 පරිච්ඡේදය: පුද්ගල අපරාධ වගකීම

ශ්‍රී ලංකාව තුළ පුද්ගල අපරාධ වගවීම සාක්ෂාත් කරගැනීමට දැනට සැලකිය යුතු බාධක ප්‍රමාණයක් පැවතිය ද (3 පරිච්ඡේදය, A කොටස සහ මෙම පරිච්ඡේදයේ B කොටස බලන්න) රටේ නීතිය යටතේ CARSV සිද්ධිවලට එරෙහිව නඩුපැවරීමේ හැකියාව තිබේ. මෙම පරිච්ඡේදයෙන් රටේ අපරාධ නීතිය යටතේ මේ සඳහා අදාළ වන විධිවිධාන කෙටියෙන් සාකච්ඡා කෙරෙන අතර ජාත්‍යන්තර සම්මත සමගින් සසඳන කල්හි ඒවායේ ඇති අඩුපාඩු කිහිපයක් පෙන්වාදෙනු ලැබේ. මෙම පරිච්ඡේදයෙන් අරමුණු දෙකක් ඉටුකෙරේ: (1) නීති සම්පාදනමය ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා න්‍යායපත්‍රයක් කෙටියෙන් විස්තර කිරීම, (2) දේශීය මට්ටමින් වඩාත් වැඩි වගවීමක් සඳහා ඉඩ සලසාලමින් පවතින වාතාවරණය වෙනස් වුවහොත් එතුළ අපරාධ වගවීම සහතික කරගත හැකි මාගර් හඳුනාගැනීම යනු එම අරමුණු ය. මෙම පරිච්ඡේදයේ කෙටියෙන් විස්තර කර ඇති නීතිමය රාමුව වෙනස්වීමට ඉඩ ඇති බව සැලකිල්ලට ගතයුතු ය. එමනිසා ලේඛනගත කරන්නන් විසින් එහි ඇතුළත් තොරතුරු කාලයට ගැලපෙන්නේදැයි පරීක්ෂා කර බැලීම වැදගත් වේ.

A. නීතිමය රාමුව

ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර නීතියෙන් බැඳී ඇතත් අදාළ නීති පාලීම්වලින් තුවෙන් පනවා නොමැත්තේ නම්¹⁴⁰ රටේ නීතිය මත සෘජු බලපෑමක් කිරීමට ඒවාට නොහැකිය. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදුවන අපරාධයක් සම්බන්ධයෙන් මෙරට ශ්‍රී ලාංකික අපරාධ නීතිය යටතේ කටයුතු කළයුතු වේ. ශ්‍රී ලංකා රජය එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයට පොරොන්දු වී ඇතත්¹⁴¹ ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය නීතිය තුළ වගර් සංහාරය, මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ, ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ නොවන සන්නද්ධ ගැටුමකදී සිදුකෙරෙන යුධ අපරාධ විශේෂයෙන් අපරාධ ලෙස නම් කර නොමැත.¹⁴² එමනිසා, ජාත්‍යන්තර අපරාධ ලෙස සැලකිය හැකි ක්‍රියා (ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ සන්නද්ධ ගැටුමකදී සිදුකෙරෙන යුධ අපරාධ හැරුණුකොට) සඳහා අපරාධ චෝදනා එල්ල කළ හැක්කේ

¹⁴⁰ ශ්‍රී ලංකාව ද්වේතවාදී (dualist) රටකි. එනම්, ශ්‍රී ලංකාව අපරාධනුමත කරන සම්මුති සහ අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර නීති දේශීය නීති පද්ධතිය තුළ අදාළ කරගත හැකි වන්නේ ඒවා දේශීය නීති වශයෙන් මෙරට සම්මත කරගෙන ඇත්නම් පමණි: *Singarasa Nallaratnam v. Attorney General*, Application for Judicial Review SC/Spl/LA/ No.182/1999 SC Minutes 15.09.2006.

¹⁴¹ UN Human Rights Council (2015), A/HRC/30/L.29, para. 7

¹⁴² ජිනීවා සම්මුති පනත (2006 අංක 4) අදාළ වන්නේ ජාත්‍යන්තර සන්නද්ධ ගැටුම්වලට පමණි. එය බලාත්මකවීමට පෙර සිදුවූ අපරාධ සම්බන්ධයෙන් අතීතයට බලපාන අන්දමින් එය ක්‍රියාත්මක නොවේ.

දේශීය අපරාධ සඳහා වන පදනම සහ වගකීමේ මාදිලි යොදාගනිමිනි.

වෙනත් ජාත්‍යන්තර අපරාධ ශ්‍රී ලංකාව තුළ අපරාධ වරද ලෙස සැලකීමට දී ඇති පොරොන්දුව ඉෂ්ට කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව කටයුතු කළහොත් ජාත්‍යන්තර නීතියෙන් මෙන්ම දේශීය නීතියෙන් එය අතීතයට බලපැවැත්වෙන අන්දමින් අදාළ වනු ඇති බව මෙහිදී අවධානයට ගත යුතු ය.¹⁴³

B. ප්‍රායෝගික භාවිතය තුළ CARSV අපරාධවලට එරෙහිව නඩු පැවරීම හා දඬුවම් ලබදීම

CARSV වින්දිතයින් ද ඇතුළුව ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව වින්දිතයින්ට යුක්තිය සාක්ෂාත් කරගැනීම සඳහා තෘප්තිමත්විය හැකි මට්ටමක මාගර් මෙරට අපරාධ නීතියේ නොමැත.

ශ්‍රී ලංකාවේ දණ්ඩනීති සංග්‍රහයෙන් ලිංගික වරද ගණනාවක්ම අපරාධ ලෙස නම් කර ඇතත් එවන් චෝදනා ලබන පුද්ගලයින් අධිකරණය ඉදිරියේ වරදකරුවන් වීම තබා පොලිසියට එවැනි සිදුවීම් පිළිබඳ කරන පැමිණිලි නඩු පැවරීම දක්වා ඉදිරියට යන්නේද කලාතුරකිනි. උදාහරණ වශයෙන් පොලිස් සංඛ්‍යාලේඛන අනුව 2011 වසරේදී වාර්තා වූ ලිංගික බලහත්කාරකම් නොහොත් දූෂණ හා ව්‍යවහිචාර සිදුවීම් 408ත් පොලිසිය විසින් පැමිණිලි ගොනු කර ඇත්තේ සිදුවීම් 59ක් සඳහා පමණි.¹⁴⁴ තවද, එක් එක් වසරේ වරදකරුවන් බවට පත්වූ පුද්ගල සංඛ්‍යාව බිත්දුවත් හතත් අතර අගයක් ගෙන තිබේ. සිදුවීම් වලින් අති බහුතරය විමර්ශනයවීමට නියමිත තත්වයේ හෝ මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයේ, මහාධිකරණයේ හෝ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ විභාගවීමට නියමිතව තිබෙන නඩු ය.¹⁴⁵ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව සිද්ධි බොහෝමයක් සම්බන්ධයෙන් නීතිමය ක්‍රියාමාගර් ගැනීම වින්දිතයින් විසින් අනහරු දමනු ලැබේ. එසේ වන්නේ ඒ සම්බන්ධයෙන් වන අධිකතර ප්‍රමාද හෝ අපරාධ නඩු කායර්පවිපාටිය තුළ ඔවුන්ට යළි යළිත් ක්ෂතියට පත්වන්නට සිදුවීම වැනි හේතු මත බව අනුමාන කරන්නට හැකි ය (පහත 7 පරිච්ඡේදය බලන්න) තවද, මූලිකයා වරදකරු වන බොහෝ නඩුවල පවා විනිසුරන් ලබාදෙන්නේ අත්හිටුවූ දඬුවම් ය.¹⁴⁶

¹⁴³ ICCPR, United Nations Treaty Series 999; Article 15(2) and Article 13(6) of the Constitution.

¹⁴⁴ Leader of the Opposition's Commission on Prevention of Violence Against Women and the Girl Child, 'Rape and Sexual Violence', (December 2014), p. 23.

¹⁴⁵ Commission on Prevention of Violence Against Women and the Girl Child (2014), p. 23.

¹⁴⁶ Savitri Goonesekere and Camena Gunaratne (1998), 'Women, Sexual Violence and the Legal Process in Sri

CARSV සම්බන්ධයෙන් ගත් කළ මෙම දුෂ්කරතා තවත් උග්‍ර වෙයි. මන්ද යත් එම අපරාධ සිදුකළ බවට බොහෝවිට වෝදනා ලබන්නේ රජයේ බලවත් ආයතනවලට, විශේෂයෙන්ම හමුදාව වැනි ආයතනවලට අයත් පුද්ගලයින් ය. එවන් නිලධාරීන්ට එරෙහිව පැමිණිලි කරන්නට යාමේදී සැබෑ අවදානම්වලට මුහුණ දෙන්නට වනු ඇති අතර තම ආර්ෂාව සම්බන්ධයෙන් පැන නගින බිය හේතුවෙන් වින්දිතයෝ පැමිණිලි කිරීමේ අදහස අතහැර දමති. තවද, එවන් අපරාධ සම්බන්ධයෙන් සඵලදායී අන්දමින් නඩු පවරා අවශ්‍ය කටයුතු කිරීමට රාජ්‍ය ආයතන දක්වන මැලිකම සෑම තැනකම පාහේ එක සමාන ස්වරූපයක් ගනියි.¹⁴⁷

(වින්දිතයින් බියවැද්දීම සහ අඩන්තේට්ටමට ලක්කිරීම හා දීඝර ප්‍රමාද නිලධාරීන්) සීමිත ලෙස සාපරිකත්වය ලබාගත් අවස්ථා ද තිබේ.¹⁴⁸ උදාහරණ ලෙස 2015 දී යාපනය මහාධිකරණය එක් දෙමළ කාන්තාවක් සමූහ දූෂණයට ලක් කිරීම සහ 2010 දී තවත් කාන්තාවකට ලිංගික අඩන්තේට්ටම් කිරීම වෙනුවෙන් හමුදා සෙබළු සිටු දෙනෙකු වරදකරුවන් කරන ලද අතර එහිදී ඔවුන්ට වසර 25ක සිරදඬුවම් නියම කරන ලදී (විශ්වමඩු සිදුවීම). වින්දිතයින්ට වන්දි ගෙවන මෙන් ද අධිකරණයෙන් වරදකරුවන්ට නියම කරන ලදී.¹⁴⁹ ඇතැම් සිදුවීම් සම්බන්ධයෙන් අපරාධ යුක්තිය ඉල්ලා සිටීම යථාර්ථවාදී බවත් සුදුසු බවත් සිතීමට දැන් වින්දිතයින්

Lanka: A Study on Rape', *Centre for Women's Research*. See also generally Commission on Prevention of Violence Against Women and the Girl Child (2014); Priya Thangarajah (2016), 'Rape and the Evidentiary Process in Sri Lanka', *The Search for Justice: The Sri Lanka Papers*, Kumari Jayawardena and Kishali Pinto Jayawardena (eds), New Delhi: Zubaan; Shyamala and Mario Gomez (1999), 'Gender Violence in Sri Lanka: From Rights and Shame to Remedies and Change', *Canadian International Development Agency's Shakti Gender Equity Project*.

¹⁴⁷ Chulani Kodikara & Sarala Emmanuel (2016), 'Global Discourses and Local Realities', in *The Search for Justice: The Sri Lanka Papers*, (2016), Kumali Jayawardena & Kishali Pinto-Jayawardena (eds.), New Delhi: Zubaan, pp.6-11.

¹⁴⁸ Pinto-Jayawardena & Anantharajah (2016), 'A Crisis of Legal Indeterminacy' and State Impunity', in *The Search for Justice: The Sri Lanka Papers*, (2016), Kumali Jayawardena & Kishali Pinto-Jayawardena (eds.), Zubaan, p. 48; Women's Action Network (WAN), 'WAN Statement on the Vishvamadu Rape Case', (7 October 2015), <http://www.tamilguardian.com/files/File/Womens%20Action%20Network/WAN%20statement%20on%20Vishvamadhu%20rape%20case%2007Oct2015.pdf>.

¹⁴⁹ See further International Crisis Group, 'Sri Lanka's Conflict-Affected Women: Dealing with the Legacy of War', (2017), p. 11, <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/sri-lanka/289-sri-lankas-conflict-affected-women-dealing-legacy-war>.

පෙළඹීමට ඉඩ තිබේ. දේශීය මට්ටමින් නඩු පැවරීම වඩාත් හොඳ වරණයක් බවට පත් කරවන අන්දමේ යම් යම් වෙනස්කම් ඉදිරියේදී ද සිදුවීමට ඉඩ ඇත. එමනිසා දේශීය මට්ටමින් පවතින නීති පසුබිම පිළිබඳව ලේඛනගත කරන්නන් මනා අවබෝධයකින් පසුවීම වැදගත් වේ. එවන් අපරාධ සඳහා යුක්තිය සාක්ෂාත් පසිඳවාගැනීමට ඇති වරණ කවරේද යන්නත් ඒ පිළිබඳව දැනුවත්ව සිටිය යුතු බාධක හා සීමාකිරීම් කවරේදේ යන්නත් මෙම කොටසින් දක්වා තිබේ.

8. කොටුව: හමුදා අධිකරණ

ඇතුළුව හමුදාවේ දැනට සේවය කරන අයකු විසින් සිදුකරන ලිංගික බලහත්කාරකම් ඇතුළු බොහෝ ලිංගික වරද 1949 හමුදා පනත යටතේ හමුදා අධිකරණයේ විභාග කිරීමට ද හැකිය. එනමුත් හමුදා පනතේ 77 වගන්තියට අනුව හමුදා නීතියට යටත්වන්නකු විසින් සිදුකරන සිවිල් වරදක් සම්බන්ධයෙන් (මෙම පරිච්ඡේදයේ සාකච්ඡා කරන වරද ඇතුළුව) නඩුවිභාග කිරීම සඳහා පරම සමගාමී අධිකරණ බලය සිවිල් අධිකරණවලට ද ඇත. එහෙත් යම් පුද්ගලයකු එකම වරදක් සඳහා දැනටමත් හමුදා අධිකරණයකින් දඬුවම් ලබා ඇත්නම් තීන්දුව ලබාදීමේදී එය සැලකිල්ලට ගත යුතු ය.¹⁵⁰ තවද, සිවිල් අපරාධ කායර්පටිපටිවලට බඳුන්ව සිටින නිලධාරීන් හෝ තමන් යටතේ සිටින සෙබළුන් භාරදීමට හා අන් අඩංගුවට ගැනීමට අධිකරණය හා පොලීසිය සමගින් සහයෝගීතාවයෙන් කටයුතු කිරීමට හමුදා පනතින් අණදෙන නිලධාරීන්ට වගකීම පවරා තිබේ.¹⁵¹

කෙසේනමුත් බරපතල මානව හිමිකම් උල්ලංඝන සඳහා වගවීම මගහැරයාම පිණිස හමුදා අධිකරණ යොදාගත් අවස්ථා අතීතයේ දක්නට ලැබේ. උදාහරණ වශයෙන් "කොක්කඩ්වෝලෙ සිදුවීමේදී සිංහල සෙබළු දහ අට දෙනෙකු දෙමළ ගම්වාසීන් හට හත් දෙනෙකු මරාදමන ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් පවත්වන ලද විමර්ශන කොමිෂන් සභාවේ තීරණය වූයේ එම වරද දණ්ඩනීති සංග්‍රහය යටතේ දඬුවම් ලබාදෙන්නට හැකි වරද වන නමුත් එම පුද්ගලයින්ගේ නඩුව හමුදා අධිකරණයක් ඉදිරියේ විභාග කළයුතු බවකි. පසුව එම නඩුව හමුදා අධිකරණයක විභාග කෙරුණු අතර එහිදී එම සිංහල හමුදා හටයින් දහ අටදෙනාගෙන් දහ හත්දෙනෙකුම නිදහස් විය. කායර්භාර නිලධාරියා පමණක් තමන් යටතේ සිටින නිලධාරීන් පාලනය කරගැනීමට අසමත්වීම සහ මළසිරුරු අයෝග්‍ය අයුරින් බැහැර කිරීමට වරදකරු කරන ලදී. එම නිලධාරියා පසුව සේවයෙන් පහකරන ලදී."¹⁵²

C. ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය යටතේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව අපරාධ ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය යටතේ ඇතුළත්ව තිබෙන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව අපරාධ ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ හඳුනාගැනීමට ලක්කර ඇති අපරාධවලට වඩා බොහෝ වෙනස් බව පෙනේ.

¹⁵⁰ 1949 යුධහමුදා පනත, s. 77(2).
¹⁵¹ 1949 යුධහමුදා පනත, s. 78.
¹⁵² ICJ (2015), 'Authority Without Accountability', p. 62.

විශේෂයෙන්ම යම් අපරාධයක් ජාත්‍යන්තර අපරාධයක්වීමට සුදුසුකම් ලබන්නා වූ විශේෂිත අංග, එනම්, යුධ අපරාධ, මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ හා වගර් සංහාරය සඳහා අදාළ වන පසුබිම් අංග, දේශීය නීතිය තුළ දක්වා ඇති අපරාධවල පිළිබිඹු නොවේ. තවද, මෙම අපරාධ බොහෝමයක් ස්ත්‍රීපුරුෂ සමාජභාවය අනුව නිශ්චය කළ ඒවා වන අතර ස්ත්‍රීපුරුෂ සමාජභාව ප්‍රතිමාන සම්බන්ධයෙන් සමාජයේ පවතින ආකල්ප හා වටිනාකම් එයින් පිළිබිඹු වේ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් දේශීය නීතියේ දක්වා ඇති අපරාධ බොහෝමයක් වින්දිතයින් හෝ වරදකරුවන් වන පුරුෂයින් හා කාන්තාවන්ට එක සමාන ලෙස අදාළ කරගත නොහැක. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් දක්වා ඇති අපරාධ හා සසඳා බලන කල පෙනෙන තවත් එක් විශේෂ වෙනසක් ලෙස මෙය හඳුනාගත හැකිය.

1. ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය යටතේ CARSV සඳහා අදාළවන අපරාධ

යටත්විජිත සමයේ ඉන්දියානු දණ්ඩනීති සංග්‍රහ මතපදනම් වෙමින් සකසන ලද ශ්‍රී ලංකා දණ්ඩනීති සංග්‍රහය මෙරට හරයාත්මක අපරාධ නීතියේ මූලික කොටසක් වේ. දේශීය නීතියේ එන පහත දැක්වෙන දැක්වෙන අපරාධ CARSV සඳහා අදාළ විය හැක:

- ලිංගික අඩන්තේට්ටම් (345 වගන්තිය) - ශාරීරික හෝ මානසික අඩන්තේට්ටම් ඇතුළත්ය
- ස්ත්‍රී දූෂණය (363 වගන්තිය) - නමුත් මින් ආවරණය වන්නේ පුරුෂයකු විසින් කාන්තාවක් දූෂණය කිරීම පමණි.
- බරපතළ ලිංගික අපයෝජන (365 ආ වගන්තිය) - අනෙකුත් ආකාරවල ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ආවරණය වේ එහෙත් වින්තිකරු තමන්ගේ ලිංගික පිනවීම අපේක්ෂාවෙන් කළ ක්‍රියා විය යුතුය
- පුද්ගල කුට්ටනය (360 ඇ වගන්තිය)
- ළමයින් ලිංගික සුරාකෑමට ලක් කිරීම (360 ඇ වගන්තිය)

මෙම වගන්ති සහ දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ අදාළ අනෙකුත් විධිවිධාන මෙහි ඇමුණුම් 1 හි දක්වා තිබේ. එම අපරාධවල වැදගත් අංග සම්බන්ධයෙන් සටහන් හා අදාළ තැන්හි ජාත්‍යන්තර නීතියේ අංග සමගින් කළ සැසඳුම් ද එහි ඇතුළත් කර තිබේ.

තවද, 1984 වධහිංසාව සහ අනෙකුත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිලිවලට එරෙහි සම්මුති පනත (වධහිංසාවට එරෙහි සම්මුති පනත) මගින් වධහිංසා කිරීම අපරාධ වරදක් ලෙස නම් කරයි. මෙහි වධහිංසාව බොහෝදුරකට නිවර්තනය කර ඇත්තේ වධහිංසාව සහ අනෙකුත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකිලිවලට එරෙහි සම්මුතියේ එන නිවර්තනයට සමාන වන අන්දමිනි. එම වරද සිදුකරන්නන් වසර 10ක් දක්වා

කාලයකට සිරගත කළ හැකිය.¹⁵³ යුධ හමුදා නිලධාරීන්, හමුදා මුද්ධි අංශ සහ පොලිස් නිලධාරීන් ඇතුළු රජයේ නිලධාරීන් විසින් සිදුකරන ස්ත්‍රී දූෂණය ඇතුළු විවිධාකාරයේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියා මෙම නිවර්තනයෙන් ආවරණය වේ.¹⁵⁴

වධහිංසාවට එරෙහි සම්මුති පනත යටතේ ගොනුකළ නඩු විභාග කිරීමට මහාධිකරණයට බලය ඇත.¹⁵⁵ එහෙත් 2012 වෂරයේ සිට මේ යටතේ ගොනුකර ඇත්තේ නඩු 17ක් පමණක් බවත් ඉන් වරදකරුවන්ට දඬුවම් නියම කර ඇත්තේ නඩු දෙකක පමණක් බවත් අවධානයට ගත යුතුය.¹⁵⁶ පැමිණිලි නීතිපති වෙත යැවූ කල පොලිස්පති යටතේ වන විශේෂ විමර්ශන ඒකකයට එම වධහිංසා චෝදනාව පිළිබඳ විමර්ශනය කරන මෙන් උපදෙස් දෙනු ලැබේ. මෙහිදී අභිමතානුසාරී බලය නීතිපති සතු වන අතර අධිචෝදනා ගොනුකරන්නේද නැතිද යන්න නීතිපති විසින් තීරණය කරනු ලැබේ. මෙහිදී අසතුටුදායක තීන්දුවක් ලැබුණහොත් ඒ පිළිබඳ අභියාචනාධිකරණයට ඉදිරිපත් කරන ලිඛිත අයදුමක් මගින් එය අභියෝගයට ලක් කළ හැකිය. 2016දී ශ්‍රී ලංකාවට ආ වධහිංසා පිළිබඳ විශේෂ වාර්තාකරු තම වාර්තාවේ සඳහන් කළ පරිදි "මෙම අභිමතානුසාරී බලයෙන් මෙම ක්‍රමයේ ඇති ප්‍රධානතම දුර්වලතාවයක් පෙන්නුම් කරයි. පනත යටතේ නීතිපති විසින් අභිචෝදනා ගණනාවක් ගොනුකර ඇතත් වරදකරුවන් නම්කර දඬුවම් කර ඇත්තේ අවස්ථා සීමිත ගණනකදී පමණි"¹⁵⁷

¹⁵³ 2008දී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ලබාදුන් තීන්දුවක් ජේතුචෙත් වධහිංසා කිරීම වෙනුවෙන් ලබාදෙන ලබාදෙන වර්ෂ 7ක ව්‍යවස්ථාපිත අවම සිරදඬුවම තවදුරටත් අදාළ නොවේ: *In the matter of a Reference in terms of Article 125(1) of the Constitution of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka* (No. 03/08), Judgment.

¹⁵⁴ See further International Criminal Tribunal for Rwanda, *The Prosecutor v. Akayesu* (Trial Judgement), ICTR-96-4-T, 2 Sept. 1998, para. 687; IP2 p. 72.

¹⁵⁵ Convention Against Torture Act 1984 ss. 2(4) and 4.

¹⁵⁶ UN Committee Against Torture (2016), CAT/C/LKA/CO/5, para. 19.

¹⁵⁷ Special Rapporteur Mission Report (2016), A/HRC/34/54, para. 88.

9. කොටුව: "සාමාන්‍ය" අපරාධ අදාළ කරගැනීමේදී මුහුණ දෙන්නට වන සීමා

ශ්‍රී ලංකාවේ නීතියෙන් වරද ලෙස හඳුනාගෙන ඇති බොහෝ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩ අපරාධ සන්නද්ධ ගැටුම් පසුබිමක ඒ හා සම්බන්ධව සිදු කරනු ලැබුවහොත් (යුධ අපරාධ සිදුවීම), හෝ යම් සිවිල් ප්‍රජාවකට එරෙහිව දියත් කරන පුළුල් ලෙස ව්‍යාප්ත වූත් පද්ධතිගතවූත් ප්‍රහාරයකට සම්බන්ධ කළහොත් හෝ එවැන්ක කොටසක් වුවහොත් (මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ) ඒවා ජාත්‍යන්තර අපරාධ ගනයට වැටෙනු ඇත. එහෙත් ඉහත විස්තර කළ පරිදි මෙම අපරාධවලට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකාව තුළ නඩුපැවරීම සිදුකළ නොහැකිය. එසේ කිරීමට නම් දේශීය නීතිය යටතේ අතීතයට බලපැවැත්වෙන අන්දමින් මෙම ක්‍රියා අපරාධ වශයෙන් විශේෂයෙන් හඳුනාගැනීමට ලක් කළ යුතු ය. මෙය, හේතු ගණනාවක් මත ප්‍රශ්නකාරී වේ.

මූලිකව, ශ්‍රී ලංකා නීතිය යටතේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය නිවර්තනය කර ඇත්තේ බොහෝදුරකට ස්ත්‍රීපුරුෂ සමාජභාවී අන්දමින් වන අතර ජාත්‍යන්තරයේ පිළිගත් ප්‍රතිමාන අනුව එම නිවර්තන සකසා නැත. උදාහරණ වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා නීතිය යටතේ දූෂණයක් සිදුවිය හැක්කේ වරදකරු පුරුෂයකු වන්නේ නම් හා වින්දිතයා කාන්තාවක් වන්නේ නම් පමණි. එයද, පුරුෂයකුගේ ශිෂ්ණයක් යෝනිය තුළට ඇතුළුකර සිදුකිරීමකට පමණක් සීමා වේ. මුඛ හෝ ගුද දූෂණය ඊට ඇතුළත් නොවේ.¹⁵⁸ ජාත්‍යන්තර අපරාධ නීතියේ දූෂණය නොහොත් ලිංගික බලහත්කාරකම නිවර්තනය කර ඇති ආකාරය හා සසඳන කල මෙම නිවර්තනය ඉතාමත් සීමාසහිතය (වැඩිදුර විස්තර සඳහා IP2 හි 44 පිටුව බලන්න).¹⁵⁹ එමනිසා, මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහිව සිදුකළ අපරාධයක් හෝ යුධ අපරාධයක් යටින් දිවෙන අංගයක් වශයෙන් දූෂණය නොහොත් ලිංගික බලහත්කාරකමක් වශයෙන් සලකන යම් යම් ක්‍රියා ශ්‍රී ලංකා නීතියෙන් දූෂණය නොහොත් ලිංගික බලහත්කාරකම වශයෙන් නොසලකනු ඇත. උදාහරණ වශයෙන් අත් අඩංගුවේ පසුවන පුරුෂයින්ට සිදුවූ ලිංගික බලහත්කාරකම් (මුඛ හෝ ගුද මාගර්යෙන්) ශ්‍රී ලංකාවේ අපරාධ නීතිය යටතේ දූෂණය නොහොත් ලිංගික බලහත්කාරකම වශයෙන් නොසලකනු ඇත.

දෙවැනුව ශ්‍රී ලංකා නීතිය යටතේ සාමාන්‍යයෙන් ලිංගික වරද වශයෙන් සලකන වරදවල් එම අපරාධ සිදුවනේ කුමන පසුබිමකද යන්න විශේෂයෙන් හඳුනාගැනීමකට ලක් නොකරයි. එය සන්නද්ධ ගැටුම් පසුබිමක් වේවා, සිවිල් ප්‍රජාවකට එරෙහිව දියත් කළ පුළුල් ලෙස ව්‍යාප්ත වූ පද්ධතිගත ප්‍රහාරයක් වේවා ඒ පිළිබඳ හඳුනාගැනීමක් සිදු නොවේ. ජාත්‍යන්තර සහ සාමාන්‍ය අපරාධ ස්වභාවයෙන් එකිනෙකට වෙනස්වනවා පමණක් නොව එවායින් ආරක්ෂාවන වටිනාකම් ද එකිනෙකට වෙනස්වන හෙයින් මෙය ප්‍රශ්නකාරී වේ.¹⁶⁰ එනම්, CARSV ජාත්‍යන්තර අපරාධ වශයෙන් සලකා නඩු පැවරීම තුළින් සිදු කෙරෙන්නේ "හුදෙක් යම්කිසි සමාජයකට පමණක් නොව සමස්ථයක් වශයෙන් මානව වගර්යාටම මූලික වශයෙන් වැදගත්වන වටිනාකම් උල්ලංඝනය කෙරෙන අන්දමේ හැසිරීම් අපකීර්තියට පැමිණවීමයි."¹⁶¹ මෙවන් අපරාධ සාමාන්‍ය අපරාධ ගනයෙහි ලා නඩුපැවරීම තුළ එම අපරාධවල බරපතලභාවය හඳුනාගැනීමක් සිදු නොවේ. එසේම, යම් ප්‍රතිපත්තියක කොටසක් ලෙස එම අපරාධ සිදු කර ඇති බව හඳුනාගැනීම ද එහිදී සිදුනොවේ. මෙම අපරාධ සහ ඊට සම්බන්ධ වෙනත් ජාත්‍යන්තර අපරාධ අතර ඇති සම්බන්ධතාවය හඳුනාගැනීමක් ද සිදු නොවේ. එවිට, අණදීම අනුපිළිවෙලේ ඉහළම මට්ටම්වල සිටින ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන්ගේ ඒවාට ඇති සම්බන්ධය තහවුරු කිරීමද දුෂ්කර විය හැකිය.¹⁶² වඩාත් පුළුල් මට්ටමකින් ප්‍රතිසංස්කරණ සිදුකිරීමට ඇති අවස්ථා එයින් ගිලිහී යනු ඇති අතර අනාගතයේදී මෙවන් අපරාධ සිදුවීම වැලැක්වීම තවත් දුෂ්කර වනු ඇත.¹⁶³

¹⁵⁸ වැඩිදුර විස්තර සඳහා 1 ඇමුණුම බලන්න.
¹⁵⁹ International Criminal Court, Elements of Crimes, 2011 Article 7(1)(g)(1).
¹⁶⁰ See generally, Isabelle Lassée and Eleanor Vermunt (2016), 'Fitting the Bill: Incorporating International Crimes Into Sri Lankan Law', *South Asian Centre for Legal Studies*, <http://sacls.org/resources/publications/reports/fitting-the-bill-incorporating-international-crimes-into-sri-lankan-law>.
¹⁶¹ *Prosecutor v. Erdemovic* (IT-96-22), Trial Chamber, 29 November 1996, paras. 64-65.
¹⁶² Although this is a substantive matter of modes of liability, in a practical sense it is also a matter of how crimes are conceived and evidence is collected.
¹⁶³ See Priya Gopalan (2016), 'Time to Act: Accountability for conflict-related sexual violence in Sri Lanka', *Prosecuting Conflict Related Sexual Violence*, [http://www.iap-association.org/PSV/News/Accountability-for-Conflict-Related-Sexual-Vio-\(2\)](http://www.iap-association.org/PSV/News/Accountability-for-Conflict-Related-Sexual-Vio-(2)).

2. වගකියනු ලබන (liability) ක්‍රම

ශ්‍රී ලංකාවේ අපරාධ නීතියෙන් අපරාධ වරද සඳහා පුද්ගලයකු වගකියන ක්‍රම දෙකක් හඳුනාගෙන තිබේ. ඒවා නම්:

• පොදු වේතනාව

පුද්ගලයින් කිහිප දෙනෙකු විසින් එම පුද්ගලයින් සියළුදෙනාගේ පොදු වේතනාවක් මුදුන්පත් කරගනීමේ අභිලාෂයෙන් යම් අපරාධයක් සිදුකරන කල එම එක් එක් පුද්ගලයා තනිව එකී වරද සිදුකළාක් මෙන් සලකා එම අපරාධයේ වගකීම ඔවුන් වෙත පැවරෙන බව දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ සඳහන් වේ.¹⁶⁴ ඊට සමානව, යම් අපරාධයක් සිදුකිරීමට නිශ්චිත වේතනාවක් අවශ්‍යවන්නේ නම් එකම දැනුවත්භාවයක් සහ වේතනාවක් ඇතිව එම ක්‍රියාවට සම්බන්ධවන පුද්ගලයින් සියළුදෙනා තනි තනිව එම ක්‍රියාව සිදුකිරීමට වගකියන්නාක් මෙන් සලකනු ලැබේ.¹⁶⁵

• ආධාරදීම සහ අනුබලදීම

අනුබලදීම යනු 1.) අපරාධ ක්‍රියාවක් සිදුකිරීමට යම් පුද්ගලයකු පෙළඹවීම, 2.) එවන ක්‍රියාවක් සිදුකිරීම පිණිස කුමන්ත්‍රණය කිරීම, 3) යම් ක්‍රියාවක් හෝ නොකරගැරීමක් තුළින් සිතාමතාම අපරාධයකට සහයදීම වේ.¹⁶⁶ පෙළඹවීම යන්නට තමන් විසින් හෙළිදරව් කළයුතු යම් තොරතුරක් යම් අපරාධයක් සිදුවීමට හේතුවන පරිදි සිතාමතාම වරදවා විස්තර කිරීම හෝ එම තොරතුර සැඟවීම ඇතුළත් වේ.

මීට අමතරව දණ්ඩනීති සංග්‍රහයට කුමන්ත්‍රණය යන අපරාධය වෙනම ඇතුළත් කර තිබේ. එනම්, පුද්ගලයින් දෙදෙනෙකු හෝ ඊට වැඩි ගණනක් යම් වරදක් සිදුකිරීමට හෝ ඊට අනුබලදීමට එකඟවීම හෝ වරදක් සිදුකිරීමේ හෝ ඊට අනුබලදීමේ පොදු අරමුණ සහිතව එක්ව වැඩ කිරීම කුමන්ත්‍රණයයි.¹⁶⁷ වරදකරුවන් අතර කලින් සාකච්ඡාකිරීමක් ඇතිව හෝ නැතිව කුමන්ත්‍රණයක් සිදුවිය හැකිය. යම් කුමන්ත්‍රණයක් ඉදිරියට ගෙනයාම සඳහා පුද්ගලයින් දෙදෙනෙකු හෝ වැඩි ගණනක් කටයුතු කර ඇත්තේ නම් එම එක් එක් පුද්ගලයා වරද සිදුකිරීමට හෝ ඊට අනුබලදීමට කුමන්ත්‍රණය කිරීමේ වරද සිදුකර ඇතැයි සලකනු ලැබේ.¹⁶⁸ පොදු කුමන්ත්‍රණ සැලසුම පිළිබඳව දැනසිටි බවට සාක්ෂි අවශ්‍ය වන නමුත් කුමන්ත්‍රණකරුවන් සියළුදෙනාටම ඒ පිළිබඳ එක සමාන දැනුවත්භාවයක් තිබිය යුතුයැයි අපේක්ෂා නොකරයි.¹⁶⁹

¹⁶⁴ දණ්ඩනීති සංගර්ථය, s. 32.
¹⁶⁵ දණ්ඩනීති සංගර්ථය, s. 33.
¹⁶⁶ දණ්ඩනීති සංගර්ථය, s. 100.
¹⁶⁷ දණ්ඩනීති සංගර්ථය, s. 113A.
¹⁶⁸ දණ්ඩනීති සංගර්ථය, s. 113A.
¹⁶⁹ දණ්ඩනීති සංගර්ථය, s. 113A.

10. කොටුව: වගකියනු ලබන ක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා වන අවශ්‍යතාවය

"ජාතීන්ගේ ප්‍රජාව විසින් පිළිගෙන ඇති පොදු නීති මූලධර්ම යටතේ අපරාධ වගයෙන් සැලකෙන අපරාධ පරාසයට වඩාත්ම වගකිවයුතු අයට" එරෙහිව නඩුපැවරීමට හැකියාව ලැබෙන පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය නීති සංශෝධනය කළයුතුව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ ජනා සම්මත 30/1 හි නිදේශ කර තිබේ.¹⁷⁰ ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ හඳුනාගෙන ඇති අනෙකුත් වගකීමේ ක්‍රම ශ්‍රී ලංකාවේ දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ ඇතුළත්ව නොමැති බැවින් මෙය විශේෂයෙන්ම වැදගත් වේ. නියෝග කිරීමේ, අණදීමේ වගකීම සහ ඉහළ නිලධාරී වගකීම ද ව්‍යාකාරයෙන් වරදේ නිරතවීම ද ඇතුළත් මෙම වගකීමේ ක්‍රම ජාත්‍යන්තර අපරාධ සඳහා වඩාත්ම වගකිවයුතු පුද්ගලයින්ට එරෙහිව නඩුපැවරීමට සඳහා අවශ්‍ය වේ.¹⁷¹ ඇවට්ලි කිරීම/ කැමැති කරවාගැනීම, ආධාරදීම සහ අනුබලදීම, සහයෝගයෙන් වරදේ නිරතවීම සහ පොදු වේතනා වගකීම ඇතුළත් ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ රෝම ප්‍රඥප්තියෙන් විධිවිධාන සලසා ඇති අනෙකුත් වගකියන ක්‍රම ශ්‍රී ලංකා නීතියෙන් ආවරණය වී තිබේ.

රෝම ප්‍රඥප්තියේ 25(3) වගන්තියෙන් නියෝගදීම යන්න සඳහා විධිවිධාන සලසා තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ නඩු කිහිපයකම අපරාධයක් සිදුකිරීම සඳහා නියෝග ලබාදුන් පුද්ගලයින්ට එරෙහිව අභිචෝදනා ගොනුකර ඔවුන් වරදකරුවන් කර තිබේ.¹⁷² එහෙත් යම් වරදක් සිදුකිරීමේ නියෝගය ලබාදුන් පුද්ගලයින්ට එරෙහිව නඩු පැවරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමට ශ්‍රී ලංකා නීතිය යටතේ මෙම වගකීමේ ක්‍රමය විශේෂයෙන් ඇතුළත් කිරීම වැදගත් වේ.¹⁷³

රෝම ප්‍රඥප්තියේ 28 (අ) සහ (ආ) වගන්තිවලින් අණදීමේ සහ ඉහළ නිලධාරී වගකීම සඳහා විධිවිධාන සලසා තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ නීතියෙන් මෙම වගකීමේ ක්‍රම පිළිගෙන නොමැත. කෙසේනමුත්, අපරාධ නීතියට පටහැනි බව දැනදැනත් අපරාධ නීතියට පටහැනි ක්‍රියා සඳහා අවසර ලබාදීම හෝ එවන් ක්‍රියා වැලැක්වීමට අසමත්වීම හේතුවෙන් අපරාධයකට අනුබලදීම යන පදනමින් මුදිනියින් වෙත වගකීම පැවරූ අවස්ථා ශ්‍රී ලංකා අධිකරණයේ දක්නට ඇත.¹⁷⁴ එහෙත් එමගින් ජාත්‍යන්තර නීතියේ එන අණදීමේ හා ඉහළ නිලධාරී වගකීම මුළුමනින්ම ආවරණය නොවේ. ශ්‍රී ලංකා නීතියේ මෙන් නොව ඒ යටතේ අපරාධය පිළිබඳව සැබැවින්ම දැනසිටීම අවශ්‍ය නොවේ.

¹⁷⁰ UN Human Rights Council (2015), A/HRC/30/L.29, para. 7.
¹⁷¹ Lasse and Vermunt (2016), 'Fitting the Bill', p. 21.
¹⁷² Wijesuriya and Another v. The State 77 NLR 25.
¹⁷³ See generally, Lasse and Vermunt (2016), 'Fitting the Bill'
¹⁷⁴ Weeresoriya v. Marianu Baas [1906] 10 N.L.R 127. See also Ellis v. Stephens [1901] 51 N.L.R 52.

ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණ නීති මිමංසාවේ වක්‍රාකාරයෙන් වරද සිදුකිරීම යන්නට විවිධ අවස්ථා ඇතුළත් වේ. එහිදී සාප්‍රභා වක්‍ර වරදකරුවන් ක්‍රියාත්මක වන්නා වූත් වරද සිදුකිරීම සඳහා වක්‍රාකාරයෙන් වරදකරුවන් වන අයට ඉඩ සලසාදන්නා වූත් සංවිධිත බල යන්ත්‍රණයක් සහිත තත්ව ඊට ඇතුළත් වේ.¹⁷⁵ වක්‍රාකාරයෙන් වරද කරන්නන් සාවද්‍ය ක්‍රියාවක නිරත වන්නේ සාප්‍රභව වරදේ නිරතවන පුද්ගලයා පාලනය සඳහා එම පුද්ගලයාට ඇති බලය හෝ එම පුද්ගලයා අයත්වන ව්‍යුහය පදනම් කරගෙනය. මෙම තත්වය පොදු වේතනාව හා කුමන්ත්‍රණ යන ශ්‍රී ලංකා නීතියේ එන වගකීමේ ක්‍රම දෙකෙන්ම ආවරණය නොවේ.

3. ඉදිරිපත් කළ හැකි විත්තිවාචක හා නිදහසට කරුණු

ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ විත්තිවාචක ඉතා පවුලෙස අපරි නිරූපණය කර තිබේ (උදාහරණ ලෙස රෝම ප්‍රඥප්තියේ 31 වගන්තිය බලන්න. එහෙත් නීතියේ මෙම ක්ෂේත්‍රය තුළ ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණ නීතිය සාමාන්‍ය ජාත්‍යන්තර නීතියෙන් සහ වෙනත් ජාත්‍යන්තර අධිකරණපාත්‍රතා සහිත නීතිවලින් වෙනස්වීමට ඉඩ ඇති බව මෙහිදී අවධානයට ගත යුතුය).

ශ්‍රී ලංකා අපරාධ නීතියේ ඒ විත්තිවාචක අතරින් ලිංගික වරද සඳහා අදාළ වන්නේ ඉතාමත් සීමිත සංඛ්‍යාවක් පමණි. යම් පුද්ගලයකුට අවනම්බු කිරීමේ වේතනාව ඇතිව අඩන්තේට්ටම් කිරීමේ හෝ අපරාධ බලය යෙදීමේ සිදුවීම්වලදී බරපතල හා හදිසි කෝපය යන විත්තිවාචකය අදාළ කරගැනීමට හැකියාව ඇත. නමුත් ලිංගික ක්‍රියා සම්බන්ධ වන වෙනත් අපරාධවලට මෙය අදාළ නොවනු ඇත.¹⁷⁶

මෙහිදී අදාළ වියහැකි අනෙකුත් නිදහසට කරුණු නම් තප්ථනයට නතු වීම (duress - සිරභාරයට ගන්නා බවට හෝ ඒ මොහොතේම මරාදමන බවට තප්ථනය කිරීම මත),¹⁷⁷ උන්මාදය,¹⁷⁸ සහ සුරාමත¹⁷⁹ යන කරුණු ය. එහෙත් යම් පුද්ගලයකු ස්වේච්ඡාවෙන් තමන් විසින්ම මත් භාවයට පත්වූයේ නම් එම තෙවැනි නිදහසට කරුණ අදාළ වන්නේ නැත.

¹⁷⁵ *The Prosecutor v. Germain Katanga and Mathieu Ngudjolo Chui* (ICC-01/04-01/07-717), Pre-Trial Chamber I, 30 September 2008, para. 515-518.

¹⁷⁶ Penal Code, s. 346. Grave and sudden provocation is established when there is graveness and suddenness in the provocation offered which deprives the defendant of all self-control: *King v. Kirigoris* 48 N.L.R. 407.

¹⁷⁷ Penal Code, s. 87. This provision does not provide an excuse to murder.

¹⁷⁸ Penal Code, s. 77. A person who pleads insanity must establish that he was insane at the time of committing the offence (not before or after). Such a defendant must not know the nature of the act or that what he is doing is contrary to law.

¹⁷⁹ Penal Code, s. 78.

සඳහා වයෙන් කරුණු වරදවා වටහා ගැනීම¹⁸⁰ යන විත්තිවාචකය ද ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව අපරාධ සහ ඒවාට සම්බන්ධ අනෙකුත් අපරාධ, එනම් මිනීමැරීම් වැනි අපරාධවලට අදාළව ඉදිරිපත්වීමට ඉඩ තිබේ. මීට අදාළ කොටසේ උදාහරණ වශයෙන් දක්වා ඇති පළමු සිද්ධිය හමුදාවේ ක්‍රියා සම්බන්ධ කරගෙන පැහැදිලි කර තිබීම උනන්දුව දනවන සුළු කරුණකි: "ඒ නැමති සොල්දාදුවා අණදීම පිළිබඳව නීතියේ නියම කර ඇති පරිදි තම ඉහළ නිලධාරියා විසින් ලබාදෙන නියෝග ප්‍රකාරව කලහකාරී පිරිසක් වෙත වෙඩි තැබුවේ නම් ඒ නැමති එම නිලධාරියා වරදක් කර නොමැත." ඉහළ නිලධාරියා ලබාදෙන නියෝගය පැහැදිලිවම පෙනෙන පරිදි නීතිවිරෝධී වන්නේ නම් (එනම්, සිවිල් යුධ පසුබිමක රැඳුම්භාරයේ සිටින පුද්ගලයකු මරාදැමීමට නියෝග ලැබීම වැනි අවස්ථා) එම නියෝගය අනුව ක්‍රියා කර පසුව සඳහා වයෙන් කළ ක්‍රියාවක් යන විත්තිවාචකය ඉදිරිපත් කළ නොහැකි බව අපරාධ අභියාචනාධිකරණය සඳහන් කර තිබේ.¹⁸¹

4. ළමා වරදකරුවන්

අවම වයස කුමක් වියයුතුද යන්න රටින් රටට වෙනස්වන බැවින් ජාත්‍යන්තර නීතියේ අපරාධ වගකීම දැරීමේ අවම වයසක් නොදැක්වේ.¹⁸² එහෙත්, අපරාධ වගකීම දැරියහැකි වයස අවුරුදු 12ට වඩා අඩු මට්ටමකට ගෙන ඒම කිසිවිට සිදු නොකළයුතු බව ICRC විසින් සලකනු ලබයි.¹⁸³

ශ්‍රී ලංකාවේ දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ පොදු ව්‍යාතිරේක සඳහා සලසා ඇති විධිවිධාන ප්‍රකාරව වයස අවුරුදු අටට අඩු ළමයකුගේ ක්‍රියා අපරාධ වරද ලෙස සලකනු නොලැබේ.¹⁸⁴ එසේම වයස අවුරුදු අටට වැඩි එහෙත් අවුරුදු දොළහට අඩු, තමන්ගේ හැසිරීමේ ස්වභාවය සහ එහි ප්‍රතිඵලය තේරුම් ගන්නට තරම් ප්‍රමාණවත් පරිණතභාවයක් ලබා නොමැති ළමුන්ගේ ක්‍රියා සඳහා ද අපරාධ වගකීම පවරනු නොලැබේ.¹⁸⁵

5. කාලාවරෝධය

ශ්‍රී ලංකා නීතිය අනුව මිනීමැරීම් හා රාජද්‍රෝහි ක්‍රියා හැරුණු විට අනෙකුත් සෑම අපරාධයක් සඳහාම අදාළවන කාලාවරෝධ සීමාව අවුරුදු 20ක් වේ.¹⁸⁶ එමනිසා, මිනීමැරීම් හා රාජද්‍රෝහි ක්‍රියා සඳහා සීමාසහ නීතියක් නොමැති වුවත්

¹⁸⁰ Penal Code, s. 69.
¹⁸¹ *Wijesuriya v. The State* (1973) 77 NLR 25 (Court of Criminal Appeal), cited in ICJ (2017), 'Challenges to Accountability', pp. 60-61.
¹⁸² ICRC, 'Children and Detention', (November 2014), p. 7, <https://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/icrc-002-4201.pdf>.
¹⁸³ එම.
¹⁸⁴ දණ්ඩනීති සංග්‍රහය, s. 75.
¹⁸⁵ දණ්ඩනීති සංග්‍රහය, s. 76.
¹⁸⁶ 1979 අංක 15 දරන අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය, s. 456.

අනෙකුත් ඕනෑම අපරාධයක් සම්බන්ධයෙන් නඩු පැවරිය හැක්කේ එය සිදුවී වසර විස්සක කාලසීමාව තුළ පමණි.

මෙය, ජාත්‍යන්තර නීතියට වඩා වෙනස් වේ. ජාත්‍යන්තර අපරාධ සඳහා කාලාවරෝධය අදාළ නොවේ. රෝම ප්‍රඥප්තියේ 29 වගන්තිය මීට උදාහරණයකි.

6. නිමර්ෂකතාවය (immunity) සහ අපරාධ අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඇති අනෙකුත් බාධක හා අපරාධ වගකීම බැහැර කළ හැකි අනෙකුත් හේතු

1979 ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ (තාවකාලික විධිවිධාන) පනත හරහා සෙවීම, අත් අඩංගුවට ගැනීම සහ රඳවා තැබීම සඳහා පුළුල් බලතල ලබාදෙන අතර එම (7 ඡේදය බලන්න) පනත යටතේ "සඳහා වශයෙන්" ක්‍රියාත්මක වන නිලධාරීන්ට සිවිල් හා අපරාධ නඩු කායර්පටිපාටිවලින් නිමර්ෂකතාවය ලබා දෙයි.¹⁸⁷ ලිංගික බලහත්කාරකම් වැනි ක්‍රියාවක් සම්බන්ධයෙන් වන නඩුවකදී එවන් වින්තිවාචකයක් ඉදිරිපත් කිරීම දුෂ්කර වනු ඇති නමුත් හිංසනය වැනි අනෙකුත් ආකාරවල ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් සහ .. සම්බන්ධ අනෙකුත් අපරාධවලට අදාළව එම වින්තිවාචකය යොදාගැනීමේ හැකියාවක් ඇත. "සඳහා වශයෙන්" යනු කුමක්දැයි ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනතෙහි නිවර්තනය කර නොමැති හෙයින් එය පුළුල්ව අපරි නිරූපණය කරන්නට ඉඩහසර සැලසී තිබේ.

අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහයෙන් ද එවන් නිමර්ෂකතාවය ලබාදී තිබේ. නීතිවිරෝධී රැස්වීම් විසිරුවා හැරීමේදී තමන්ගේ රාජකාරිය ඉටු කිරීම පිණිස සඳහා වශයෙන් යුතුව රජයේ නිලධාරියකු ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන් අපරාධ කායර්පටිපාටිවලට මුහුණදීමෙන් එම නිලධාරියා නිමර්ෂකතාවයට එහි විධිවිධාන සලසා තිබේ.¹⁸⁸ නිලධාරීන්ට නිමර්ෂකතාවය ලබාදෙන අනෙකුත් නීති විධිවිධාන නම් 1982 අංක 20 දරන මුක්තිදාන පනත (තවදුරටත් බලාත්මක නොවේ) සහ 1947 අංක 25 දරන මහජන ආරක්ෂා ආඥාපනත වේ.¹⁸⁹

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපතිවරයා තමන්ගේ ධුරකාලය තුළ නිල මට්ටමින් හෝ පෞද්ගලික මට්ටමින් සිදුකරන ඕනෑම ක්‍රියාවක් සම්බන්ධයෙන් සිවිල් හෝ අපරාධ කායර්පටිපාටිවලින් නිමර්ෂකතාවයට ඔහුට හෝ ඇයට හැකිය. ¹⁹⁰ එහෙත් ජනාධිපතිවරයා විසින් තම ධුරකාලය තුළ සිදුකළ යම් ක්‍රියාවක් සම්බන්ධයෙන් නීතිපතිවරයාට එරෙහිව මානව හිමිකම් අයදුමක් කිරීමට හැකියාව ඇත. ¹⁹¹

¹⁸⁷ 1979 ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ (තාවකාලික විධිවිධාන) පනත, s.26.

¹⁸⁸ අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය, s. 97.

¹⁸⁹ See further ICJ (2015), 'Authority Without Accountability', p. 56.

¹⁹⁰ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව, 35 වගන්තිය. වැඩිදුර විස්තර සඳහා: ICJ (2015), 'Authority without Accountability', pp. 49 -55.

¹⁹¹ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව, 35 වගන්තිය.

පාලම් මෙන්ම මන්ත්‍රීවරයකු පාලම් මෙන්මුවේ හෝ කාරකසභාවකදී කරන ප්‍රකාශයක්¹⁹² එම මන්ත්‍රීවරයාට එරෙහිව අපරාධ කායර්පටිපාටියක් ආරම්භ කිරීමට ප්‍රස්තුත කරගත නොහැක. ¹⁹³

වෙනත් හේතු මත අපරාධ වගකීම බැහැර කිරීම සහ නිමර්ෂකතාවය සම්බන්ධයෙන් ජාත්‍යන්තර නීතියේ එන වෙනත් සීමා කිරීම් ශ්‍රී ලංකා නීතියේ එන සීමාකිරීම්වලට වඩා දැඩිය. උදාහරණ සඳහා රෝම ප්‍රඥප්තියේ 27 (නිල තත්වය අදාළ නොවීම) සහ 33 (ඉහල නිලධාරීන්ගේ අණ සහ නීතියේ කාලාවරෝධය) වගන්ති බලන්න. එහෙත් සාමාන්‍ය ජාත්‍යන්තර නීතියට හා නීතියේ මෙම අංශයට අදාළව අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර අධිකරණ පාත්‍රතාවලට වඩා ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණ නීතිය වෙනස්වීමට ඉඩ ඇති බව මෙහිදී අවධානයට ගැනීම මැනවි.

D. කායර්පටිපාටිය සහ සාක්ෂි පිළිබඳ නීති

1. කැමැත්ත

.. හි පැහැදිලි කර ඇති පරිදි ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ නීතිමය සාධක වඩර්නය වී ඇත්තේ "කැමැත්ත දීම සම්බන්ධ ප්‍රශ්නවලින් වින්දිතයින් ආරක්ෂා කිරීමටය; කැමැත්තක් නොතිබූ බව ඔප්පු කර පෙන්වීම වෙනුවට බලහත්කාරී වාතාවරණයක් තිබුණු බව ඔප්පු කිරීම දක්වා අවධානය මාරු වී තිබේ." ¹⁹⁴

(උදාහරණයක් ලෙස ලිංගික බලහත්කාරකම් කිරීම වැනි) යම් යම් නිශ්චිත අවස්ථාවලට අදාළව හැරුණුවිට දේශීය නීතිය තුළ මෙම මූලධර්ම විශේෂයෙන් හඳුනාගැනීමකට ලක්වී නොමැත. ඊට අමතරව යම් යම් ආකාරවල ප්‍රශ්නකිරීම් වලින් හෝ කැමැත්තදීම සම්බන්ධයෙන් විශේෂ සාක්ෂි හඳුන්වාදීමෙන් වින්දිතයින් ආරක්ෂා කිරීමට සාක්ෂි නීති නොමැත.

එමනිසා ශ්‍රී ලංකා නීතිය තුළ කැමැත්ත යනු මූලික වශයෙන් සාක්ෂිමය ගැටළුවකට වඩා හරයාත්මක ගැටළුවකි. බාලවයස්කරුවකු සමග හෝ නීත්‍යානුකූල හෝ නීත්‍යානුකූල නොවන උදවුමහාරයේ ලිංගික සංසර්ගයක් සිදුව ඇති අවස්ථාවල කැමැත්තක් නොතිබුණු බව ඔප්පුකර පෙන්වීම අවශ්‍ය නොවේ. ¹⁹⁵ එසේම, ලිංගික සංසර්ගය සිදුවූයේ බලහත්කාරයක, බියවැද්දීමක හෝ රඳවා තබාගන්නා බවට,

¹⁹² 1953 අංක 21 දරන පාර්ලිමේන්තු (බලතල හා වරප්‍රසාද) පනත, s. 2.

¹⁹³ 1953 අංක 21 දරන පාර්ලිමේන්තු (බලතල හා වරප්‍රසාද) පනත, s. 16(1). එහෙත් වැරදි සාක්ෂි හෝ බොරු සාක්ෂි දෙන පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ට එරෙහිව දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ 190 වගන්තිය යටතේ නඩුපැවරීමට 16(3) වගන්තියෙන් විධිවිධාන සලසා තිබේ.

¹⁹⁴ IP2, p. 59.

¹⁹⁵ දණ්ඩනීති සංග්‍රහය, s. 363(b).

තුඩාල කරන බවට හෝ මරාදමන බවට තජර්නය කිරීමක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් නම් එහිදී කැමැත්ත ලබාදුන් බවක් පෙනීයාම අදාළ නොවන බව සලකනු ලැබේ.¹⁹⁶ CARSV සිද්ධි සම්බන්ධයෙන් මෙම කරුණු විශේෂයෙන් වැදගත් වනු ඇත.

අනෙකුත් නඩුවලදී කැමැත්ත පිළිබඳ ප්‍රශ්නය නඩුවැරීමට ඉතා වැදගත් වේ. ලිංගික බලහත්කාරකම් සම්බන්ධ සිදුවීම්වලදී කැමැත්ත යන්නෙන් ප්‍රකාශිත කැමැත්ත හා ගමාමාන කැමැත්ත අදහස්වන බව අධිකරණවලින් අපර් නිරූපණය කර තිබේ.¹⁹⁷ සිහිය විකල් වූ පුද්ගලයින්, මත් වූ පුද්ගලයින් සහ කැමැත්තදීම යන්නෙහි ස්වභාවය සහ එහි ප්‍රතිඵලය අවබෝධ කරගන්නට නොහැකි පුද්ගලයින් කැමැත්ත ලබාදුන්නන් එය කැමැත්ත ලබාදීමක් ලෙස නොසලකනු ලැබේ.¹⁹⁸

කැමැත්ත ලබාදීමේ වයස සම්බන්ධයෙන් ගත් කල දූෂණය සහ අනෙකුත් ලිංගික වරද වෙන්කර හඳුනාගෙන ඇති බවක් පෙනේ. වයස අවුරුදු 16ට අඩු ගැහැණු ළමයකු සමගින් සිදුවන ලිංගික සංසගර්යකට කැමැත්ත අදාළ නොවේ; එනම් කැමැත්ත ලබාදීමක් සිදුවුවද නොවුවද එය ව්‍යවස්ථාපිත ස්ත්‍රීදූෂණයක් ලෙස සලකනු ලැබේ.¹⁹⁹ එහෙත් ලිංගික පැනවීමක් සහිත අනෙකුත් වරද සම්බන්ධයෙන් කැමැත්ත දීමේ වයස වන්නේ අවුරුදු 18 ය.²⁰⁰

2. තහවුරු කිරීම

IP2 හි පැහැදිලි කර දෙන අන්දමට "ආත්‍යන්තර අපරාධ කායර්පටිපාටියේ මූලධර්මවලට අනුව ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව සිද්ධිවලදී තහවුරු කිරීමක් අවශ්‍ය නොවේ." ප්‍රායෝගික භාවිතයේදී මෙහි අදහස නම් "වින්දිතයකු විසින්ම ලබාදෙන සාක්ෂිය විශ්වාස කළහැකි හා විශ්වසනීය වන්නේ නම්, වෙනත් සාක්ෂිකරුවන්, ලේඛන, වෛද්‍ය වාතර්, ජායාරූප, හෝ තහවුරු කළහැකි වෙනයම් සාධක නොමැති අවස්ථාවල එම වින්දිතයාගේ සාක්ෂිය ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව අපරාධයක් සිදුවූ බවට ප්‍රමාණවත් සාක්ෂියක් ලෙස සලකනු ලැබේ."²⁰¹

ශ්‍රී ලංකා නීතියද මෙම ස්ථාවරයම ගෙන තිබේ: "තහවුරු කිරීමට සාක්ෂි නොමැතිවීම මත පදනම්ව ලිංගික අඩන්තේට්ටමක වින්දිතයකුගේ සාක්ෂිය මත ක්‍රියාත්මකවීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේ ක්‍රමයක් තුළ එම පුද්ගලයා මුහුණදුන් හානියට නිග්‍රහයක් ද එකතු කිරීමක් සිදුවේ"²⁰² යනුවෙන් අධිකරණය තීන්දු කර තිබේ. ස්ත්‍රී දූෂණයක් සම්බන්ධයෙන්

¹⁹⁶ දණ්ඩනීති සංග්‍රහය, s. 363(b).
¹⁹⁷ *Inoka Gallage v. Kamal Addararachchi and Another* (2002) 1 Sri L.R. 307.
¹⁹⁸ දණ්ඩනීති සංග්‍රහය, s. 83
¹⁹⁹ දණ්ඩනීති සංග්‍රහය, s. 363(e). See *Attorney General v. Priyantha* (2001) 2 Sri L.R. 96.
²⁰⁰ දණ්ඩනීති සංග්‍රහය, s. 360A, 360B, 360C.
²⁰¹ IP2, p. 61.
²⁰² Per *Sisira de Abrew J. Ajith v. Attorney General* (2009) 1 Sri L.R. 23.

වින්දිතයා ලබාදෙන ප්‍රකාශය පිළිගතහැකි සාක්ෂියක් වීම සඳහා එය වෙනත් සාක්ෂි තුළින් තහවුරුවීම අවශ්‍ය නොවේ.²⁰³ එහෙත් ඔප්පු කිරීමේ භාරය පැවරෙන්නේ පැමිණිලි පක්ෂයට වන අතර වින්දිතයා කැමැත්ත ලබා නොදුන් බව ඔප්පු කළයුතු වේ. මෙහිදී අත්‍යාවශ්‍ය කරුණු සම්බන්ධයෙන් ලබාදෙන වාචික සාක්ෂි තුළ එකිනෙකට පටහැනි කරුණු ඇතුළත් වුවහොත් එය විශ්වසනීය නොවන බවක් සැලකීමට ඉඩ තිබේ.²⁰⁴

"ලිංගික සංසගර්ය සිදුවූයේ කැමැත්ත ඇතිව නොවන බව ඔප්පු කිරීම සඳහා ශාරීරික තුඩාල වැනි විරෝධතාවය පලකළ බවට වන සාක්ෂි තිබීම අත්‍යාවශ්‍ය නොවන බව"²⁰⁵ දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ පැහැදිලිවම දක්වා ඇත. එවන් තුඩාල කිසිවක් නොවී ස්ත්‍රී දූෂණය සිදුවිය හැකි බව අධිකරණයෙන් පිළිගෙන තිබේ.²⁰⁶ එහෙත් ප්‍රායෝගික භාවිතයේදී ඇතැම් සිද්ධිවලදී වෛද්‍යමය සාක්ෂි ඉතා වැදගත් ලෙස සලකා තිබේ. උදාහරණ වශයෙන්, විශේෂයෙන්ම වෛද්‍ය සාක්ෂි හරහා වින්දිතයාගේ ප්‍රකාශය තහවුරු නොවන අවස්ථාවල ස්ත්‍රීදූෂණ වින්දිතයකුගේ තහවුරු නොවූ සාක්ෂිය මත පමණක් පදනම් වෙමින් අධිකරණය ක්‍රියාත්මකවීම භයානක වනු ඇති බව එක් නඩුවකදී අධිකරණය සඳහන් කර තිබේ.²⁰⁷ විනිසුරන් මෙවැනි එළඹුමකට යොමුවන කල යුක්තිය සාක්ෂාත් කරගැනීම සඳහා සැලකිය යුතු බාධකයක් ඇතිවේ. විශේෂයෙන්ම විමර්ශනයට සහ නඩු විභාගයට වෘර් ගණනාවකට පෙර සිදුවූ දූෂණයක් සම්බන්ධ නඩු වැනි අවස්ථාවක එය තදින්ම බලපානු ඇත.

11. කොටුව: වාචික සාක්ෂි මත පදනම් වෙමින් ඓතිහාසික අපරාධ සඳහා නඩු පැවරීම

CARSV අපරාධ සිදුකර දඬක ගණනාවක් ගතවීමෙන් පසුව පවා සාපර්කව ඒවාට එරෙහිව නඩු පැවරූ අවස්ථා IP2 හි විස්තර කර තිබේ.²⁰⁸ එහිදී ලබාදී ඇති උදාහරණ අතර බොස්නියාවේ සහ හසර්ගොවිනාවේ වසර 20කට අධික කාලයකට පෙරාතුව වූ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව සිද්ධිවලට එරෙහිව නඩු පැවරීම,²⁰⁹ ආපර්න්ටිනාවේ ස්ත්‍රී දූෂණ ඇතුළුව මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ සිදුකර වසර 30කටත් පසුව අදාළ පුද්ගලයින්

²⁰³ *Sunil and Another v. The Attorney General* (1986) 1 Sri L.R. 230.
²⁰⁴ *Regina v. Dharmasena* 58 N.L.R. 15. See *Sunil and Another v The Attorney General* (1986) 1 Sri L.R. 230.
²⁰⁵ දණ්ඩනීති සංග්‍රහය, s. 363 (explanation (ii)).
²⁰⁶ *Perera v. AG* (2012) 1 Sri L.R. 69.
²⁰⁷ *Sunil and Another v The Attorney General* (1986) 1 Sri L.R. 230.
²⁰⁸ IP2, p. 148.
²⁰⁹ එම.

වරදකරුවන් වශයෙන් නම් කිරීම²¹⁰ ඇතුළත් වේ. IP2 හි සඳහන් වන අන්දමට කාලය ගතවීමත් සමගින් චෝභාරවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි විනාශ වී ගොස් ඇති හෙයින් එවන් නඩුවලදී ඉදිරිපත් කෙරෙන එකම සාක්ෂි වගරය වාචික සාක්ෂි වන නමුත් "අපරාධය හෝ උල්ලංඝනය සිදුවූ ස්ථානය හැකිනම් පරීක්ෂා කර බැලීම තුළින් අවම වශයෙන් සාක්ෂිකරුගේ විස්තරය තහවුරු කරගැනීම කළයුතු ය." තවද, සිදුවීමෙන් වර්ෂ ගණනාවක් ගතවීමෙන් පසුව පවා අපරාධය සිදුවූ බවට චෝදනා කරන ස්ථානයේ තිබී චෝභාරවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි හමුවූ අවස්ථා ද ඇත."²¹¹

3. කායර්පටිපාටිය

ඕනෑම අපරාධයක් සම්බන්ධයෙන් මෙන්ම ලිංගික වරද සම්බන්ධයෙන් ද ඒ පිළිබඳ දත්තා පුද්ගලයකු විසින් පැමිණිල්ලක් කිරීම අවශ්‍ය වේ.²¹² පොලීසියෙන් එම පැමිණිල්ල කෙටියෙන් ලියාගෙන දැනුම්දෙන්නාට ඇසෙන්නට කියවනු ඇත.²¹³ දෙමළ භාෂාව කථාකරන පොලීස් නිලධාරීන් ප්‍රමාණවත් සංඛ්‍යාවක් නොමැති හෙයින් සහ විශේෂයෙන්ම දෙමළ බස හසුරුවන කාන්තා පොලීස් නිලධාරීන් සිටින්නේ ඉතා සීමිත සංඛ්‍යාවක් වීම සිංහල බස කථා කිරීමට නොහැකි පැමිණිලිකරුවන් මුහුණදෙන පළමු බාධකය වනු ඇත.²¹⁴ නඩු පැවරීමේදී ද මෙම භාෂා බාධක මගින් ප්‍රශ්න ඇතිවිය හැක. උදාහරණ වශයෙන් වින්දිතයාගේ ප්‍රකාශ සටහන් කරගැනීමේදී වැරදි සිදුවිය හැකිය.²¹⁵

²¹⁰ TeleSur, 'Argentina Sentences 6 to Life in Prison for Crimes Against Humanity During US-Backed Dirty War', (16 September 2017), <https://www.telesur.net/english/news/Argentina-Sentences-6-to-Life-in-Prison-for-Crimes-Against-Humanity-During-US-Backed-Dirty-War-20170916-0016.html>.

²¹¹ IP2, p. 148.

²¹² අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය s. 109.

²¹³ අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය s. 109.

²¹⁴ Women's Action Network ("WAN"), 'Women's Access to Justice in the North and East of Sri Lanka: CEDAW Shadow Report submitted by Women's Action Network', (August 2016), p. 4, http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/LKA/INT_CEDAW_NGO_LKA_25964_E.pdf, accessed 4 January 2018. See further The Economist, 'Linguistic slights spur ethnic division in Sri Lanka', (2 March 2017), <https://www.economist.com/news/asia/21717987-monoglot-officials-are-impeding-post-war-reconciliation-linguistic-slights-spur-ethnic-division>; Sarah E Davies, 'Whither Justice? The Language Barrier in Accessing The Criminal Justice System', (2016), *Fokus Women*, <http://www.fokuswomen.lk/reports/language-barrier-accessing-criminal-justice-system/>.

²¹⁵ ICJ (2017), 'Challenges to Accountability', pp. 9-10.

විමර්ශනයේදී වින්දිතයා වෛද්‍යවරයකුගේ පරීක්ෂාවට බඳුන් කිරීමට සිදුවිය හැකිය. එවන් අවස්ථාවල ඒ සඳහා වින්දිතයාගේ කැමැත්ත ලබාගත යුතුය.²¹⁶ රජයේ වෛද්‍ය නිලධාරියකු විසින් එවන් වෛද්‍ය පරීක්ෂණයක සිදුකරනු ඇත.²¹⁷ විමර්ශනය මෙහෙයවන පොලීස් නිලධාරියා වෙත එවන් වෛද්‍ය පරීක්ෂණවල වාතරා ලැබෙන්නට සැලැස්විය යුතුය.²¹⁸ වෛද්‍ය පරීක්ෂණයකට සහභාගිවීම සඳහා සිය කැමැත්ත ලබාදීමට අකමැති වන වින්දිතයකු මහේස්ත්‍රාත් නියෝගයක් හරහා රජයේ වෛද්‍ය නිලධාරියකු විසින් සිදුකරන වෛද්‍ය පරීක්ෂණයකට ඉදිරිපත් වනමෙන් බලකළ හැකිය.²¹⁹ අවශ්‍ය කරන නියෝග නිකුත් කරමින් විමර්ශනයට සහය ලබාදීම මහේස්ත්‍රාත්වරයා කටයුතු කළයුතු වේ.²²⁰

අපරාධ නඩු රජය වෙනුවෙන් මෙහෙයවන්නේ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවෙනි. නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව දිගින් දිගටම දේශපාලනිකරණයවීමට ගැටුම් සම්බන්ධ සිදුවීම්වලට අදාළව නඩු පැවරීමට එම දෙපාර්තමේන්තුව මැලිවීමත් හේතුවෙන් ගැටුම් සම්බන්ධ සිදුවීම්වලදී යුක්තිය සාක්ෂාත් කරගැනීමට මෙය බරපතල බාධාවක් වේ.²²¹

12. කොටුව - නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ බැඳීම් අතර පිළිගැටුම

ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය සඳහන් කරන අන්දමට "අනෙකුත් රටවල් බොහෝමයක නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවල මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ භූමිකා සම්බන්ධයෙන් නිසඟ ව්‍යුහාත්මක ආතතියක් තිබේ. එසේ වන්නේ රජයේ ප්‍රධාන නීති උපදේශක වශයෙන් ක්‍රියාකරන්නේත් සියළුම තෙතික කටයුතුවලදී රජයේ ප්‍රධාන ආරක්ෂකයා වන්නේත්, සියළුම අපරාධ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන නඩුපවරන්නා නොහොත් අභිචෝදක වශයෙන් ක්‍රියා කරන්නේත් මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විමයි. ප්‍රායෝගික භාවිතය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම ආතතිකාරී තත්වය පිළිබිඹු වන්නේ මානව හිමිකම් නඩු, විශේෂයෙන්ම සන්නද්ධ ගැටුම සම්බන්ධ නඩුවලදී රාජ්‍ය ක්‍රියාධරයින්ට එරෙහිව නඩුපැවරීමට දක්වන මැලිකම තුළිනි."²²²

දඩය රු.1500ට නොවැඩි හෝ වර්ෂ දෙකට නොවැඩි සිරදඬුවම් ලබාදීමට හේතුවන අපරාධ නඩු සඳහා අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කරන්නේ මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයයි.²²³

²¹⁶ අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය s. 122(1).

²¹⁷ අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය s. 122(1).

²¹⁸ අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය s. 122(1).

²¹⁹ අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය s. 122(1).

²²⁰ අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය s. 124 as amended by the Code of Criminal Procedure (Amendment) Act No. 11 of 1988.

²²¹ ICJ (2017), 'Challenges for Accountability', pp. 7-8.

²²² එම.

²²³ අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය s. 14.

මෙම නඩු විභාග ජූරි සභාවක් නොමැතිව සිදු කරන අතර මහේස්ත්‍රාත්වරයා විසින් තීන්දුව හා දඬුවම ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබයි. රු.1500ට නොඅඩු දඩ හෝ වෂර් දෙකකට නොඅඩු සිරදඬුවම් නියම කරන්නට සිදුවන අන්දමේ සියළුම වරද සම්බන්ධයෙන් මුල් අධිකරණ බලය හිමිවන්නේ මහාධිකරණයට ය. ඒ අනුව ඉහත සඳහන් කළ සියළුම ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයා සම්බන්ධයෙන් මුල් අධිකරණ බලය ඇත්තේ මහාධිකරණයට ය.²²⁴

4. ආරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග

අපරාධ පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කළ පසු පොලීසිය ඒ පිළිබඳ විමර්ශනයක් ආරම්භ කළයුතු ය.²²⁵ එම අවස්ථාවේ සිට වින්දිතයාට සලකනු ලබන්නේ අපරාධයට සාක්ෂිකරුවකු වශයෙනි. අපරාධ නඩු ක්‍රියාවලිය තුළ වින්දිතයාගේ (හෝ වෙනත් ඕනෑම සාක්ෂිකරුවකුගේ) සහභාගිවන කටයුතු අතරට, හඳුනාගැනීමේ පෙරෙට්ටුවකදී වූදින වරදකරු හඳුනාගැනීම ඇතුළත් වේ.²²⁶ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධ සිදුවීම්වලදී සැඟවුණු ස්ථානයක සිට වූදින වරදකරු හඳුනාගැනීමට වින්දිතයාට (සාක්ෂිකරුට) අවසර ලබා දෙයි.²²⁷ ළමා සාක්ෂිකරුවන් හෝ වින්දිතයින් සහිත නඩුවකදී එම විමර්ශන කටයුතු පොලීස් විශේෂ විමර්ශන ඒකකයක් විසින් සිදුකිරීමට ඉඩ තිබේ. මෙම ඒකකයේ සේවය කරන පොලීස් නිලධාරීන් ළමුන් සම්බන්ධ සිදුවීම් විමර්ශනයට සහ ඒ හා සම්බන්ධ කටයුතුවල නිරතවීමට ජාතික ළමාරක්ෂක අධිකාරියෙන් විශේෂ පුහුණුව ලැබූ නිලධාරීන් වෙති. උදාහරණ වශයෙන් ළමුන් බියවීම වැලැක්වීම සඳහා මෙම නිලධාරීන් නිල අඳුම් වෙනුවට සාමාන්‍ය ඇඳුමින් සැරසී රාජකාරි කරති.

නඩුව විභාගය ආරම්භ වූ පසු සාක්ෂිකරුවන් ලෙස අධිකරණය ඉදිරියේ පෙනී සිටින්නට වින්දිතයින්ට කැඳවිය හැකිය. එහිදී මූලික පිරික්සුම,²²⁸ හරස්ප්‍රශ්න ඇසීම²²⁹ සහ යළි පිරික්සුම²³⁰ යන අවස්ථාවලට එහිදී සාක්ෂිකරු මුහුණ දෙයි. මෙසේ අධිකරණයේ වාචිකව සාක්ෂි ලබාදීමේදී වින්දිතයා

යළි ක්ෂතියට පත්වීම වැලැක්වීම පිණිස විශේෂිත ආරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා නියෝග කළ හැකිය. එවන් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අභිමතය අනුව සිදුවන අතර එක් එක් නඩුවේ පසුබිම අනුව වෙනස්වනු ඇත.

නඩුවිභාගයට පෙර හා ඒ අතරතුර ළමුන් යළි ක්ෂතියට පත්වීම වැලැක්වීම සඳහා විශේෂ ආරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග ඇත. අධිකරණ ක්‍රියාවලියකට මුහුණ දීම තුළ ළමයාට ඇතිවිය හැකි බලපෑම සලකා බලා විධියේ කැමරාව හරහා සාක්ෂිදීම බොහෝ නඩුවලදී සිදුවේ. සාමාන්‍යයෙන් ළමුන්ව සාක්ෂි කුඩුවට නංවා සාක්ෂි ගැනීම සිදු නොවේ. ඒ වෙනුවට විනිසුරු නිල කාර්යයේදී ඔවුන්ගේ සාක්ෂියට සවන් දෙනු ලැබේ. එසේම, ළමා අපයෝජන සම්බන්ධ වරදවලදී වැඩිහිටියකු සහ ළමයා අතර නඩුවේ කටයුතුවලට අදාළ කවර හෝ කරුණක් සම්බන්ධයෙන් සිදුකෙරුණු මූලික සම්මුඛසාකච්ඡාවක් සාප්‍රථම සාක්ෂි වශයෙන් සැලකිය හැකිය.²³¹ එමනිසා, ළමයා විසින් අධිකරණයේ හෝ විනිසුරු නිල කාර්යයේදී හෝ සාක්ෂිදීමට අවශ්‍ය නොවේ. ළමයාට පහසු පරිසරයක සිට සාක්ෂි ලබාදීමට අවස්ථාව උදාකර දෙනු ලැබේ. එවන් සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් ජාතික ළමාරක්ෂක අධිකාරියේදී සිදුකළ හැකිය.

²²⁴ The Accused may elect to be tried before a jury where he/she stands charged of certain serious crimes, such as crimes against the State, murder, culpable homicide, attempted murder and rape: Judicature Act No 2 of 1978 (as amended) s. 11. Where the Chief Justice decides that the interests of justice require it a Trial at Bar may be held in place of a trial by jury, before three judges of the High Court: §450 CCP.

²²⁵ අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහය s. 109-115.

²²⁶ 1988 අංක 11 දරන අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහ (සංශෝධන) පනත, s. 124.

²²⁷ 1988 අංක 11 දරන අපරාධ නඩුවිධාන සංග්‍රහ (සංශෝධන) පනත, s. 124.

²²⁸ 1895 අංක 14 දරන සාක්ෂි ආඥාපනත, s. 137(1).

²²⁹ සාක්ෂි ආඥාපනත, s. 137(2).

²³⁰ සාක්ෂි ආඥාපනත, s. 137(3).

²³¹ Evidence Ordinance, s. 163A.

IV කොටස: ලේඛනගත කිරීම ප්‍රායෝගිකව භාවිතය

7 ඡේදය: අනාචාරයක් නොකිරීම

CARSA ලේඛනගත කිරීමේ හරය වශයෙන් ඇති ප්‍රධානතම ආචාරධර්මය මූලධර්මය වන්නේ "අනාචාරයක් නොකිරීම" වන බව IP2 හි හත්වන ඡේදයෙන් පැහැදිලි කර දී තිබේ.²³² ශ්‍රී ලංකාවේ නවමත් ඇත්තේ දුෂ්කර මානව හිමිකම් පරිසරයකි. එසේම ගැටුම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය යනු විශේෂයෙන් සංවේදී මාතෘකාවකි. එමනිසා මෙම අපරාධ ලේඛනගත කරන්නට යාමෙන් වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් හානිකර තත්ව රැසකට නිරාවරණය වනු ඇත. එමනිසා එවන් අනාචාරී තත්ව මගහැරයාමට හෝ වලක්වාලීමට ලේඛනගත කරන්නන්ට ආචාරධර්මය වගකීමක් ඇත.

A. වියහැකි හානි

ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව වින්දිතයින් හෝ සාක්ෂිකරුවන්ගේ අත්දැකීම් ලේඛනගත කිරීමේදී ඔවුන් කොතරම් දුරකට හානිකර තත්ව වලට නිරාවරණය වන්නේද යන්න බොහෝදුරට තීරණය වන්නේ ඔවුන්ගේ වාගරීකත්වය හා පසුබිම; වරද සිදුකළ තැනැත්තාගේ අනන්‍යතාවය හෝ එම තැනැත්තා අයත්වන ආයතනය; සහ එම සිදුවීම ලේඛනගත කරන්නේ කුමන අරමුණකින්ද යනාදී කරුණු මත වේ. ලේඛනගත කිරීමේ සැලසුම ඉතා සැලකිල්ලෙන් සකස් කරගතහොත් එක් එක් පුද්ගලයා මුහුණ දෙන අවදානම වෙන් වෙන්ව තක්සේරු කරන්නට එය උපකාරී වනු ඇත (පහත C කොටස බලන්න) පුද්ගල මට්ටමින් අවදානම තක්සේරු කිරීම වැදගත් වුවත් ශ්‍රී ලංකාවේ ගැටුම හා සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගත කිරීම හේතුවෙන් පැනනගින්නට වඩාත්ම ඉඩ ඇති හානි වගර් පහත විස්තර කර තිබේ.

1. අපකීර්තිය

ලිංගික සබඳතා (ඒවා සිදුවන්නේ කැමැත්ත ඇතිව වුවද නැතිව වුවද) හෝ වෙනයම් කරුණක් වේවා සාමාන්‍ය සංස්කෘතික පිළිගැනීම් අතික්‍රමණය කරන බවක් පෙනෙන, ඕනෑම වාගරීක ප්‍රජාවකට අයත් කාන්තාවක් (හෝ පුරුෂයෙක්) ශ්‍රී ලංකාව තුළ අපකීර්තියට හා ප්‍රචණ්ඩත්වයට පත්වීමට ඇති අවදානම වඩාත් ඉහළය. එවන් පුද්ගලයින් අපයෝජනයට හා හිංසාවට පත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් නිදහසට කරුණු ගෙනහැරපෑමට හෝ ඉවසා සිටීමට ප්‍රජාව සහ පොලීසිය යන දෙපාර්ශ්වයම පෙළඹේ.²³³ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණ දී දිවි ගලවාගන්නකු ලෙස ප්‍රසිද්ධවීම ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තාවන් හා පුරුෂයින්ට බරපතල ප්‍රතිවිපාක ගෙන එයි. අනෙකුත් බොහෝ රටවල්වල හා පසුබිම්වල මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේදීද ප්‍රජාව තුළ තමන්ට අපකීර්තියක් හා සමාජමය කැළලක් ඇතිවේ යැයි බියෙන් තමන්ට අත් විඳින්නට වූ අපරාධය

පිළිබඳව වාතරා කිරීමට ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණ දී දිවි ගලවාගන්නවුන් මැලි වෙති. ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තා හා පුරුෂ යන දෙපාර්ශ්වයේම වින්දිතයින් සමාජය ඉදිරියේ අපකීර්තියට පත්වන්නට සිදු වේ යැයි බිය වන නමුත් තමන් නිවටයකු, දුවර්ලයකු හෝ සමලිංගිකයකු යැයි සමාජය විසින් සලකනු ඇතැයි බියවන පුරුෂයෝ, ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පිළිබඳ පැමිණෙලි කිරීමට කාන්තාවන්ටත් වඩා පසුබට වෙති.²³⁴ අනෙක් අතට, අශ්ශීල කාන්තාවක් හෝ ගණකාවක් ලෙස තමන් හංවඩු ගැසීම හේතුවෙන් තමන්ට, තම දියණියන්ට හෝ සහෝදරියන්ට ඉහළ මට්ටමේ මංගල යෝජනා නොලැබී යනු ඇතැයි බියෙන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සිදුවීම් වාතරා කිරීමට කාන්තාවෝ මැලි වෙති.²³⁵

වෙනත් හේතු මත දැනටමත් සමාජය තුළ යම් අපකීර්තීන් තත්වයක පසුවන තනිකඩ කාන්තාවන් සහ හිටපු සටන්කාමී කාන්තාවන් තුළ සමාජයේ කැළලට ලක්වීම පිළිබඳව ඇති බිය වඩාත් උග්‍ර විය හැකිය.²³⁶

2. පලිගැනීමට හා තජර්නයට ලක්වීම

ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව සිදුවීම් සම්බන්ධ කරගනිමින් සිදුවන තජර්න හා පලිගැනීම්, එනම් "නිහඬ කරවීමේ ප්‍රහාර" යනුවෙන් හඳුන්වන ක්‍රියා බහුලව සිදුවේ.²³⁷ වින්දිතයා හා එම

²³² IP2, p. 85.
²³³ See further Pinto-Jayawardena & Guthrie (2016), 'Introduction'.

²³⁴ OISL Report, para. 116; Woodworth and Fonseka (2016), p. 11; Sandesh Sivakumara (2007), 'Sexual Violence Against Men in Armed Conflict', *European Journal of International Law* 18(2), p.253, 256, <http://ejil.org>, accessed 13 December 2017.
²³⁵ See further Kodikara & Emmanuel (2016), 'Global Discourses and Local Realities', p. 8.
²³⁶ Shyamala Gomez, 'Sexual Violence in Conflict: Women Survivors and Stigma: The 'Social Scar'', (2 December 2017), *Daily Mirror*, <http://www.dailymirror.lk/article/Sexual-Violence-in-Conflict-Women-Survivors-and-Stigma-The-Social-Scar--141504.html>, accessed 13 December 2017 (on single women); IRIN, 'Fewer "I do's" for former female rebels', (2011), <http://www.irinnews.org/report/92017/sri-lanka-fewer-i-dos-former-female-rebels>, accessed 3 January 2018 (on former female combatants).
²³⁷ Medhaka Fernando (2017), 'Mending Walls: Avenues to Restore Trust in Victim and Witness Protection Part 1', *South Asian Centre for Legal Studies*, p. 6, www.sacls.org, accessed 13 December 2017.

පුද්ගලයාගේ පවුලේ සාමාජිකයින්ට සෘජුව තජර්නය කිරීම මෙන්ම ආර්ථිකව සිදුකරන ප්‍රහාර ද මීට ඇතුළත් වේ.²³⁸

එමනිසා ගැටුම්වලදී සිදුවන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ වින්දිතයින් ද වරද සිදුකළවුන්, එම පුද්ගලයින් අයත්වන සංවිධානය හෝ වෙනත් ආයතනවලින් තමන් වෙත එල්ල වියහැකි පලිගැනීම් හා තජර්න හේතුවෙන් මෙම අපරාධ වාතරා කිරීමට බිය වෙති.²³⁹ මින් බොහෝ වින්දිතයින් තවමත් වාසය කරන්නේ දැඩි ලෙස හමුදාකරණයට ලක්වූ ප්‍රදේශවල වන අතර නිරන්තරයෙන් ආවේක්ෂණයට ලක්වීම සහ එදිනෙදා ජීවිතයේ සෑම අංගයකටම හමුදාවේ මැදිහත්වීම එම ප්‍රදේශවල සාමාන්‍ය දෙයක් බවට පත්ව තිබේ. රජයේ නිලධාරීන් අතින් සිදු කෙරෙන පැහැරගැනීම්, නීති විරෝධී රඳවා තබාගැනීම්, වධ හිංසා සහ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය තවමත් පවතින බවට වෝදනා එල්ල වී තිබේ.²⁴⁰

3. අපරාධ වෝදනා එල්ලවීම

වෙනත් පුරුෂයින් විසින් තමන්ට සිදුකළ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියා පිළිබඳ පැමිණිලි කරන්නට යන පුරුෂයින් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය හා බැඳී ඇති සමාජමය අපකීතරීයට මුහුණදීමට අමතරව දණ්ඩනීති සංග්‍රහය යටතේ "අස්වාභාවික වරද" යන නාමය යටතේ වරදක් ලෙස නම් කර ඇති සමලිංගික හැසිරීම්වලට වරදකරුවන් වීමේ තජර්නයට ද මුහුණ දෙනු ලැබේ.²⁴¹ මෙහිදී දෙපාශර්වය අතර එවන් හැසිරීමක් සිදුවන්නේ කැමැත්ත ඇතිව වුවද නැතිව වුවද, එය සිදුවන්නේ ප්‍රසිද්ධියේ වුවද පෞද්ගලිකව වුවද එය වරදක් වේ. එසේම, "දැඩි අශිෂ්ට ක්‍රියා" ද වරද ලෙස දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ නම් කර ඇත.²⁴² වැඩිදුර විස්තර සඳහා 1 වන ඇමුණුමට යොමුවන්න.

අස්වාභාවික වරද සිදුකරන්නන්ට අවුරුදු දහයක් දක්වා සිරදඬුවම් හා දඩ නියම කිරීමට හැකි ය.²⁴³ වයස අවුරුදු 18ට වැඩි අයකු විසින් වයස අවුරුදු 16ට අඩු අයකුට එරෙහිව එම වරද සිදුකරනු ලැබුවේ නම් අවම සිරදඬුවම අවුරුදු 10ක් වන අතර අවුරුදු 20ක් දක්වා එය වැඩිකළ හැකිය.²⁴⁴ දැඩි අශිෂ්ට ක්‍රියා සඳහා වරදකරුවන් වන පුද්ගලයින්ට අවුරුදු දෙක දක්වා සිරදඬුවම් හෝ දඩ හෝ ඒ දෙකම නියම කිරීමට ඉඩ තිබේ.²⁴⁵ වයස අවුරුදු 18ට වැඩි අයකු සහ වයස අවුරුදු 16ට අඩු අයකු අතර දැඩි අශිෂ්ට ක්‍රියා සිදුව ඇත්නම් අවම දඬුවම වන්නේ වෂර් 10කට බරපතල වැඩසහිත සිරදඬුවම් නියම කිරීමයි.²⁴⁶

²³⁸ Fernando (2017), 'Mending Walls', p. 6 එම.
²³⁹ Kodikara (2016), 'Justice and accountability for war related sexual violence in Sri Lanka'.
²⁴⁰ See further ITJP (2017) 'Unstopped'; UN Committee Against Torture (2016), CAT/C/LKA/CO/5, para. 4.
²⁴¹ Penal Code (Amendment) Act No. 22 of 1995 s. 365A.
²⁴² Penal Code s. 365A.
²⁴³ Penal Code (Amendment) Act No.22 of 1995 s. 365.
²⁴⁴ Penal Code (Amendment) Act No.22 of 1995 s. 365.
²⁴⁵ Penal Code (Amendment) Act No.22 of 1995 s. 365A.
²⁴⁶ Penal Code (Amendment) Act No.22 of 1995 s. 365A.

මෙම වරද සම්බන්ධයෙන් වන නඩුකීන්දු නීතිය ඉතා අඩු ය. සැබැවින්ම, පසුගිය දශක ගණනාව මුළුල්ලේ නීතියේ මෙම විධිවිධාන පදනම් කරගනිමින් වරදකරුවන් නම්කළ අවස්ථා ඉතා සීමිතය. දෙදෙනාගේම කැමැත්තෙන් වැඩිහිටියන් දෙදෙනෙකු අතර සිදුවන මුඛ සංසගරය සඳහා සිරදඬුවම් නියම කිරීම අවශ්‍ය නොවන බව මෑතකදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයෙන් තීන්දු කර තිබේ.²⁴⁷ නඩුවේ කරුණු සැලකිල්ලට ගත් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය, එම වරද සඳහා නියම කළ දඬුවම් අත්හිටුවීමට හැකි බව ද තීරණය කරන ලදී. එනමුත් ඉහත කී නීති විධිවිධාන තවදුරටත් අවදානමක් ලෙස සලකනු ලබන අතර ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණ දී දිවි ගලවාගත් පුරුෂයින් එය වාතරා කිරීමෙන් දුමර්ඳ කිරීමට ඒවා හේතුවී තිබේ.

4. යළි-ක්ෂතියට පත්වීම (Re-traumatisation)

ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගත කිරීම සහ එම අපරාධ වෙනුවෙන් ප්‍රතිකමර් ඉල්ලා සිටීමට තීරණය කිරීමත් සමගින් බැඳී ඇති තවත් බරපතල අවදානමක් වන්නේ යළි-ක්ෂතියට පත්වීමයි. මෙහිදී, සම්මුඛ සාකච්ඡාව අවස්ථාවේ හා ඉන් අනතුරුව එකී පුද්ගලයා යළි ක්ෂතියට පත්වීම වැළැක්වීම සඳහා IP2 හි පිටු අංක 92 සිට 102 දක්වා පැහැදිලි කර දී ඇති යහපරිව උපකාරී වනු ඇත (පහත B කොටස බලන්න). එහෙත් අපරාධයට ප්‍රතිකමර් පතා රජයේ ආයතන ඉදිරියට යන්නට වින්දිතයින් විසින් කටයුතු කරන කල්හි ද, යළි ක්ෂතියට පත්වීමේ අවදානම ඇත.

ගැටුමේදී සිදුවූ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සඳහා ප්‍රතිකමර් ලබාගැනීමේදී සාමාන්‍යයෙන් යොමුවන පළමු පියවර වන්නේ ඒ පිළිබඳව පොලීසියේ පැමිණිල්ලක් ගොනු කිරීමයි. ප්‍රශ්න කිරීමේදී පොලීස් නිලධාරීන් එතරම් සංවේදී නොවීමත්, කාන්තාවන්ට එරෙහිව සිදුවන ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇතැම්විටක සුළුකොට තැකීමට යොමුවීමත් හේතුවෙන් මෙය වින්දිතයින් ක්ෂතියට පත්කරන අවස්ථාවක් වේ.²⁴⁸ තවද, පෙර සඳහන් කලාක් මෙන් දෙමළ බස හසුරුවන නිලධාරීන් ඇත්තේ සීමිත සංඛ්‍යාවක් වන අතර ඉන් ද කාන්තා පොලීස් නිලධාරීන් ඇත්තේ තවත් අඩුවෙනි. එමනිසා සිංහල බස කථා නොකරන වින්දිතයකුට තමන්ගේ පැමිණිල්ල පැහැදිලිව සන්නිවේදනය කරගැනීම දුෂ්කර වනු ඇත.²⁴⁹

²⁴⁷ *Sergeant N.W.A. Nihal and Another v. M.G.O.P. Panditharathne and Ten Others*, SC Appeal No.32/2011, S.C. Minutes 30.11.2016.
²⁴⁸ Commission on Prevention of Violence Against Women and the Girl Child (2014), p. 30.
²⁴⁹ WAN (2016), 'Women's Access to Justice in the North and East of Sri Lanka', p. 4. See further, The Economist, 'Linguistic slights spur ethnic division in Sri Lanka' (2 March 2017), <https://www.economist.com/news/asia/21717987-monoglot-officials-are-impeding-post-war-reconciliation-linguistic-slights-spur-ethnic-division>; Davies (2016), 'Whither Justice?'

අධිකරණ ක්‍රියාදාමය, විශේෂයෙන්ම අපරාධ නඩු කායර්පටිපාටිය ද ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව වින්දිතයින් ක්ෂතියට පත්කිරීමට ඉඩ තිබේ. හරස් ප්‍රශ්න ඇසීම බොහෝ අවස්ථාවල දැඩි ස්වරූපයක් ගන්නා අතර වින්දිතයාගේ කීතරීතාමයට හානි කිරීමේ අරමුණින් පුද්ගලයා උප්පාවට පත්කරන අන්දමේ ප්‍රශ්න ඇසීමට ද ඉඩ තිබේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අධිකරණ ක්‍රියාදාමයට සහභාගිවීම බොහෝවිට වින්දිතයාට වේදනාකාරී හා ක්ෂතිය උපදවනසුළු ය.²⁵⁰

ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ යළි ක්ෂතියට පත්වීමට ඇති අවදානම හඳුනාගෙන එය අවම කිරීමට පියවර ගත යුතුය. රාජ්‍ය ආයතන විසින් වින්දිතයින් යළි ක්ෂතියට පත් කිරීමට ඇති අවදානම ඉතාමත් සැලකිලිමත් ලෙස හඳුනාගෙන එම ආයතන සමගින් සම්බන්ධවීමට ප්‍රථමයෙන් හැකි සෑම ආකාරයෙන්ම එම තත්වය ආමන්ත්‍රණය කිරීමට කටයුතු කළයුතු වේ.

B. දැනුවත්ව කැමැත්ත ලබාදීම (Informed consent)

IP2හි 7වැනි පරිච්ඡේදයේ අවධාරණය කර ඇති පරිදි ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාදාමය ආරම්භ කිරීමට පෙර ඒ සඳහා වින්දිතයාගේ හෝ සාක්ෂිකරුවාගේ දැනුවත් අවසරය ලබාගැනීම අත්‍යවශ්‍ය ආචාරධර්මය බැඳීමක් වේ (89-92 පිටු බලන්න). කෙසේනමුත් ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට පවත්නා පසුබිම අනුව වින්දිතයින්ගෙන් ලබාගන්නා තොරතුරු අනාගතයේදී කෙසේ භාවිතාවේද යන්න පිළිබඳ මුළුමනින්ම දැනුවත්කර ඒ සඳහා ඔවුන්ගේ අවසරය ලබාගැනීම දුෂ්කර වනු ඇත. ඊට හේතුව වන්නේ ගැටුම් හා සම්බන්ධ ප්‍රචණ්ඩත්වය ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා රජයෙන් පොරොන්දු වූ සංක්‍රාන්තික යුක්ති යන්ත්‍රණවලින් බොහෝමයක් තවමත් ඇති කර නොමැතිවීමයි. එමනිසා, කෙබඳු හැඩයක් ගනු ඇතිදැයි තවමත් තීරණය වී නොමැති ක්‍රියාවලියකට සහභාගිවීම සම්බන්ධයෙන් දැනුවත්භාවය අතිව තීරණයකට එළඹීම මෙම අවස්ථාවේදී කළ නොහැකිය.

තවද දැනට පවත්නා ආරක්ෂක පසුබිම අස්ථිරය (8වන පරිච්ඡේදය බලන්න). තමන් ලබාදෙන තොරතුරු අනාගතයේදී බෙදාහදා ගැනීම සහ යොදාගැනීම සම්බන්ධයෙන් අවසර ලබාදීමට වින්දිතයා සතු හැකියාව සීමා කිරීමට මෙය ද හේතු වේ. එමනිසා, දැනුවත්ව අවසරදීම සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් මුහුණ දෙන මේ අභියෝග සහ සීමාකිරීම් අව්‍යාජවම හඳුනාගැනීමටත් අනාගතයේදී ඇති කිරීමට ඉඩ ඇති යම් යම් යන්ත්‍රණවල පරිහරණය සඳහා තොරතුරු ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් අමතර අවසරයක් වින්දිතයින්ගෙන් ඉල්ලාසිටීම සඳහා උචිත ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමටත් ලේඛනගත කරන්නන් විසින් කටයුතු කිරීම වැදගත් වේ.

විශ්වාසවන්ත මැදිහත්කරුවකු විසින් වින්දිතයින්ට ලේඛනගතකරන්නන් හඳුන්වාදුන් පසු තමන් ලබාදෙන අවසරයේ ස්වභාවය මුළුමනින්ම අවබෝධ කර නොගෙන

එතරම්දුර නොසිතා තම අවසරය ලබාදීමට වින්දිතයින් පෙළඹෙන බව අත්දැකීමට ලක්වීම් පෙනී ගොස් ඇත. ප්‍රතිකමර් ලබාගැනීමට ඇති විවිධ මාගර් සහ ඒවා සමගින් බැඳී ඇති අවදානම් පිළිබඳව වින්දිතයින්ට ඇති දුවර්ල අවබෝධය ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව හා සුබසෞභ බිල්ලට දෙමින් තමන්ගේ අරමුණු මුදුන්පත් කරගැනීම සඳහා යොදාගැනීම නුසුදුසුය.

අවසාන වශයෙන් "යුක්තිය ඉල්ලාසිටීමට හෝ නිහඬව සිටීමටත්, සත්‍යයෙන් කොටසක් හෝ සම්පූර්ණ සත්‍යයම හෝ නොපවසා සිටීමටත්, අධිකරණයේ සියුම් පිරික්සුමට බඳුන්වීම සඳහා ඉදිරිපත්වීමටත් ගනු ලබන තීරණය පසුබිම මත පදනම් වෙමින් මනාව සිතාබලා ගන්නා තීරණයකි: පෙනෙන්නට ඇති බල ගතිකයන් (power dynamics) සහ හෙළිදරවු කිරීමත් සමගින් මුහුණ දෙන්නට වන අවදානම් යනාදිය ඉන් අදහස් වේ. ඇතැම් දිවිගලවාගත්තවුන් සහ වින්දිතයින්ගේ පවුල් ප්‍රසිද්ධියේ පිළිගැනීම, සමාව ඉල්ලා සිටීම, ප්‍රතිෂ්ඨාපන හෝ වන්දි ගෙවීම ඉල්ලා සිටිය හැකි අතර තවත් අය වරදකරුවන්ට නඩුපැවරීම ද ඇතුළුව මෙවන් තත්ව යළි ඇතිනොවන බව සහතික කිරීම ඉල්ලා සිටීමට ඉඩ තිබේ. මෙම ක්‍රියාමාර්ග අතරින් කිහිපයක් හෝ සියල්ලම ඔවුන් විසින් ඉල්ලා සිටීමට ඉඩ තිබේ. ඔවුන් නොපමාව තොරතුරු හෙළිදරවු කිරීමට සුදානම් පසුබිමට ඉඩ ඇත. නැතහොත් වඩාත් යහපත් ප්‍රතිඵලයක් ලබාගැනීමට හැකි පරිසරයක් නිමර්ණය වන අනාගත දිනයකදී හෙළිදරවු කිරීම සඳහා දැනට තොරතුරු තමන්වෙත රඳවාගැනීමට අදහස් කිරීමට ඉඩ ඇත.²⁵¹ මේ සම්බන්ධයෙන් වින්දිතයින්ගේ තීරණයට පූර්ණ වශයෙන්ම ගරු කළයුතු අතරම එසේ ගනු ලබන තීරණවලින් ලැබෙන ප්‍රතිඵල, උදාහරණ වශයෙන් අනාගතයේදී නඩු පැවරීමට ඇති හැකියාව යනාදිය පිළිබඳව වින්දිතයාට මනා අවබෝධයක් ඇති බව සහතික කරගත යුතුය.

C. හානි අඩුකිරීම

විමර්ශන හා සම්මුඛ සාකච්ඡා සුපරීක්ෂාකාරී අන්දමින් සැලසුම් කිරීමෙන්, තොරතුරුවල රහස්‍යභාවය සහතික කරගැනීමෙන්, සහ ආරක්ෂාව හා උපකාර ලබාදිය හැකි ආයතන වෙත වින්දිතයින් යොමු කිරීමෙන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව අපරාධ ලේඛනගත කිරීමෙන් උද්ගත විය හැකි බාහිර අවදානම් අඩුකරගත හැකිය. එහෙත්, වින්දිතයා යම් යම් ආයතන වෙත යොමුකිරීමට අදහස් කරගෙන සිටින්නේ නම් එම යොමුකිරීම් යන්ත්‍රණවල ආරක්ෂාකාරීබව සහතික කරගැනීම ඉතා සුපරීක්ෂාකාරී අන්දමින් සිදුකළ යුතු ය.

1. පවතින තපර්නය සහ අවදානම තක්සේරු කිරීම

ගැටුම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගත කිරීම හා බැඳුණු බාහිර අවදානම් අඩුකිරීම සඳහා ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් ඇති දැනුම සහ අවබෝධය වෙත යොමුවීම වැදගත් වේ. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් වෙත ළඟාවීම සඳහා ලේඛනගත කරන්නන් විසින් ප්‍රාදේශීය ක්‍රියාධරයින්ගේ සහ කාන්තා ජාලවල සහය ලබාගැනීම සුදුසු

²⁵⁰ WAN (2016), 'Women's Access to Justice in the North and East of Sri Lanka', p. 4.

²⁵¹ Pinto-Jayawardena & Guthrie (2016), 'Introduction', Sexual violence in the context of armed conflict and calls for justice, para. 17.

ය. සෘජුවම වින්දිතයින් වෙත ප්‍රවේශවීම තුළින් ඉහත විස්තර කළ අවදානම් රැසකට ඔවුන් නිරාවරණය වියහැකි බැවින් එසේ කිරීම නුසුදුසුය. එසේම සම්මුඛ සාකච්ඡාවට මුහුණ දෙන එක් එක් පුද්ගලයා මුහුණ දෙන අවදානම තක්සේරු කිරීමටත් එම එක් එක් පුද්ගලයා සඳහා අවදානම් අඩුකිරීමේ සැලසුමක් සකස් කිරීමටත් ප්‍රාදේශීය සංවිධාන සතු සුවිශේෂී දැනුම යොදාගැනීම අත්‍යාවශ්‍ය ය.

2. සම්බන්ධීකරණය

IP2 හි සඳහන් කර ඇති පරිදි වගවීම කේන්ද්‍ර කරගත් ලේඛනගතකිරීම් සහ විමර්ශන කටයුතු මනාව සම්බන්ධීකරණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වැදගත් ය. CARSV පවතින බවක් විශ්වාස කරන ප්‍රදේශවල බොහෝවිට මේ සඳහා බහුවිධ වැයම් ක්‍රියාත්මක වේ.

වගවීම කේන්ද්‍ර කරගත් ලේඛනගත කිරීමේ කටයුතු ආරම්භ කිරීමට තීරණය කරන ඕනෑම අයෙක් එම කටයුතු අරඹා CARSV (හා වෙනත් බරපතල අපරාධ සහ උල්ලංඝනාවලට) මුහුණ දී දිවිගලවත්තවූත් සමගින් සම්බන්ධවීමට පෙර කළයුතු වැදගත් කාර්යයන් කිහිපයකි. ලේඛනගත කිරීමට, විමර්ශනය කිරීමට හා අදාළ වෙනත් කටයුතුවලට (වෛද්‍ය හා මානුෂීය යනාදී) බලවරම්ලත් හා බලවරම් රහිත ක්‍රියාධරයින් කවුරුන්දැයි සොයාබැලීමට උනන්දු විය යුතිය (බලවරම්ලත් ක්‍රියාධරයින් යන්නෙහි නිවර්තනය සඳහා 12 කොටුව බලන්න). එසේම, දැනටමත් කර ඇති දෑ හා කෙරෙහිත් පවතින දෑ සොයා බැලීමට ද (තවදුරටත්) ලේඛනගත කිරීම සැබැවින්ම අවශ්‍යදැයි සොයාබැලීමට ද කටයුතු කළයුතු ය. ව්‍යවස්ථාපිතයේදී ප්‍රධානතම බලවරම්ලත් ක්‍රියාධරයින් ලේ සලකන්නේ පොලීසිය, අභිචෝගකයින් සහ විනිසුරන් වන නමුත් අනාගතයේදී තවත් බලවරම්ලත් ක්‍රියාධරයින් මේ අතරට එකතුවීමට ඉඩ තිබේ. විශේෂයෙන්ම 3 පරිච්ඡේදයේ සැකෙවින් සඳහන් කළ යෝජිත සංක්‍රාන්තික යුක්ති යන්ත්‍රණ ඇතිකළහොත් එසේවීමට ඉඩ තිබේ.

ඔබ බලවරම් නොලත් ක්‍රියාධරයකු නම්, වගවීම කේන්ද්‍ර කරගත් ලේඛනගතකිරීම් හෝ විමර්ශන කටයුතු ආරම්භ කිරීමට පෙරාතුව සහ ඒවා සිදුකරන අතරතුර ඔබ මෙම ලේඛනගතකිරීම් සිදුකරන්නේ ඇයි, ඒ කුමන අරමුණක් මුදුන්පත් කරගැනීමටද යන ප්‍රශ්න ඔබෙන්ම විමසා ගැනීම වැදගත් ය. එම ලේඛනගත කිරීම් තුළින් වින්දිතයින්/ දිවි ගලවාගන්නවූත් සහ යුක්තියේ අනාගතයට සැබැවින්ම ප්‍රතිලාභ ලැබේද යන්නද මෙම තක්සේරුවට ඇතුළත් කළ යුතුය. සම්මුඛ සාකච්ඡාවලට අමතරව ඔබට අවශ්‍ය වනු ඇති අනෙකුත් විකල්ප තොරතුරු මූලාශ්‍ර මොනවාද? තමන්ගේ අත්දැකීම් තවමත් ලේඛනගත කර නොමැති දිවිගලවාගන්නවූත් හෝ සාක්ෂිකරුවන් සිටින්නේද? යුක්තිය සාක්ෂාත් කරගැනීමට දැනටමත් සිදු කෙරෙහිත් පවතින වැයම්වලට අහිතකර බලපෑමක් හෝ එයම යළි කිරීමක් ඔබ විසින් සිදුකරන ලේඛනගත කිරීම් (ඒවායේ එළඹුම, ආකෘතිය, භාවිතයන්) හරහා සිදු නොවන බව සහතික කරගනීමට ඔබට ගතහැකි ක්‍රියාමාර්ග සලකා බැලීම ද ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත. යහපත් වෙනනාවෙන්, එහෙත් මේ සියළු කරුණු සලකාබැලීමකින් තොරව CARSV විමර්ශනය සහ ලේඛනගත කිරීමට පෙළඹෙන ක්‍රියාධරයෝ සිටිති.

CARSV (හෝ වෙනත් අපරාධ හා උල්ලංඝන) ලේඛනගත කිරීම සෑම දෙනා විසින්ම නිරූපණය කළයුතු භූමිකාවක් නොවන බව කරුණාකර සිතෙහි තබාගන්න. ඇතැම් අවස්ථාවල නීතීඥයින්, ක්‍රියාධරයින්, මුල්ම ප්‍රතිචාර දක්වන්නන් හෝ දිවිගලවාගන්නවූන්ට ආධාරක සේවා සපයන්නන්ගේ භූමිකාව වන්නේ ලේඛනගත කිරීම හා බැඳී ඇති අවදානම් හා වාසි පිළිබඳ, බලවරම්ලත් ලේඛනගතකරන්නන් ඇතුළු විවිධ ලේඛනගත කරන්නන් වගර් පිළිබඳ වින්දිතයින් දැනුවත් කිරීම සහ තමන් විඳි අත්දැකීම් ලේඛනගත කරන්නේද, එසේනම් ඒ කා සමගින්ද යන්න පිළිබඳ මනා දැනුවත්භාවයකින් යුතුව තීරණයක් ගැනීමට දිවිගලවාගත් පුද්ගලයාට හැකි බව සහතික කරගැනීම වේ. එසේම, පුවත්පත් කලාවේදීත් ඇතුළුව දිවිගලවාගන්නවූන්ට තමන් හඳුන්වාදෙන සියළුම ලේඛනගත කරන්නන් එම ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ අනුගමනය කළයුතු ප්‍රමිති හා කාර්යපටිපාටි සම්බන්ධයෙන් වගවන බව සහතික කරගැනීම ද ඔවුන්ට හිමිවන වැදගත් කාර්යභාරයකි.

13. කොටුව: බලවරම්ලත් ක්‍රියාධරයින්

මෙම උපග්‍රන්ථයේ "බලවරම්ලත් ක්‍රියාධරයින්" යනු නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ, විමර්ශනය කිරීමේ, විඳිවත් සාක්ෂිකරුවකු වීමේ, අභිචෝදක සහ/හෝ විනිශ්චය සම්බන්ධ කාර්යභාරයක් ඉටුකිරීම සඳහා නිලවශයෙන් රජයෙන් බලතල ලත් හෝ බලවරම් ලත් පුද්ගලයින් හෝ ආයතනය ය. මෙවන් බලවරම් සෘජුවම ලබාදුන් ඒවා විය හැක. උදාහරණ වශයෙන් ජාතික නීතියක් හරහා රජය විසින්, රජයක් සමගින් වන ගිවිසුමකින්, VII පරිච්ඡේදය යටතේ හිමි බලතල අනුව ක්‍රියාත්මක වන එක්සත්ජාතීන්ගේ ආරක්ෂක මණ්ඩලය හරහා හෝ එවන් නිල බලවරමක් ලබාදීමට බලය ඇති වෙනත් ආයතනයක් මගින් මෙවන් බලවරම් ලබාදිය හැකිය.

ඔබ, බලවරම් නොලත් ක්‍රියාධරයකු වන්නේ නම් හා දිවිගලවාගත් පුද්ගලයාගේ හෝ සාක්ෂිකරුවාගේ අත්දැකීම් මින් පෙර ලේඛනගත කර නොමැති නම්, බලවරම් ලත් ක්‍රියාධරයකු වෙත යොමුවීම තුළින් එම පුද්ගලයාටත් එම පුද්ගලයාගේ අරමුණුවලටත් වඩාත් ප්‍රතිලාභ අත්වනු ඇතිද යන්න නිසි ලෙස සලකා බැලිය යුතුය. එසේ වේ නම්, බලවරම්ලත් ක්‍රියාධරයා විසින් සිදුකරන ලේඛනගත කිරීමේදී එම දිවිගලවාගත් පුද්ගලයාට උපකාර කිරීම හා මගපෙන්වීම ඔබට කළ හැකිය. තවද, එම පුද්ගලයාට අවශ්‍ය උපකාර ලබාගැනීමට සහය හා මගපෙන්වීම ලබාදිය හැකිය.

බලවරම්ලත් හා නොලත් ක්‍රියාධරයින් සිදුකරන වගවීම කේන්ද්‍රකරගත් ලේඛනගත කිරීම්වලදී සහ විමර්ශනවලදී එම දිවිගලවාගත් පුද්ගලයින්ගේ යහපත හා අයිතිවාසිකම්වලට සැබැවින්ම මුල්තැන දිය යුතුය. නිසි සම්බන්ධීකරණයක් නොමැතිවීම සහ විශේෂයෙන්ම සම්මුඛ සාකච්ඡා කිහිපයක් පැවැත්වීම තුළින් ඇතිවිය හැකි, බොහෝ අවස්ථාවල සැබැවින්ම සිදුවන බරපතල ප්‍රතිවිපාක මගහරවා ගැනීම සඳහා උපරිම සැලකිල්ලක් දක්වමින් කටයුතු කිරීම මෙවන් අවස්ථාවල කළ හැකි වඩාත්ම ආචාරධර්මය හා වගකීමෙන් යුත් කාර්යයයි. අත්දැකීම්ලත්, සම්පත්වලින් සම්පන්න බහුවිෂයක වෘත්තිකයින් කණ්ඩායමක් විසින් සිදුකළහොත්

මිස, නිසි සම්බන්ධීකරණයක් නොමැතිව ලේඛනගත කිරීම සහ යළි යළිත් සම්මුඛ සාකච්ඡා සිදුකිරීම දිවි ගලවාගන්නාවූන්ට තවදුරටත් හානි සිදුකිරීමට (යළි-ක්ෂතියට පත් කිරීම ඇතුළුව) හේතු වේ. අන්දැකීම යළි යළිත් විස්තර කිරීමේදී වැදගත් ගැටළු සම්බන්ධයෙන් ලබාදෙන තොරතුරු අතර වෙනස්කම් ඇත්නම් ඊට ඇති පිළිගැනීම අඩුවන අතර එයද දිවිගලවාගන්නාවූන්ට අහිතකර බලපෑමක් ඇති කරන්නකි.

3. රහස්‍යභාවය

සෑම වාතාවරණයක් තුළම වින්දිතයින් හෝ සාක්ෂිකරුවන් සමගින් කෙරෙන කථාබහේ රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීම තුළින් ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාවට ඇති අවදානම අඩුකරගත හැකිය. ප්‍රතිපත්තියක් වශයෙන් රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කළයුතු වුවද නීතියෙන් හෝ තත්ත්වාකාරයෙන් තමන් හා සම්මුඛසාකච්ඡාවට ලක්වූ තැනැත්තා අතර වූ හුවමාරුවේ ස්වභාවය හෙළිදරවු කරන්නට විමර්ශකයාට සිදුවන අවස්ථා තිබෙන්නට පුළුවන. එමනිසා දැනුවත්ව අවසරදීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ මෙම තත්වය පිළිබඳව සම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක්වන්නා දැනුවත් කර තිබීම වැදගත් වේ. උදාහරණ වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේදී විමර්ශකයා පොලීසියෙන් නවතා අත් අඩංගුවට ගතහොත් හෝ විමර්ශකයා සතු ලිපි ලේඛන පොලීසියේ භාරයට ගතහොත් මෙවන් අවස්ථාවක් උදාවිය හැක.

ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත යටතේ සෙවීම් සහ අත් අඩංගුවට ගැනීම් සිදුකිරීමට පොලීසියට පුළුල් බලයක් ඇත. නීති විරෝධී ක්‍රියාකාරකමකට සම්බන්ධ බවට සාධාරණ සාක්ෂියක් ඇතිවීම වරෙන්තුවක් නොමැතිව පුද්ගලයකු අත් අඩංගුවට ගැනීමට, ඕණාම පරිශ්‍රයකට ඇතුළුවීමට සහ පරීක්ෂා කිරීමට, ඕනෑම වාහනයක් නවතා පරීක්ෂා කිරීමට, ඕනෑම ලේඛනයක් හෝ වෙනයම් දෙයක් තම භාරයට ගැනීමට පොලීසි අධිකාරී හෝ ඊට ඉහළ නිලයක් දරන ඕනෑම පොලීසි නිලධාරියකු හෝ ඒ සඳහා නිසි ලෙස බලය ලැබූ ඊට පහළ නිලයක පොලීසි නිලධාරියකුට හැකි ය. ²⁵² එම විමර්ශක බලතලවලට බාධා කිරීම හෝ වැලැක්වීම වසර හතක් දක්වා කාලයක් සිර දඬුවම් ලබන්නට හැකි වරදකි. ²⁵³

ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත යටතේ පොලීසියට පුළුල් පරාසයක බලතල පවරාදී ඇතත් යම් යම් පාශ්‍රව අතර ඇතිවන කථාබහ වරප්‍රසාද යටතේ ආරක්ෂා වන අතර එම කථාබහ හෙළිදරවු කරන මෙන් බල කිරීමට නොහැක. අද්විකාත්වරයකු, නීතිඥයන් හෝ නොතාරිස්වරයකු (නීතිවේදියකු) හා ඔහුගේ/ ඇයගේ සේවා දායකයා අතර ඇතිවන කථාබහ වැනි යම් යම් වෘත්තීමය හුවමාරු මීට ඇතුළත් වේ. ²⁵⁴ නීතිවේදියා හා සේවාදායකයා අතර හුවමාරු වන ලේඛනවල අන්තර්ගතයට ද මෙම වරප්‍රසාදය අදාළ වේ. ²⁵⁵ තමන්ගේ නීතිඥයා සමගින් සිදුකරන රහස්‍ය

සන්නිවේදනවල අන්තර්ගතය හෙළිදරවු කරන මෙන් කිසිදු පුද්ගලයකුට බලකළ නොහැක. ²⁵⁶ එසේම, සේවාදායකයා විසින් එවන් හුවමාරුවක් පිළිබඳ හෙළිදරවු කිරීමට නීතිඥයාට පැහැදිලි අවසරයක් ලබා දී ඇත්නම් නම් මිස සේවාදායකයා හා නීතිඥයකු අතර සිදුවන සන්නිවේදන හෙළිදරවු කිරීමට නීතිඥයකුට බල කිරීමට ද නොහැක. ²⁵⁷

වෛද්‍යවරුන් හා පූජකයින් සමගින් කරන කථාබහ එසේ නීතියේ වරප්‍රසාද යටතට ඇතුළත් නොවන බව මෙහිදී සැලකිල්ලට ගත යුතුය. විමර්ශකයන් හෝ අධිකරණ කටයුතු අවස්ථාවක පූජකවරුන්ට හා වෛද්‍යවරුන්ට තමන් වෘත්තීමය මට්ටමින් දැනගත් කරුණක් හෙළිදරවු කරන මෙන් බලකිරීමට හැකියාව තිබේ. සිදුකෙරෙන සන්නිවේදනවල රහස්‍යභාවය හැකි තාක් උපරිම මට්ටමකට ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ විය යුතු ක්‍රියාධරයින් කවුරුන්දැයි තීරණය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ නෛතික වරප්‍රසාදය යන සංකල්පයේ ස්වභාවය මනාව අවබෝධකරගෙන සිටීම ඉතා වැදගත් ය. ඒ අනුව ලේඛන පොලීසි භාරයට ගැනීමට හෝ ඒ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රශ්න කිරීමට වැඩි ඉඩක් ඇති බව අවදානම් තක්සේරුවේදී දැනගන්නට ලැබුණහොත් ඔබගේ ක්‍රියාවලියට නීතිඥයකු සම්බන්ධ කරගැනීම පිළිබඳ සලකා බැලීම ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

එසේම, මහේස්ත්‍රාත්වරුන් සහ පොලීසි නිලධාරීන්ට ද මෙම වරප්‍රසාදය හිමිවන බව මෙහිදී අවධානයට ගත යුතුය. ²⁵⁸ යම් වරදක් සිදුකිරීම සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ට තොරතුරු ලැබුණු මූලාශ්‍රය හෙළිදරවු කිරීමට ඔවුන්ට බල කළ නොහැක. පොලීසියට තොරතුරු හෙළිදරවු කිරීමට අදහස් කරගෙන සිටින , එහෙත් වෙනත් ක්‍රියාධරයින්ගේ පිළිගැනීමට ලක්වේදැයි බියෙන් සිටින වින්දිතයින් හෝ සාක්ෂිකරුවන් සිටින්නේ නම් මේ බව ඔවුන්ට පැහැදිලිව දැනුම්දිය යුතුය. එහෙත්, සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සඵලදායී වැඩසටහනක් නොමැති තත්වයක් තුළ (වැඩිදුර විස්තර සඳහා මිළහ කොටස බලන්න) තොරතුරු පිටතට කාන්දුවීම වැලැක්වීමට මෙම නෛතික විධිවිධානය එතරම්ම ප්‍රබල නොවන බව සිතේ තබාගැනීම වැදගත් ය.

²⁵² ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත s. 6(1).
²⁵³ ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත s. 6(2).
²⁵⁴ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 126(1).
²⁵⁵ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 126(1).

²⁵⁶ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 129.
²⁵⁷ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 126.
²⁵⁸ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 125.

14. කොටුව: ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත අවලංගු කිරීම

ක්‍රියාධරයින්, එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය සහ ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව විසින් වසර ගණනාවක් මුළුල්ලේ කරන ඉල්ලීම් අතර ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත අහෝසි කිරීම ප්‍රධාන තැනක් ගනියි. එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කඩුන්සිලයේ යෝජනා සම්මත 30/1 සඳහා සම අනුග්‍රාහකත්වය දරමින් ශ්‍රී ලංකාව ලබාදුන් පෞරොන්ද්‍ර කරන ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත සමාලෝචනය කර අවලංගු කිරීම, සහ ජාත්‍යන්තරයේ දැනට පවත්නා යහපරිවෘත්ත අනුකූල වන ත්‍රස්ත-විරෝධී පනතක් ඒ වෙනුවට ගෙන ඒමත් ඇතුළත් ය.²⁵⁹

ත්‍රස්ත විරෝධී පනත යනුවෙන් හඳුන්වන ත්‍රස්ත විරෝධී රාමුවක් අළුතින් යෝජනා කිරීම සඳහා රාජ්‍ය නිලධාරීන්, නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන/ හමුදා ප්‍රධානීන්, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තු නියෝජිතයකු, හා ස්වාධීන නීතිඥයින් දෙදෙනෙකු යන අයගෙන් සමන්විත කොටුම්පත් කමිටුවක් 2016 අප්‍රේල් මාසයේදී රජය විසින් ස්ථාපිත කරන ලදී.²⁶⁰ 2016 ඔක්තෝබරයේදී මෙම කමිටුවේ පළමු කොටුම්පත මාධ්‍ය වෙත පිටකර තිබිණි. මෙම නව කොටුම්පත බොහෝ අංශවලින් ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනතටත් වඩා අන්ත බවට වෝදනා කළ නීතිඥවරුන් හා මානව හිමිකම් ක්‍රියාධරයින් එය දැඩි ලෙස විවේචනය කළහ. බොහෝ දෙනා දැඩිව ප්‍රකාශ කළේ එය මුළුමනින්ම ඉල්ලා අස්කරගත යුතු බවයි.²⁶¹ ඒ අනුව මෙම පනත සම්පාදනය කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය කල්දැම්මටත් ඔක්තෝබර් කොටුම්පත සමාලෝචනය කිරීමටත් රජයෙන් තීරණය කරන ලදී.

2017 ජනවාරි මාසයේදී අග්‍රාමාත්‍යවරයා මෙම ඔක්තෝබර් කොටුම්පතේ සමාලෝචිත පිටපතක් අමාත්‍ය මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කළේය. පෙර සැකසූ කොටුම්පතේ වූ බරපතළ කාසර්පටිපාටිය අඩුපාඩු ගණනාවක් මෙම කොටුම්පතීන් ආමන්ත්‍රණය කර තිබුණි.²⁶² එහෙත්, "ත්‍රස්තවාදය" සහ "ත්‍රස්තවාදය සම්බන්ධ වරද" සඳහා ලබාදී තිබූ පමණ ඉක්මවායන තරම් පුළුල් නිවර්තන ඇතුළු අනෙකුත් අඩුපාඩු සඳහා එහිදී ප්‍රතිකමර් ලබාදී නොතිබුණි. ඉන් පසුව, කොටුම්පතේ දෙවන සංශෝධිත පිටපත "නිරීක්ෂණ" සඳහා පාලිමේන්තුවේ ඇති ජාතික ආරක්ෂාව පිළිබඳ ආංශික අධීක්ෂණ කාරකසභාව වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී. එම කාලය තුළ එකී දෙවන සංශෝධිත පිටපත තවදුරටත් සංශෝධනය කරන ලදී. 2017 අප්‍රේල් මාසයේදී අමාත්‍ය මණ්ඩලයෙන් ඊට එක්වරම අනුමැතිය ලබාදීමට පෙර අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ ප්‍රබලයින් සහ ආරක්ෂක අංශ පනත් කොටුම්පත පිළිබඳ සෑහෙන ප්‍රමාණයකට තම අදහස් ලබාදුන් බවක් වාර්තා වේ.²⁶³

එතැන් පටන් මෙම කොටුම්පත් රාමුව සමාලෝචනය කරන මෙන් සිදුකරන ඉල්ලීම් දිගින් දිගටම ගලාපමීන් පවතියි. ශ්‍රී ලංකාවේ දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ එන සාමාන්‍ය වරද බොහොමයක් නොපැහැදිලි අන්දමකට නිවර්තනය කර ඇති යම් යම් අරමුණු සහිතව සිදුකළේ නම් ඒවා ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා ලෙස සැලකීම මෙහි බොහෝ දෙනාගේ සැලකිල්ලට යොමුවී ඇති මූලිකතම කරුණකි. උදාහරණයක් වශයෙන් "ශ්‍රී ලංකාවේ හෝ වෙනත් රටක එකමුතුකමට හානි ඇතිකරන අන්දමින්" යනුවෙන් එක් අවස්ථාවක් කොටුම්පතේ විස්තර කර ඇත.²⁶⁴ බහුඅරුත් ගෙන දෙන මෙවන් ලක්ෂණ, යම් පුද්ගලයකු නිවර්තන වරදක් සිදුකර ඇත්තේදැයි තීරණය කිරීම සඳහා විධායක හස්තය ක්‍රියාත්මක කරන්නන් වෙත ලබාදී ඇති අභිමතය සමගින් එක්වූ කල ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය අපරාධ කාසර්පටිපාටියෙන් බැහැරව යමින් පුද්ගලයින් අත් අඩංගුවට ගැනීම, රඳවා තැබීම සහ නඩුපැවරීම සාමාන්‍ය දෙයක් බවට පත් කෙරෙන අන්දමින් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන පාශර්ව විසින් අනිසිලෙස යොදාගැනීමට හැකි තත්වයක් නිර්මාණය කරදීමට ඉඩ තිබේ. කොටුම්පතේ කාසර්පටිපාටිය අංශ ද සැලකිලිමත් වියයුතු තත්වයක පවතියි. විශේෂයෙන්ම මෙම කොටුම්පත අනුව සන්නද්ධ හමුදා සාමාජිකයින්ට ස්වාධීනව අත් අඩංගුවට ගැනීම් සිදුකළ හැක.²⁶⁵ ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත යටතේ පවා එවන් බලතල ලබා දී නොනොබුණි.

²⁵⁹ UN Human Rights Council (2015), A/HRC/30/L.29, para. 12.
²⁶⁰ Dharisha Bastians, 'Govt's Proposed Counter Terrorism Policy Faces Storm of Criticism', (11 November 2016), [Daily FT, www.ft.lk](http://www.ft.lk).
²⁶¹ See e.g. Ceylon News, 'Letter to Government Opposing Proposed Counter Terrorism law', (11 November 2016), www.ceylonnews.com; Joint Statement by Adayaalam Centre for Policy Research et al (March 2017), 'Sri Lanka's draft Counter Terrorism Act: a license for continued state oppression, intimidation and torture', <http://www.itjpsl.com/assets/press/Joint-CS-Statement-on-CTA-04-05-17.pdf>; Foundation for Human Rights & University of Pretoria's Institute for International and Comparative Law in Africa (2017), 'Provisional comments on Sri Lanka's Draft Counter Terrorism Act and compliance with international human rights norms', https://www.fhr.org.za/files/6214/9254/5277/SRI_LANKAS_DRAFT_COUNTER_TERRORISM_ACT_-_PUBLICATION_DRAFT_-_18_APRIL_2017.pdf.
²⁶² Dharisha Bastians, 'Big Changes to Counterterrorism framework', (11 January 2017), [Daily FT, http://www.ft.lk](http://www.ft.lk), accessed 4 May 2017.
²⁶³ Dharisha Bastians, 'Cabinet Approves Amended Version of White Paper on New Counterterrorism Law', (27 April 2017), [Daily FT, http://www.ft.lk](http://www.ft.lk), accessed 7 May 2017.
²⁶⁴ Policy and Legal Framework of the Proposed Counter Terrorism Act, Part III, <http://www.sundaytimes.lk/161016/Cabinet%20Version%20-%20CT%20Polyc%20and%20Bill.pdf>, accessed 13 December 2017.
²⁶⁵ Policy and Legal Framework of the Proposed Counter Terrorism Act, Part III.

4. යොමුකිරීම් (Referrals)

වින්දිතයින්ට හා සාක්ෂිකරුවන්ට අවශ්‍ය උපකාර හා ආරක්ෂාව සහතික කරගැනීම සඳහා අමතර සහයක් අවශ්‍ය කරන සෑමවිටකම ඒ සඳහා උචිත වෙනත් ආයතන වෙත ඔවුන් යොමුකිරීම සුදුසු ය. එක් එක් සිදුවීම අනුව ඔවුන්ට වෛද්‍ය සහය, ශාරීරික පුනරුත්ථාපනය හෝ මනෝසාමාජීය ආධාර අවශ්‍යවීමට ඉඩ තිබේ. මෙවන් යොමුකිරීම් සෘජුවම හෝ පහත විස්තර කර ඇති ආයතන ඇතුළුව වෙනත් ආයතන හරහා ද සිදුකළ හැකිය.

නිල මට්ටමේ ආධාර ව්‍යුහ සහ යොමුකිරීමේ මාගර් සීමිතය. උදාහරණ වශයෙන් උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව වින්දිතයින්ට මනෝවිද්‍යාත්මක සහය ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් මෙසේ වාර්තා වී තිබේ: "මනෝසාමාජීය සේවා සැපයුම් කටයුතු හරහා හමුදා අපරාධ සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු එක් රැස් කරනැයි බියවූ රාජපක්ෂ රජය, එම වෘත්තීයේ නිරතවූ වෘත්තිකයින්ට තප්පනය කර, එවන් ව්‍යාපෘති ඉවත් කරගත් අතර ඒ හා සම්බන්ධ ව්‍යාපෘති වලක්වාලන ලදී. මෙයින් බොහෝ දිවිගලවාගත්තවුන්ට අවශ්‍ය කළ සහය නොලැබී ගියේය."²⁶⁶ මෙම තත්වය දැන් කෙමෙන් කෙමෙන් වෙනස්වෙමින් ඇතත්²⁶⁷ රෙකමාදාරු කළ හැකි වෛද්‍ය හා මානසික සෞඛ්‍ය වෘත්තීයවේදීන් ඇතුළුව යොමුකිරීම් සඳහා සුදුසු ආයතන/පුද්ගලයින් කවුරුන්ද යන්න පිළිබඳ හොඳම උපදෙස් ලබාගැනීමට තවමත් වඩාත්ම උචිත වන්නේ එම ප්‍රදේශවල ඇති ප්‍රාදේශීය ජාල වේ.

ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණදුන් පුරුෂයින් යොමුකිරීම සඳහා විශේෂිත යොමුකිරීම් ආයතන පිළිබඳව දැනට තොරතුරු කිසිවක් දැනගන්නට ලැබී නොමැත.

i. රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා දේවස්ථාන

අපරාධවල, විශේෂයෙන්ම ආරක්ෂක හමුදා විසින් සිදුකළ අපරාධවල වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන්ට ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂාවක් සහ උපකාර ලැබෙන බව සහතික කරගැනීමට රාජ්‍ය ආයතන අසමත්වීම හේතුවෙන් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ කතෝලික දේවස්ථාන එවන් පුද්ගලයින් ආරක්ෂා කරගැනීම සහ ඔවුන්ට උපකාර ලබාදීමෙහි ලා අතිශයින්ම වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකර තිබේ. ආරක්ෂාව සහිත නවාතැන් ඇතුළුව ආරක්ෂාව මෙන්ම පළිගැනීම හෝ බියවැද්දවීමට ලක්වීමේ අවදානම සහිත වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන්ට අවශ්‍ය කරන පුළුල් පරාසයක ආධාර උපකාර ඔවුන්ට ලබාදීමට මනාව සංවිධානය වූ, දැඩි කැපවීමකින් යුත් ක්‍රියාධරයින් ජාලයක් විසින් කටයුතු කර ඇති අතර දැනටත් ඔවුහු එහි නිරතව සිටිති.²⁶⁸ එක් එක් සිදුවීම අනුව වින්දිතයින්ට අවශ්‍ය කරන සමස්ථ ආධාර උපකාර පරාසයම මෙමගින් ආවරණය නොවූවද කාර්යක්ෂම

²⁶⁶ International Crisis Group (2017), 'Sri Lanka's Conflict-Affected Women', pp. 7-8.

²⁶⁷ එම.

²⁶⁸ Fernando (2017), 'Mending Walls', p. 5.

අන්දමින් ආරක්ෂාව හා උපකාර ලබාගැනීමට ඔවුන්ට ඇති හොඳම වරණය මෙය විය හැකිය.

විමෙන් ඉන් නීඩි සහ විමෙන්ස් ඇක්ෂන් නොට්කර් වැනි කාන්තා ජාල සහ උපකාරක කණ්ඩායම් ද සම මට්ටමේ සහයින් වශයෙන් වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන්ට අවශ්‍ය උපකාර ලබාදෙයි. කාන්තාවන්ට එරෙහි, ස්ත්‍රීපුරුෂ සමාජභාවය පදනම්කරගත් හා ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය හා බැඳී ඇති මානසික ක්ෂතිය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමේදී මෙම ජාලවල උපකාර ඉතා ඵලදායී වී තිබේ. කාන්තාවන් හා ගැහැණු ළමුන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වයේ වින්දිතයින් වෙනුවෙන්ම ඇති, පැය 24 මුළුල්ලේම ක්‍රියාත්මක වන ක්ෂණික ඇමතුම් අංකයක් වන 0114718585,²⁶⁹ විමෙන් ඉන් නීඩි ආයතනය විසින් පවත්වාගෙන යන තවත් සේවාවකි. සූරිය කාන්තා සංවිධාන මධ්‍යස්ථානය රටේ නැගෙනහිර පළාතේ වාසය කරන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය හා අනෙකුත් අපරාධවලට මුහුණ දී දිවිගලවාගත් කාන්තාවන්ට අවශ්‍ය නීති උපදෙස්, උපකාර සහ යොමුකිරීම් සිදුකරනු ලැබේ.

වධහිංසා සහ ක්ෂතිය සම්බන්ධයෙන් පුනරුත්ථාපන සේවා සපයන රාජ්‍ය නොවන මධ්‍යස්ථාන (පවුල් පුනරුත්ථාපන මධ්‍යස්ථානය වැනි) හෝ ආබාධ සහිත පුද්ගලයින්ට සේවා සපයන සංවිධාන හරහා පුරුෂයින්ට අවශ්‍ය යොමුකිරීම් සේවා ලබාගත හැකිය.

නීති ආධාර මානව හිමිකම් හා සංවිධානය සඳහා වන මධ්‍යස්ථානයෙන් උපකාර ලබාගත හැකිය. මෙම සංවිධානයේ නීතිඥ මඩුළු විවිධ දිස්ත්‍රික්කවල සිටින අතර ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත යටතේ රඳවා තැබීමට ලක්වූවන්ට මෙමගින් නොමිලයේ නීති උපදෙස් ලබාගත හැකිය.

ii. කාන්තා අමාත්‍යාංශයේ විශේෂ දුරකථන අංකය සහ යොමුකිරීමේ මාගර්

ලිංගික හා ස්ත්‍රීපුරුෂ සමාජභාවය පදනම් කරගත් ප්‍රචණ්ඩත්ව වින්දිතයින් සඳහා යොමුකිරීම් මාගර් සම්පාදනය කිරීමට කාන්තා හා ළමා කටයුතු අමාත්‍යාංශය හා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධාන අරමුදල එක්ව කටයුතු කර තිබේ.²⁷⁰ ඒ සඳහාම පැය 24 මුළුල්ලේ ක්‍රියාත්මකවන දුරකථන අංකයට (කාන්තාවන් වෙනුවෙන්ම ඇති 1938 ක්ෂණික ඇමතුම් අංකය / විමෙන් ඉන් නීඩි 0114718585 අංකය) ඇමතුමක් ලබාදීම හරහා හෝ රෝහලට ඇතුළුවීම හරහා අදාළ පුද්ගලයාගේ කැමැත්ත ලබාදුන් පසු මේ යටතේ සේවා ලබාගත හැකිය. ඊට ආරක්ෂාව, මනෝසාමාජීය සහය, නීතිමය

²⁶⁹ See further Women in Need, 'Break the Silence', <http://winsl.net/index.html>, accessed 4 January 2018.
²⁷⁰ United Nations Development Programme (2015), 'A Multi Sectoral Referral System to Address SGBV: Access to Justice to Survivors of Sexual and Gender Based Violence', <https://undpsrilanka.exposure.co/a-multi-sectoral-referral-system-to-address-sgbv>, accessed 3 January 2018.

හා වෛද්‍යමය සහය ලබාගැනීමට යොමුකිරීම් ඇතුළත් ය. එහෙත් මෙහිදී බොහෝවිට යොමුකරන්නේ පොලීසිය හා වෙනත් රජයේ ආයතන වෙත වන හෙයින් රජය විසින් සිදුකළ ප්‍රවණ්ඩ ක්‍රියාවල වින්දිතයින් මෙම යොමුකිරීම් වරණ වෙත ප්‍රවේශවන්නේ නම් එය විශේෂ සැලකිල්ලක් සහිතව කළයුත්තකි.

iii. ජාතික ළමාරක්ෂක අධිකාරිය

ළමුන්ට එරෙහි ලිංගික ප්‍රවණ්ඩත්ව සිදුවීම්වලදී ජාතික ළමාරක්ෂක අධිකාරිය වෙත යොමුකරන්නට ද පුළුවන. එහිදී තමන්ට ලැබෙන පැමිණිලි උචිත බලධාරීන් වෙත යොමුකිරීම මෙම අධිකාරියෙන් සිදු කෙරේ.²⁷¹ එසේම, ළමා අපයෝජන හා සම්බන්ධ සියළුම විමර්ශන සහ අපරාධ කායර්පටිපාටිවල ප්‍රගතිය අධීක්ෂණය සඳහා ළමාරක්ෂක අධිකාරියට බලය ලබාදී තිබේ.²⁷² ළමා අපයෝජන වින්දිතයින්ට නීති උපදෙස් හා උපකාර ලබාදීමට ද අධිකාරියට හැකිය.²⁷³

iv. වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත යටතේ ලබාදෙන උපකාර

වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත යටතේ ඇතිකළ ආයතන වෙත යොමුකිරීමද න්‍යායාත්මකව ගත් කළ සිදුකළ හැකි කටයුත්තකි. මූල්‍යාධාර ලබාගැනීමට මෙහිදී වින්දිතයින්ට ඉඩක් ලැබේ. ගෘහස්ථ අපරාධ සහ මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනවලට ලක් වූ වින්දිතයින්ට "නඩු කායර්පටිපාටිවලට සහභාගිවීමට දරන්නට වූ විසඳුම් ඇතුළුව සිදුවූ වරද හේතුවෙන් වින්දිතයාට දරන්නට වූ විසඳුම් වෙනුවෙන්" වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ අධිකාරියෙන් යම් මුදලක් ලබාගැනීමට අයිතිය තිබේ.²⁷⁴

අපරාධය හේතුවෙන් මුහුණ දෙන්නට වූ ශාරීරික හා මානසික හානි සම්බන්ධයෙන් රජයේ වෛද්‍ය පහසුකම් මෙන්ම සුනරුත්ථාපන හා උපදේශන සේවා ඉල්ලා සිටීමටත් ලබාගැනීමටත් "ඒ සඳහා අවශ්‍ය සම්පත් රජය සතුව ඇති අවස්ථාවල" වින්දිතයා හිමිකම් ලබන බව ද පනතේ සඳහන් වේ.²⁷⁵

කෙසේනමුත්, වින්දිතයින්ගේ ආරක්ෂාව පතා ඔවුන් මෙම අධිකාරිය වෙත යොමුකිරීම තුසුදුසු ය. අපරාධවල වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂාව සඳහා ජාතික අධිකාරියක් ස්ථාපිත කිරීමට ද කළමනාකාරණ මණ්ඩලයක් පත් කිරීමට ද ශ්‍රී ලංකා පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව තුළ අපරාධවල වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ

²⁷¹ 1998 අංක 50 දරන ජාතික ළමාරක්ෂක අධිකාරී පනත. S. 14(k).

²⁷² 1998 අංක 50 දරන ජාතික ළමාරක්ෂක අධිකාරී පනත s. 14(h).

²⁷³ National Child Protection Authority, Development Action Plan 2016, www.childprotection.gov.lk, accessed 13 December 2017.

²⁷⁴ VCWP Act s. 4(1).

²⁷⁵ PVCW Act s. 30(1).

අංශයක් ඇතිකිරීමට ද මෙම නීතියෙන් විධිවිධාන සලසා තිබේ. "වධහිංසා සිදුකළ බවට චෝදනා සහිතව එක්සත් ජාතීන්ගේ වෘත්තවක නම් කර ඇති පුද්ගලයකු මෙන්ම යුද්ධයෙන් පසුව වූ 'සුනරුත්ථාපන රු භාරව සිටි නිලධාරියා ඇතුළුව" මෙම ජාතික අධිකාරියට නම් කර ඇති ඇතැමුන් පිළිබඳව බරපතල ලෙස සැලකිල්ල යොමුකළයුතුව තිබේ.²⁷⁶

තවද, "අපරාධයක වින්දිතයින්ට හා සාක්ෂිකරුවන්ට එරෙහිව සිදුකෙරෙන තජර්න, පලිගැනීම්, හිංසන, හෝ උල්ලංඝන සම්බන්ධයෙන් තනිව හෝ වෙනත් ඕනෑම පොලිස් නිලධාරියකුගේ උපකාර ඇතිව විමර්ශනය"²⁷⁷ සඳහා බලය ඇති වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ අංශය පොලිස් ධුරාවලියට අයත් වන්නකි. මෙම අංශයේ ප්‍රධානියා වන්නේ පොලිස්පති විසින් නම් කරන ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් අධිකාරීවරයෙකි. යම් වින්දිතයකු පොලිස් නිලධාරීන්, ආරක්ෂක අංශ සාමාජිකයින් හෝ රජයේ බලවත් නිලධාරීන් විසින් සිදුකළ අපරාධයක් සම්බන්ධයෙන් පැමිණිලි කරන අවස්ථාවක මෙය විශේෂයෙන් ප්‍රශ්නකාරී තත්වයක් වනු ඇත.²⁷⁸

²⁷⁶ ITJP (2017), 'Putting the Wolf to Guard the Sheep: Sri Lanka's Witness Protection Authority', p. 1, <http://www.itjpsl.com/assets/Sri-Lanka-Witness-Protection-Report.pdf>.

²⁷⁷ VCWP Act s. 19 (3)(b).

²⁷⁸ Fernando (2017), 'Mending Walls', p.11. See further UN Committee Against Torture (2016), CAT/C/LKA/CO/5, para. 17; OHCHR, 'Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on Sri Lanka, (February 2017), A/HRC/34/20, pp. 10-11.

8 පරිච්ඡේදය: සුරක්ෂිතබව සහ ආරක්ෂාව

IP2 හි 8වන පරිච්ඡේදයේ "සුරක්ෂිතබව සහ ආරක්ෂාවේ වැදගත්කමත් මෙම සංකල්ප දෙක එකිනෙක සම්බන්ධ බවත්" පැහැදිලි කර දෙයි.²⁷⁹ "තමන් කරන කාර්යයේ සුරක්ෂිතබව සහ ආරක්ෂාව සම්බන්ධ පැතිකඩ පිළිබඳව සහ තමන්ට මෙන්ම වින්දිතයින් හා ඔවුන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයින්ට පැනනැගිය හැකි අවදානම් පිළිබඳව" වෘත්තිකයින් දැනුවත් විය යුතු ය.²⁸⁰

2015 සිට ශ්‍රී ලංකාවේ ඇතැම් ප්‍රදේශවල මානව හිමිකම් ක්‍රියාවාදය සඳහා වන ආරක්ෂක තත්වය පොදුවේ වැඩිදියුණු වී ඇතත් ඇතැම් ප්‍රදේශවල එම තත්වය තවමත් අහිමිය දුෂ්කර අඩියක පවතියි.²⁸¹ "විශේෂයෙන්ම උතුරේ හා නැගෙනහිර කාන්තාවන්, සහ විශේෂයෙන්ම දෙමළ කාන්තාවන් ඉලක්ක කරමින්, සහ කාන්තා ගෘහමුලිකාවන්, යුධ වැන්දඹුවන්, හිටපු සටන්කාමී කාන්තාවන් හ අතුරුදන් වූවන්ගේ පවුල්වල කාන්තාවන් වශයෙන් සත්‍ය, යුක්තිය සහ වගවීම සොයා ගිය කාන්තාවන් මෙන්ම කාන්තා මානව හිමිකම් අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කරන්නියන් ඉලක්ක කරමින් හමුදාව සහ පොලීසිය හිංසන, දූෂණය ඇතුළු ප්‍රචණ්ඩක්‍රියා, පැහැරගැනීම්, වධහිංසා, ලිංගික අල්ලස්ලබාගැනීම්, ලිංගික වහල්සේවය, සහ බලහත්කාරයෙන් නිවෙස්තුළට පැමිණීම අතුළුව යුක්තිසහගත නොවන ආවේක්ෂණය සිදුකරන ලදැයි එල්ලවන බරපතල චෝදනා"²⁸² පිළිබඳ සැලකිල්ල යොමුකළයුතු බව කාන්තාවන්ට එරෙහි වෙනස්කොට සැලකීම තුරන්කිරීම පිළිබඳ කමිටුව 2017දී පවසා තිබේ.

එසේම, 2016දී ශ්‍රී ලංකාවේ දූත මෙහෙවරින් පසුව වධහිංසා පිළිබඳ විශේෂ රපෝතරු මෙසේ සඳහන් කළේය: "රටේ උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල දැඩි ලෙස පවතින හමුදාකරණය හේතුවෙන් ආවේක්ෂණය (surveillance) පුද්ගලයින් පාලනය කිරීමටත් බියගැන්වීමටත් යොදාගන්නා මෙවලමක් බවට පත්ව තිබේ. තවද, පුනරුත්ථාපනයට ලක්වූ

පුද්ගලයින්ට අමතරව, ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත යටතේ කලින් රඳවා තැබීමට ලක්වූ පුද්ගලයින් හා ඔවුන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයින්, ගැටුම් සමයේ LTTE සංවිධානයට කුමන හෝ ආකාරයක සම්බන්ධතාවයක් තිබූ බවක් සැලකෙන ඕනෑම අයෙකු, දේහපාලන හා මානව හිමිකම් ක්‍රියාධරයින් දිගින් දිගටම

වධහිංසාවට එරෙහි කමිටුව 2016දී ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් කළ සමාලෝචනයේදී එම කමිටුව ද "වධහිංසා සහ අතුරුදන්වීම් සම්බන්ධයෙන් කරන ඉල්ලාසිටීම් සඵලදායී ලෙස වාතර්කාරණයට බාධා පමුණුවමින් පුවත්පත් කලාවේදීත් සහ මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින් හිංසනයට හා අත්තනෝමතික ලෙස රඳවාතබාගැනීමට ලක්වන බවට නිරන්තරයෙන් ලැබෙන වාතර්ක පිළිබඳව" කමිටුවේ සැලකිල්ල යොමුවී ඇති බව අවධාරණය කරන ලදී.²⁸³

එසේම, 2016දී ශ්‍රී ලංකාවේ දූත මෙහෙවරින් පසුව වධහිංසා පිළිබඳ විශේෂ රපෝතරු මෙසේ සඳහන් කළේය: "රටේ උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල දැඩි ලෙස පවතින හමුදාකරණය හේතුවෙන් ආවේක්ෂණය පුද්ගලයින් පාලනය කිරීමටත් බියගැන්වීමටත් යොදාගන්නා මෙවලමක් බවට පත්ව තිබේ. තවද, පුනරුත්ථාපනයට ලක්වූ පුද්ගලයින්ට අමතරව, ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත යටතේ කලින් රඳවා තැබීමට ලක්වූ පුද්ගලයින් හා ඔවුන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයින්, ගැටුම් සමයේ LTTE සංවිධානයට කුමන හෝ ආකාරයක සම්බන්ධතාවයක් තිබූ බවක් සැලකෙන ඕනෑම අයෙකු, දේහපාලන හා මානව හිමිකම් ක්‍රියාධරයින් දිගින් දිගටම හමුදාවේ, බුද්ධි අංශවල සහ පොලීසියේ ආවේක්ෂණය හා බියගැන්වීම්වලට ලක්වෙති. ගටුමින් පසුව එලඹුණු මුල් කාලයට සාපේක්ෂව මෙම තත්වය යම් කාක්දුරට අඩුව ඇතත් පද්ධතිගත ආවේක්ෂණය සහ බියගැන්වීම් තවමත් සිදු වේ."²⁸⁴

ගැටුම් හා සම්බන්ධ ප්‍රචණ්ඩත්වය, විශේෂයෙන්ම ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගත කිරීම තවමත් ඉතා සංවේදී මාතෘකාවකි. එමනිසා වින්දිතයින්ගේ හා සාක්ෂිකරුවන්ගේ ආරක්ෂාවට එමගින් සැලකිය යුතු තර්ජනයක් ඇතිවේ.

ඉහත පැහැදිලි කළ අන්දමට වින්දිතයින් සහ ලේඛනගත කරන්නන් යන දෙපාර්ශ්වයටම ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් මුහුණ දෙන්නට වන තර්ජන එක් එක් සිදුවීමේ ස්වභාවය අනුව වෙනස් වේ. තවද භූගෝලීය වශයෙන් එය විෂාල ලෙස වෙනස්විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් ගැටුමින් පිටාවට පත්වූ පවුල් රැසක් වාසය කරන වන්නි ප්‍රදේශයේ ආරක්ෂක තත්වය රටේ අනෙකුත් ප්‍රදේශවලට වඩා වැඩියෙන් අභියෝගාත්මක ය. එම ප්‍රදේශයේ ආවේක්ෂණය පුළුල්ව

²⁷⁹ IP2, p. 105.

²⁸⁰ එම., p. 105.

²⁸¹ See e.g., Human Rights Commission of Sri Lanka (2016), 'Letter to His Excellency the President on Memorialization and reconciliation', <http://hrcls.lk/english/wp-content/uploads/2017/06/Letter-to-H.E.-President-Memorialization-and-Reconciliation-E.pdf>, accessed 13 December 2017; Consultation Task force on Reconciliation Mechanisms (2016), 'Executive Summary of the Interim Report', http://docs.wixstatic.com/ugd/bd81c0_92e14b9f69fb497caa5b818ff69a3213.pdf, accessed 13 December 2017.

²⁸² Committee on the Elimination of Discrimination Against Women, 'Concluding observations on the eighth periodic report of Sri Lanka', CEDAW/C/LKA/CO/8, (February 2017), para. 24(b).

²⁸³ UN Committee Against Torture (2016), CAT/C/LKA/CO/5, para. 39.

²⁸⁴ Special Rapporteur Mission Report (2016), A/HRC/34/54/Add.2, para. 42.

පැතිර ඇත. රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල රැස්වීම්වලට බුද්ධි අංශ නිලධාරීන් ක්‍රමිකව සහභාගී වෙති. ප්‍රදේශවාසී ප්‍රජාවේ සාමාජිකයින් ද ආවේක්ෂණයේ නිරතවන අතර ඔවුහු බුද්ධි අංශ වෙත තොරතුරු සපයා දෙති. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පිටස්තර පුද්ගලයින් දුටු වහාම ඔවුන් වෙත අවධානය යොමුවන අතර ඒ පිළිබඳව නොපමාව වාතරා කරගනු ලැබේ. ප්‍රජාව තුළ සැකය ගැඹුරින් කාවැදී තිබේ. මෙය ලේඛනගත කිරීමේ කටයුතුවලට බරපතල අභියෝගයකි. මේ අයුරින්ම රටේ අනෙකුත් ප්‍රදේශවල ආරක්ෂාවට ඇති තප්ප්තවල මූලාශ්‍ර, ස්වභාවය සහ නිවුකාවය රඳා පවතින්නේ එම එක් එක් ප්‍රදේශයේ පවතින සාධක මතය. එමනිසා ප්‍රාදේශීය හවුල්කරුවන් හා එක්ව විමර්ශනය සැලසුම් කිරීම වඩාත් සුදුසු ය (ඉහත 7 ඡේදය බලන්න).

සාකලා (wholistic) ආරක්ෂක උපායමාගරයක් අනුගමනය කිරීම සහ වෘත්තිකයින්ට, තොරතුරුවලට, වින්දිතයින්ට හා සාක්ෂිකරුවන්ට ඇති අවදානම කළමනාකරණය සඳහා වන මාගර් ඇතුළුව IP2 හි 8 වන පරිච්ඡේදයේ දක්වා ඇති යහපරිව සැලකිල්ලෙන් යුතුව අවධානයට ගැනීමට වෘත්තිකයින් විසින් කටයුතු කළයුතු වේ. එහි සඳහන් වන අන්දමට "සුරක්ෂිතභාවය සහ ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් සැලකිලිමත් වන කරුණු අනාපර්යක් නොකිරීමේ මූලධර්මය හා සම්බන්ධ ය...සැලසුම් සම්පාදන ක්‍රියාකාරකම්වල සිට, වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් වෙත ප්‍රවේශවන්නේ කෙසේද යන්න සහ ඔවුන් හමුවන්නේ කුමන ස්ථානයකද, තොරතුරු සටහන් කරගැනීමට ප්‍රචානනය හා ගබඩා කිරීම දක්වාත් වින්දිතයින් සුදුසු ආයතන වෙත යොමු කිරීම දක්වාත් සමස්ථ ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාවලියම තුළ වෘත්තිකයින් ගන්නා තීරණ හා සිදුකරන ක්‍රියා සියල්ලටම යටත් දිවෙන මූලය විය යුත්තේ එම අනාපර්යක් නොකිරීමේ මූලධර්මයයි." ²⁸⁵

A. වෘත්තිකයින්ට එල්ලවන අවදානම් කළමනාකරණය

වෘත්තිකයින්ට මුහුණ දෙන්නට විය හැකි අවදානම් සම්බන්ධයෙන් IP2 හි ලබාදී ඇති උදාහරණ අතරින් ශ්‍රී ලංකාවට වඩාත්ම අදාළ වනු ඇත්තේ පහත ඒවාය:

- රටවාහන හදිසි අනතුරු
- ආතතිය, විඩාව, ප්‍රතිපූරුෂ ක්ෂතිය (vicarious trauma) සහ පශ්චාත් ක්ෂති ආතති ආබාධය (PTSD)
- විමර්ශනයට ලක්වන පුද්ගලයින් හෝ කණ්ඩායම් සහ ඔවුන්ගේ ආධාරකරුවන්ගේ ඉලක්ක බවට පත්වීම
- සොරකම
- කායරාල වැටලීම
- අධිකරණයේ හිංසනය, අත්තනෝමතික අත් අඩංගුව/රඳවා තබාගැනීම, අධිකරණමය ක්‍රියාමාගර්වලට නොගොස් මරාදැමීම
- ලියාපදිංචිය අවලංගු කිරීම (ජාතික මට්ටමේ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන)
- රටට ඇතුළුවීමට විසා ලබා නොදීම සහ අනෙකුත් පරිපාලනමය බාධක (විදේශිකයින්ට)

²⁸⁵ IP2, p. 105.

IP2 හි 108-9 පිටුවල දැක්වෙන 3 කොටුවේ මෙම අවදානම් බොහොමයක හානි අඩුකරගත හැකි ක්‍රම සඳහන් කර තිබේ. ඒවා, අදාළ තැන්හි සුපරීක්ෂාකාරී ලෙස සලකා බලා සුදුසු පරිදි ක්‍රියාවෙහි යෙදවිය යුතු වේ.

15. කොටුව: ප්‍රතිපූරුෂ ක්ෂතිය (vicarious trauma) ආමන්ත්‍රණය කිරීම

දිගින් දිගටම ඉතාමත් බරපතල ස්වරූපයේ අපරාධ ලේඛනගත කිරීමේ නිරතවන වෘත්තිකයින් තම කායර්යෙහි නිරතවන අතරතුර ප්‍රතිපූරුෂ ක්ෂතියට පත්වීමට ඇති අවදානම ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික මට්ටමේ වෘත්තිකයින් අතර අඩුවෙන් අවධානයක් යොමුවූ ගැටළුවක් බව වාතරා වී තිබේ. මෙහිදී ප්‍රතිපූරුෂ ක්ෂතිය යනු "වෙනත් අයෙක් මුහුණදුන් ක්ෂතිය ඇති කරවන සුළු අත්දැකීම්වලට සවන්දීමත් සමගින් ඇතිවිය හැකි සාණාත්මක ප්‍රතිචාර වේ...ක්ෂතියට පත්වූ පුද්ගලයින්ගේ චිත්තවේග, මතකයන්, සහ මානසික චිත්‍රවලට නිරාවරණයවීමත් සමගින් PTSD තත්වය හා සමාන ප්‍රතිචාර වෘත්තිකයා තුළ ඇතිවීමට ඉඩ තිබේ. තමන්ට අසන්නට ලැබුණු දෑ පිළිබඳ අදහස් හෝ මානසික චිත්‍ර වරින් වර සිතේ ඇතිවීම, අතිප්‍රබෝධය සහ චිත්තවේගීය ප්‍රතික්‍රියාව වැනි තත්ව ඊට ඇතුළත් විය හැකිය. ²⁸⁶ (තවත් රෝග ලක්ෂණ ද අතර) සංකච්ඡා, විෂාදය, බලාපොරොත්තු වර්ගිත බවක් හැඟීම, අවධානය යොමුකිරීම දුෂ්කරවීම, හයානක සිහින පෙහීම, අධික කෝපය හා සහකම්පනය නොදැනීම යනාදී රෝග ලක්ෂණ ඊට ඇතුළත් වේ. ²⁸⁷

සංවිධාන තම තමන්ගේ කායර්යමණ්ඩලවල සුබසෞභව සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු කළයුතු වන අතර නිදන්ගත ආතතිය, ප්‍රතිපූරුෂ ක්ෂතිය සහ කායික මානසික විඩාවෙන් හෙමිබත්වීම වැනි තත්ව ආමන්ත්‍රණය සඳහා තමන් විසින්ම යම් උපායමාගරය යොදාගැනීම ද වැදගත් වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් වැඩි විස්තර මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස් කායරාලයේ Manual on Human Rights Monitoring: Trauma and Self-Care', (2011) වෙතින් ලබාගත හැකිය.

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Chapter12-MHRM.pdf>.

B. තොරතුරුවලට ඇති අවදානම කළමනාකරණය

තොරතුරුවලට ඇති අවදානම් වශයෙන් IP2 හි 8 පරිච්ඡේදයේ දක්වා ඇති සියල්ල ශ්‍රී ලංකාවට අදාළ වේ. සංවේදී තොරතුරු සමගින් වැඩකටයුතු කරන සැමවිටකම ආරක්ෂිත සන්නිවේදන ක්‍රම ඒ සඳහා යොදාගන්නා බව වෘත්තිකයින් සහතික කරගත යුතුය. අන්තර්ජාලයේ පලකරන තොරතුරු

²⁸⁶ OHCHR, 'Manual on Human Rights Monitoring: Trauma and Self-Care', (2011), p. 11, <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Chapter12-MHRM.pdf>.

²⁸⁷ එම., p. 12.

කවරේද යන්නත් සමාජ මාධ්‍ය භාවිතයේදීත් සැලකිලිමත් විය යුතුය.

බොහෝ කුඩා සංවිධාන සතුව සුරක්ෂිත ඩිජිටල් ගබඩාකරණ මෘදුකාංග නොමැතිවීමට ඉඩ තිබේ. එහෙත් සාක්ෂි සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට සහ ගබඩාකරණය සම්බන්ධයෙන් සැලකිල්ලෙන් යුතුව සැකසූ ක්‍රමවේද අනුගමනය කරන්නේ නම් නොමිලයේ ලබාගත හැකි සේවා යොදාගනිමින් එම ගොනු සුරක්ෂිත ලෙස කේතනය කර ගබඩා කර තබන්නට හැකිය. ඩිජිටල් සහ භෞතික ගබඩා සම්බන්ධයෙන් IP2 හි 13 පරිච්ඡේදයේ ඇතුළත් කරුණු මනාව අධ්‍යයනය කිරීම ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

C. වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන්ට ඇති අවදානම කළමනාකරණය

7 වන පරිච්ඡේදයේ වඩාත් විස්තරාත්මකව පැහැදිලි කළ පරිදි IP2 හි 8 වැනි පරිච්ඡේදයේ හඳුනාගත්, වින්දිතයින්ට හා සාක්ෂිකරුවන්ට ඇති අවදානම් අතරින් ශ්‍රී ලංකාවට වඩාත්ම අදාළවන අවදානම් පහත දක්වා තිබේ:

- වින්දිතයා හෝ වින්දිතයාගේ පවුලේ සාමාජිකයින් අත් අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබාගැනීම තුළින් අනාගතයේදී තවදුරටත් වධ හිංසාවට හා ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට ලක්වීමට ඇති හැකියාව ඇතුළුව වරද සිදුකරන්නන් විසින් විවිධ ක්‍රම යොදාගෙන බියගැන්වීම සහ පලිගැනීමට ලක් කිරීම
- සමාජයේ අපකීර්තියට ලක්වීම
- දික්කසාදය, පවුලෙන් ප්‍රතික්ෂේපවීම, විවාහවීමට ඇති අවස්ථා අඩුවීම
- සේවා සපයන්නන්ගේ වෘත්තිකයින්ගේ සහ/ හෝ අධිකරණ පද්ධතියේ සංවේදිතාවය අඩු හෙයින් වින්දිතයා යළි-ක්ෂතියට පත්වීම හා එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වින්දිතයා තමන්ටම හානි කරගැනීම හෝ ඇතැම්විටක සියදිවි හානි කරගැනීම
- (පුරුෂයින් සඳහා) සමලිංගික ක්‍රියා සිදුකෙරුණේ කැමැත්තක් නැතිව වුවද එවන් ක්‍රියා පිළිබඳව ඇති හීනිකාව හා සමලිංගික විරෝධී නීති හේතුවෙන් වින්දිතයින් පවා සිරගතකිරීම

IP2 හි මෙසේ අවධාරණය කර තිබේ: " භෞතික වශයෙන් එකිනෙකා හමුවීමට තීරණය කිරීමට පෙර ලේඛනගත කිරීම සැලසුම් කරන අවධියේදීම පුද්ගල, ප්‍රාදේශීය හෝ ප්‍රජා මට්ටමින් වන විශේෂිත අවදානම් පිළිබඳව වින්දිතයින්ට හා සාක්ෂිකරුවන්ට මනාව උපදෙස් ලබාදිය යුතු ය. කෙසේනමුත් ඇතැම් අවස්ථාවල වින්දිතයින් හා සාක්ෂිකරුවන් තමන් මුහුණ දී සිටින අවදානම හඳුනාගැනීමට අසමත් වීම හෝ තමන් පත්ව ඇති තත්වයට මුහුණදීමට හැකිවීම පිණිස අවදානම් අවමවන ලෙස හැසිරීම හෝ වැරදි තොරතුරු ලැබීම මත හෝ අතීතයේ මුහුණදෙන්නට වූ ක්ෂතිය හේතුවෙන් අසත්‍ය කරුණු පිළිබඳ බියවී සිටීම

ඇතැම්විටක සිදුවිය හැකි බව වෘත්තිකයින් සිත්හි තබාගත යුතු ය." ²⁸⁸

මෙවන් අවදානම් ඉදිරියේ වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා වෘත්තිකයින් විසින් ගතයුතු පියවර රැසක් IP2 හි පිටු 116-117 හි දක්වා තිබේ. ඒවා සැලකිලිමත් ලෙස අනුගමනය කිරීම ඵලදායී වනු ඇත.

²⁸⁸ IP2, page 115.

10 පරිච්ඡේදය: ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් වන සාක්ෂි

CARSV ඔප්පු කිරීම සඳහා සාක්ෂි එක් රැස් කරන්නේ කෙසේද යන්න හා ඒ සමගින් බැඳුණු අවදානම් ද ඇතුළුව CARSV ඔප්පු කරපෙන්වීම සඳහා ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ ඒකරාශී කරගත හැකි විවිධ සාක්ෂි වගර් IP2 හි 10වැනි පරිච්ඡේදයේ දක්වා තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ නීති කායර්පටිපාටිය තුළ එවන් සාක්ෂි යොදාගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ නියම කරඇති සාක්ෂිමය සහ කායර්පටිපාටිමය අවශ්‍යතා මෙම ඡේදයේ කෙටියෙන් විස්තර කර ඇත. වැඩිදුරටත් සලකාබැලිය යුතු කරුණු සඳහා කරුණාකර IP2 වෙත යොමුවන්න.

A. හැඳින්වීම

සාක්ෂි සම්බන්ධ නීති පාලනය වන්නේ සාක්ෂි ආඥාපනතින් වේ. හමුදා අධිකරණ හැරුණුවිට සෑම අධිකරණයකම කායර්පටිපාටියට මෙම ආඥාපනත අදාළ වේ.²⁸⁹ ශ්‍රී ලංකා අධිකරණයේ සාක්ෂිවල පිළිගතහැකිබව සහ විශ්වසනීයත්වය තීරණය කරන්නේ නඩුවිභාගය අවස්ථාවේදී ය. විශේෂයෙන්ම, නඩු විභාගයකදී ඉදිරිපත් කරන සාක්ෂි පිළිගතහැකිවීමට නම් ඒවා නඩුවට අදාළ කරුණකට සම්බන්ධ විය යුතු ය.²⁹⁰ යම් කරුණක් ඔප්පුකලාක් සේ සලකන්නේ "තමන් ඉදිරියේ ඇති කරුණ සලකාබැලීමෙන් අනතුරුව, අධිකරණය එක්කෝ එය පවතින බවක් විශ්වාස කරයි නැතහොත් අදාළ නඩුව සම්බන්ධයෙන් වන වාතාවරණය යටතේ විවක්ෂණශීලී පුද්ගලයකු විසින් එය පවතින බවක් විශ්වාස කර ක්‍රියා කිරීමට තරම් එහි පැවැත්මට සසම්භාවී ඉඩක් ඇති බව සලකන කල්හි" ය.²⁹¹ තමන් පවසාසිටින දේ පදනම් වන කරුණ ඔප්පු කිරීමේ භාරය නඩුකියන්නාට පැවරේ.²⁹²

B. ඇසදුම් සාක්ෂි

ලේඛනයක අන්තර්ගත කරුණුවලට අමතර කරුණු වාචික සාක්ෂි හරහා ඔප්පු කළ හැකිය.²⁹³ එහෙත් වාචික සාක්ෂියෙන් සඳහන් වන්නේ ලේඛනයක් හැර වෙනයම් දෙයක් පවතින බවක් හෝ යමක් පවතින තත්වය පිළිබඳව වේ නම් එය පරීක්ෂා කර බැලීම සඳහා අධිකරණය ඉදිරියට පමුණුවන මෙන් නියම කිරීමට අධිකරණයට හැකිය.²⁹⁴ වාචික සාක්ෂි සෘජු විය යුතුය.²⁹⁵ එනම්, (යම් යම් ව්‍යතිරේක ඇතත්) සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රවාදක සාක්ෂි (hearsay evidence) පිළිගනු නොලබයි.²⁹⁶ විශේෂඥයින් විසින් ලබාදෙන සාක්ෂි

ද, එම විශේෂඥයාගේ මතය වශයෙන් අධිකරණයේ පිළිගනු ලබයි.

C. ලේඛන සාක්ෂි

යම් ලේඛනයක අන්තර්ගතය එම ලේඛනය ඉදිරිපත් කිරීම හරහා ඔප්පු කළ හැකිය. එහෙත් යම් යම් අවස්ථාවල²⁹⁷ ලේඛනයක අන්තර්ගතය ඔප්පුකර පෙන්වීම සඳහා ද්විතියික ක්‍රම භාවිතා කරන්නට වේ. සහතික කළ පිටපතක් ඉදිරිපත් කිරීම, පිටපතේ නිරවද්‍යභවය සහතික කෙරෙන යම් ක්‍රමයක් යොදාගනිමින් එහි යාන්ත්‍රික පිටපතක් ඉදිරිපත් කිරීම, හෝ අදාළ ලේඛනය දුටු අයෙකු ලබාදෙන වාචික සාක්ෂියක් ඊට අදාළ විය හැකිය.²⁹⁸ අත්සන අදාළ පුද්ගලයාගේ බව ඔප්පු කිරීම හෝ අත් අකුරු අදාළ පුද්ගලයාගේ බව ඔප්පු කිරීම හරහා එම පුද්ගලයා ලේඛනයේ කතර්‍ය වන බව ඔප්පු කිරීම ඇතුළුව ලේඛන සාක්ෂියක් ඔප්පුකිරීම සම්බන්ධයෙන් විධිවිධාන සාක්ෂි ආඥාපනතේ ඇතුළත් ය.²⁹⁹ සාක්ෂි ආඥාපනතේ අදාළ සාක්ෂි ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් දැක්වෙන විධිවිධානවලට අනුකූලව කටයුතු කර ඇත්නම් ලේඛනවල අව්‍යාජබව ඔප්පු කිරීමට වෙනත් අතිරේක කිසිවක් ඉදිරිපත් කළයුතු නොවේ.

D. ඩිජිටල් සාක්ෂි

ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය සාක්ෂි මෙන්ම "පරිගණක මගින් නිකුත් කළ ප්‍රකාශ" යනාදිය පිළිගතහැකිවීම සඳහා සපුරාලිය යුතු විශේෂිත නීති තිබේ.³⁰⁰ විශේෂයෙන්ම ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය පටිගත කිරීමක් සාක්ෂියක් වශයෙන් ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් එය සතුටුදායක වියහැකි අන්දමින් විකාශය කර පෙන්වීමට, යළි විකාශය කිරීමට හෝ පිටපත් ලබාගැනීමට හැකිවිය යුතු ය.³⁰¹ තවද, එම ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය පටිගත කිරීම සිදුකළ යන්ත්‍රය එම අවස්ථාවේ නිවැරදිව ක්‍රියාත්මකවෙමින් පැවති බව ඔප්පු කර පෙන්විය යුතු ය.³⁰² තවද, ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය පටිගත කිරීම වෙනස්කිරීමකට හෝ අපවේශනය (tamper) කිරීමකට භාජනය වී නොමැති බව ඔප්පු කළ යුතු ය.³⁰³ එහිදී අදාළ පටිගතකිරීම වෙනස්කිරීමට හෝ අපවේශනය කිරීමට නොහැකි අන්දමින් පවත්වාගෙන ගිය බව ඔප්පු කර පෙන්විය හැකිය. එහිදී එම සාක්ෂිය භාරව සිටි නිලධාරී දාමය සැලකිලිමත් ලෙස ලේඛනගත කර ඔප්පුකර පෙන්විය යුතුය. එහෙත් සාක්ෂිවල අව්‍යාජත්වය පිළිබඳ අනෙක් පාශර්වයෙන් තකර් කිරීමක් නොමැත්තේ නම් මේ සියල්ලම සපුරාලීම

²⁸⁹ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 2.
²⁹⁰ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 5.
²⁹¹ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 3.
²⁹² සාක්ෂි ආඥා පනත s. 101.
²⁹³ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 59.
²⁹⁴ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 59.
²⁹⁵ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 60.
²⁹⁶ උදා. සඳහා බලන්න: සාක්ෂි ආඥා පනත ss. 6, 10, 21, 32.

²⁹⁷ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 65.
²⁹⁸ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 63.
²⁹⁹ සාක්ෂි ආඥා පනත s. 67.
³⁰⁰ Evidence (Special Provisions) Act No. 14 of 1995.
³⁰¹ Evidence (Special Provisions) Act No. 14 of 1995 s. 4.
³⁰² Evidence (Special Provisions) Act No. 14 of 1995 ss. 4(c), 5(b).
³⁰³ Evidence (Special Provisions) Act No. 14 of 1995 s. 4(d).

අවශ්‍ය නොවේ.³⁰⁴ එසේම පරිගනකයෙන් ලබාගත් ප්‍රකාශය හෝ ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය පටිගතකිරීම අව්‍යාජ බව අධිකරණය විසින් සුවර්ණමාන කිරීමට ද ඉඩ තිබේ.³⁰⁵

E. වෛද්‍ය සාක්ෂි

සාක්ෂි පිළිගතහැකි වීම සම්බන්ධයෙන් වන නීති වෛද්‍ය සාක්ෂිවලට ද අදාළ වේ. වෛද්‍ය සාක්ෂි සුදානම් කළ යුත්තේ ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ සැකයකට භාජනය වී නොසිටින³⁰⁶ රජයේ වෛද්‍යවරයකු³⁰⁷ විසින් ය. සාමාන්‍යයෙන් වෛද්‍ය සාක්ෂි අධිකරණයට ඉදිරිපත් කෙරෙන්නේ එක්ස් රේ වාතර්, වෛද්‍ය-නෛතික වාතර්, විද්‍යාගාර පරීක්ෂණ වාතර් ඇතුළු ලේඛන, ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය පටිගත කිරීම් හෝ පරිගනකයෙන් ලබාදෙන ප්‍රකාශ වැනි ස්වරූපයකින් වේ. අධිකරණය ඒ එන් ඒ සාක්ෂි ද පිළිගනු ලැබේ. උදාහරණ වශයෙන් නීතිපති එදිරිව පොට්ට නවුලර් නඩුවේදී³⁰⁸ වූදිනයා අපරාධය වූ ස්ථානයේ සිටි බව සාධාරණ සැකයෙන් තොරව ඔප්පු කරනු ලැබුවේ ඒ එන් ඒ සාක්ෂි මාගර්යෙනි.

තාක්ෂණය උපයෝගී කරගන්නා වෛද්‍ය සාක්ෂි පිළිගතහැකිවීම සඳහා සපුරාලිය යුතු විශේෂ නීති 1995 අංක 14 දරන සාක්ෂි (විශේෂ විධිවිධාන) පනතේ දක්වා තිබේ. උදාහරණ වශයෙන් මෙන්ඩිස් එදිරිව රජු³⁰⁹ නඩුවේදී එක්ස් රේ වාතර්ව ලබාගන්නා අවස්ථාවේ එහි රජයේ වෛද්‍යවරයා නොසිටි හෙයින් එය පිළිගත නොහැකි බව තීන්දු විය.

---

³⁰⁴ Evidence (Special Provisions) Act No. 14 of 1995 s. 8.
³⁰⁵ Evidence (Special Provisions) Act No. 14 of 1995 s. 9.
³⁰⁶ *Ajith v Attorney General* (2009) 1 Sri L.R. 23.
³⁰⁷ Code of criminal Procedure Act No. 15 of 1979.
³⁰⁸ *Attorney General v. Potta Naufer and Others* (2007) 2 Sri L.R 144.
³⁰⁹ *Mendis v. The King* 52 NLR 486.

V කොටස: ප්‍රායෝගික භාවිතයේදී ලේඛනගත කිරීම: තොරතුරු එක් රැස් කිරීම

11 පරිච්ඡේදය: ශ්‍රී ලංකාව තුළ සම්මුඛ සාකච්ඡා සිදුකිරීම

CARSV සම්බන්ධයෙන් සම්මුඛ සාකච්ඡා සිදුකළ යුත්තේ කෙසේද යන IP2 හි 11වැනි පරිච්ඡේදයෙන් දක්වා තිබේ. එහි පැහැදිලි කර දෙන අන්දමට ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පෙන්නුම් කරන දඟර්ක සම්මුඛ සාකච්ඡාව මෙහෙයවන්නාට හඳුනාගත හැකි ආකාරයට, වැරදි අවබෝධ ඇතිවීම අඩුවන ආකාරයට සහ යළි ක්ෂණිකව පත්වීම අවම වන ආකාරයට සම්මුඛ සාකච්ඡා සිදුකිරීමට නම් ප්‍රාදේශීය පසුබිම සහ අකල්ප පිළිබඳ මනා දැනුමක් තිබීම ඉතා වැදගත් වේ.³¹⁰

A. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පෙන්නුම් කරන දඟර්ක

ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ වින්දිතයින් බොහෝ අවස්ථාවල ස්වේච්ඡාවෙන් තොරතුරු ලබාදෙන්නට මැලී වේ. බොහෝවිටක ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිදරවු කරන්නේ එම වින්දිතයාට අපහසුවක් නොදැනී සම්මුඛ සාකච්ඡාව මෙහෙයවන්නා ඉදිරියේ කථාකරන්නට හැකි බවක් දැනුණු පසුව ය. මෙය, මුල්ම සම්මුඛ සාකච්ඡාව අවස්ථාවේම සිදු නොවීමට ඉඩ තිබේ. ලිංගිකත්වය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ ජන ප්‍රජාවල පවතින තහනම් මනවාද (taboo) හේතුවෙන් එම තොරතුරු කිසිසේත්ම හෙළිදරවු කිරීමට හෝ සිදුවූයේ කුමක්ද යන්න පැහැදිලිව විස්තර කිරීමට වින්දිතයින් හෝ සාක්ෂිකරුවන් සුදානම් නොවීමට ඉඩ තිබේ. තවත් අවස්ථාවල, සිදුවූ දෙය විස්තර කිරීමට අවශ්‍ය වන වින්දිතයා හෝ සාක්ෂිකරු නොදන්නවා විය හැකිය.³¹¹

එමනිසා වඩාත් සංවේදී වූ මෙම කරුණු පිළිබඳ සැලකිල්ලෙන් යුතුව ප්‍රශ්න කර දැනගැනීම සඳහා ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයක් සිදුවූ බවක් හැඟවෙන දඟර්ක හඳුනාගැනීමට සම්මුඛ සාකච්ඡාව මෙහෙයවන්නාට හැකිවීම ඉතා වැදගත් ය. මෙහිදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සිදුවූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ කුමන පසුබිමකද යන්න පිළිබඳ මනා දැනුමක් තිබීම ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත (2 පරිච්ඡේදය බලන්න). තවද, වෙනත් අය මුහුණ දුන් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පිළිබඳ සඳහන් කිරීම වින්දිතයා විසින් ද එවන් අත්දැකීම්වලට මුහුණ දී දිවි ගලවාගත් බවක් දන්වන ක්‍රමයක් විය හැකිය. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණ දී දිවිගලවාගත් අය බොහෝ අවස්ථාවල ඒ පිළිබඳ විස්තර කිරීමේදී විවිධ ආරුධනාම යොදාගැනීමට ඉඩ ඇත. උදාහරණ වශයෙන් ලිංගික සංසර්ගයක් සිදුවූ බව පැවසීම සඳහා "අනිත් අල්ලාගෙන සිටියා" වැනි වෙනත් යෙදුමක් භාවිතා කිරීමට ඉඩ තිබේ. මෙවන් ආරුධයෙදුම් දැන

නොසිටින්නේ නම් හෝ පරිවර්තක විසින් ඒවා දැනුම් නොදුනහොත් ලේඛනගත කරන්නට ඒවා මගහැරී යනු ඇත. භාෂා පරිවර්තනය අවශ්‍ය වන්නේ නම් මෙම කරුණු පිළිබඳව සම්මුඛ සාකච්ඡාවට පෙර පරිවර්තක සමගින් සාකච්ඡා කර තැබීම සුදුසු ය.

16. කොටුව: ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ගැන සඳහන් කිරීමට යොදාගැනීමට ඉඩ ඇති රහස් වන කිහිපයක්

ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණ දුන් ශ්‍රී ලාංකික වින්දිතයින් බොහෝ දෙනෙක් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සිදුවූවාද, එසේනම් ඒ සිදුවූයේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳව පැහැදිලිව ප්‍රකාශ නොකරන්නට පෙළඹෙන බව අත්දැකීම් ලත් විමර්ශකයින් වාර්තා කර තිබේ. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියාවක් සිදුවූ බවක් හෝ වචනාපර්යේෂණ ඔබ්බට ගිය වෙනත් අපර්යේෂණ කිරීමට ඉඩ ඇති බවක් හෝ විමර්ශකයාට තේරුම්ගත හැකි, දෙමළ බස වහරන පුද්ගලයින් විසින් යොදාගන්නා ඇතැම් යෙදුම් අතරට පහත යෙදුම් ද ඇතුළත් වේ:

- "මාත් එක්ක නිදා ගන්නා" (තමන් දුෂණය වූ බවක් සඳහන් කරනවා විය හැකිය)
- "අරක"ට ගැහුවා/ "අරක" ඇල්ලුවා (ලිංගික අවයව පිළිබඳ සඳහන් කිරීමක්)
- "දෙන්නාට බදා ගන්න කිව්වා" (වැළඳ ගැනීමකට වැඩි දෙයක් විය හැකිය. නුසුදුසු ස්පර්ශ හෝ දුෂණය පවා අදහස් කරනවා විය හැකිය)
- "මට ක්ලාන්තය හදුනා" (එම අවස්ථාවේ එම පුද්ගලයා දුෂණය වූවා විය හැකිය. දුෂණයට ලක්වීම සමගින් බැඳී ඇති අපකීර්තයෙන් මිදීමට වින්දිතයා එම සිදුවීමෙන් දුරස්ථවීමට වැයම් දරනවා විය හැකිය)
- "අරක කළා" (දුෂණය කළා විය හැකිය)
- "අපිට" යමක් වූ බවත් "එයාලා" විසින් එය සිදුකළ බවත් පැවසීම (මෙහිදී බහුවචනයෙන් සඳහන් වූවන් වින්දිතයා එයින් අදහස් කරන්නේ තමන් විය හැකිය. "එයාලා" යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ තමන්ගේම ප්‍රජාවේ තවත් අය වීමට ද ඉඩ තිබේ)

B. සංස්කෘතිකමය වශයෙන් සංවේදී ආකල්ප

සම්මුඛ සාකච්ඡාව මෙහෙයවන්නාට තොරතුරු හෙළිදරවු කිරීමට ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණ දුන් වින්දිතයින් මැලිකමක් දක්වන්නට ඉඩ ඇති නමුත් ඔවුන්ගේ සංස්කෘතියට

³¹⁰ IP2, p. 164.
³¹¹ See e.g. M Peel et al. (2000), 'The sexual abuse of men in detention in Sri Lanka' *The Lancet Vol 35, 9220*, p. 2069.

සංවේදී ආකල්ප මගින් වඩාත් විවෘතව අදහස් දැක්වීමට ඔවුන් දිරිගන්වනු ඇත. ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ලේඛනගත කිරීමේදී අදාළ සාවද්‍ය ක්‍රියාව (actus reus) සහ ඒ සඳහා අනුගමනය කළ ක්‍රියා පිළිවෙල (modus operandi) පිළිබඳ නිශ්චිත තොරතුරු ලබාගැනීමට හැක් ප්‍රශ්න අසන්නට අවශ්‍ය වේ. මෙය ඉතාමත් සංවේදීභාවයකින් කළ යුත්තකි. මෙහිදී අවශ්‍ය කරන්නේ කුමන මට්ටමක තොරතුරුද යන්න සහ එම තොරතුරු අවශ්‍ය කරන හේතුව කුමක්ද යන්න කලින්ම පැහැදිලි කරදීම සුදුසු ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ගැටුම හා සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් පීඩාවට පත් ප්‍රජාවන් බොහොමයක ලිංගික ක්‍රියා, ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සහ ලිංගික අවයව සඳහන් කිරීමට යොදාගන්නා විශේෂිත පද එදිනෙදා ජීවිතයේ දී පවා සෘජුවම භාවිතා නොවන තරම් ය. තමන්ගේ සංස්කෘතික පසුබිම අනුව සම්මුඛ සාකච්ඡාව මෙහෙයවන්නා ද මෙම පද යොදාගැනීමේදී යම් දුරකට අපහසුතාවයකට මුහුණ දෙනවා විය හැකිය. එහෙත්, අවශ්‍ය තැන්හි නිවැරදි පසුවිපරම් ප්‍රශ්න විමසීමට නම් මෙම පද යොදාගැනීමට සිදුවන බැවින් තමන් එකී පද භාවිතය සඳහා පෙර සුහුණුවීම හරහා හෝ තමන් තුළ ඒ සම්බන්ධයෙන් ඇති සංවේදීත්වය මගහරවාගැනීම වැදගත් ය. තමන් යම් පදයක් භාවිතා කිරීමෙන් සම්මුඛ සාකච්ඡාව මෙහෙයවන්නා තුළ සුදුසුමයක් හෝ අප්‍රසන්නබවක් ජනිත නොවන බැව් වින්දිතයාට පැහැදිලි වුවහොත් අපහසුතාවයකින් තොරව වඩාත් සවිස්තරාත්මකව කරුණු පැහැදිලි කිරීමට එම වින්දිතයා දිරිගැන්වෙනු ඇත.

තවද, ශරීරයේ විවිධ කොටස් හැඳින්වෙන නම් භාවිතා කිරීමට වඩා, ශරීරයක රූප සටහනක එම ශරීර කොටස පෙන්වාදීම වින්දිතයාට පහසු විය හැකිය (උදාහරණ සඳහා .. හි 4 ඇමුණුමේ එන ලිංගික අඩන්තේට්ටම් සම්බන්ධ වෛද්‍ය සහතික නියැදිය බලන්න). ඉන්පසුව එය සැලකිලිමත් ලෙස රූපසටහනේ සලකුණු කරගෙන ලිඛිතව විස්තර කළ හැකිය. තවද, ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණදුන් පසුව ඔවුන් ලැබූ වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර පිළිබඳව විවෘතව කථා කිරීම වින්දිතයින්ට එතරම් අපහසු නොවීමට ඉඩ තිබේ. එසේනම්, සිදුවූ ක්‍රියාව පිළිබඳ වැඩිදුර විස්තර දැනගැනීමට මෙය තවත් මගක් වනු ඇත.

සංස්කෘතිකමය වශයෙන් සංවේදී ආකල්ප තුළින් වින්දිතයා යළි ක්ෂණයට පත්වීමේ අවදනම අඩුකරගැනීමට ද හේතුවනු ඇත. සහකම්පනයෙන් යුතුව (empathy) ප්‍රශ්න ඇසීමත් සවන්දීමත් හරහා මෙය සිදුකළ හැකි ය. සම්මුඛ සාකච්ඡාව අතරතුර ස්වකීය විත්තවේග සහ හැඟීම් පලකිරීමෙන් වැලකී මධ්‍යස්ථව සිටීම සුදුසු බව ලේඛනගතකරන්නන්ට බොහෝ අවස්ථාවල දෙන උපදෙසයි. නමුත් ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම කටයුතුවල නිරතවීමේදී මධ්‍යස්ථ බවක් හෝ විත්තවේගීය මට්ටමින් සම්බන්ධ නොවන බවක් පෙන්වීම කිරීම වින්දිතයාගේ ප්‍රකාශ අවිශ්වාස කරන බවක් හෝ ඒ පිළිබඳ නොතකන බවක් වශයෙන් අපර්නිරූපණය වීමට ඉඩ තිබේ.

අවශ්‍ය ඕනෑම වෙලාවක කෙටි විවේක ගැනීමට වින්දිතයා දිරිගැන්වීමත් අසුන්ගෙන සිටින ආකාරය සහ කාමරය සකසා ඇති ආකාරයෙන් සම්මුඛ සාකච්ඡාව මෙහෙයවන්නා සහ වින්දිතයා හෝ සාක්ෂිකරු අතර බල අසමතුලිතයක් පවතින

බවක් නොපෙන්වන බැව් සහතික කරගැනීමත් යනාදිය හරහා සම්මුඛ සාකච්ඡාව සැමවිටම වින්දිතයා/සාක්ෂිකරුගේ පාලනය යටතේ ඇතිබව ඔහුට/ඇයට හැඟීම වැදගත් ය. තවද, සම්මුඛසාකච්ඡාවට මුහුණ දෙන්නා තම අදහස් පලකිරීමට කැමති කාන්තාවක් වෙත ද පුරුෂයකු වෙතද යන්න දැනගෙන හැකි නම් එම කැමැත්තට ගරුකිරීම වැදගත්වේ.

17. කොටුව: නිහඬතාවය යොදාගැනීම

සම්මුඛසාකච්ඡාවලදී නිහඬව සිටීමෙන් ගම්‍යවන විශේෂ සංස්කෘතිකමය අරුත් ඇත. ඇතැම් විස්තර කථා තුළ නිහඬව සිටින අවස්ථාවලින් සැබැවින්ම ගම්‍යවන්නේ එම පුද්ගලයා ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට හජනය වූ බව විය හැකිය. විස්තර කථා වාතරා කරගැනීමේ අරමුණින් වින්දිතයින්ගේ ප්‍රකාශ පටිගත කිරීමේදී යම් අවස්ථාවක වින්දිතයා නිහඬවුවහොත් එම නිහඬතාවය එලෙසින්ම පටිගතවන්නට ඉඩ හරින බවත් ඉන් යම් අපර්යක් ගම්‍ය වන බවත් දේශීය ලේඛනගත කරන්නෝ සඳහන් කළහ. නමුත් වගවීම අරමුණුකරගෙන ලේඛනගත කිරීමේදී නිහඬතාවයෙන් තොරතුරු ගම්‍ය කරගත නොහැක. එවන් අවස්ථාවල සංවේදීතාවයෙන් යුතුව පසු විපරම් ප්‍රශ්න ඇසීමෙන් වින්දිතයාගේම වචනවලින් වැඩිදුර විස්තර ලබාගැනීමට වෑයම් කළයුතුය.

C. පැහැදිලිකරගැනීම සහ නොගැලපීම සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම

වින්දිතයා කලින් ලබාදුන් ප්‍රකාශ ඇතුළුව වින්දිතයාගේ පසුබිම පිළිබඳව කල්තබා දැනගෙන සිටීම ඉතා වැදගත් ය. ලබාදුන් ප්‍රකාශ අතර යම් නොගැලපීමක් වෙතොත් එය හදුනාගැනීමටත් එසේ වීමට හේතු අවබෝධ කරගැනීමටත් මෙය සම්මුඛ සාකච්ඡාව මෙහෙයවන්නාට උපකාරී වේ. IP2 හි සඳහන්වන අන්දමට "නොගැලපීම් හා එකිනෙකට ප්‍රතිවිරුද්ධ තොරතුරු ලැබීම අසාමාන්‍ය දෙයක් නොවේ. එය සාක්ෂිකරුගේ විශ්වසනීයත්වය අඩුබවක්, ඔහු/ඇය වංක බවක් හෝ ඔහුගේ/ඇයගේ ප්‍රකාශ පිළිගත් නොහැකි බවක් ඉන් අනිවාර්යයෙන්ම අදහස් නොවේ."³¹² උදාහරණ වශයෙන් වින්දිතයාට මුහුණ දෙන්නට වූ ක්ෂණික හේතුවෙන්, සිදුවීමෙන් පසුව කලක් ගතවී ඇති බැවින්, සංස්කෘතිකමය වැරදි වැටහීම් හේතුවෙන් හෝ ලජ්ජාව හේතුවෙන් කථාවේ නොගැලපීම් ඇතිවන්නට පුළුවන.³¹³

නොගැලපීම් දුරැලීමට හෝ ඒවා පැහැදිලි කරගැනීමට පිළිවෙලින් එම ප්‍රකාශය පැහැදිලි කරගැනීමට ලේඛනගත කරන්නා කටයුතු කළ යුතුය. IP2 හි 11 පරිච්ඡේදයේ එන 9 කොටුව³¹⁴ පැහැදිලි කර ඇති පරිදි මෙය සියුම්ව හා වෘත්තීයවේදී ස්වරූපයෙන් සිදුකළ යුත්තකි. නොගැලපීම්වලට අමතරව ප්‍රකාශයේ සෑම අංගයක් සම්බන්ධයෙන්ම පසුවිපරම් ප්‍රශ්න ඇසීම අත්‍යාවශ්‍යය. වගකීම පැවරීමේදී මෙය ඉතා වැදගත් වේ. උදාහරණ වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන් "සි

³¹² IP2, p. 217.
³¹³ එම., p. 218.
³¹⁴ එම., p. 181.

අයි ඩී" යනුවෙන් හැඳින්වීමට බොහෝ දෙනා පෙළඹෙති.
එහෙත් ඒ සියළුදෙනා සීඅයිඩී නොහොත් අපරාධ විමර්ශන
අංශයේ නිලධාරීන් නොවේ. එමනිසා එවන් අවස්ථා
සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලි කිරීම් ලබාගැනීම කළයුතු ය.

VII කොටස: සෑම ක්ෂේත්‍රයක්ම විනිවිද යන ගැටළු

17 පරිච්ඡේදය: පුරුෂයින් සහ පිරිමි ළමුන්ට එරෙහි ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය

මෙම උපග්‍රන්ථයේ මින් පෙර කොටස්වලදී විස්තර කළ පරිදි ගැටුම් හා සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පුරුෂයින් හා පිරිමි ළමුන්ට එරෙහිව ද සිදුවන අතර ඉතාමත් අඩුවෙන් වාර්තා වුවත් එය ශ්‍රී ලංකාවේ පුළුල්ව ව්‍යාප්තව ඇති බව සඳහන් වේ.³¹⁵

විදේශවලදී ලේඛනගත කළ සිදුවීම් සහ පයෙර්ෂකයින් සමගින් සිදුකළ සම්මුඛ සාකච්ඡා අනුව ගැටුම් සම්බන්ධ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය පුරුෂයින් සහ පිරිමි ළමුන්ට එරෙහිව දැඩි ලෙස පවතින බව පෙනේ. එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ මානව හිමිකම් මහකොමසාරිස් කායරාලය ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳව කළ විමර්ශන වාර්තාවෙන් සොයාගෙන ඇති අන්දමට කාන්තාවන් හා සමානවම පුරුෂයින්ද ගැටුම්වලදී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට ලක්වීමට ඉඩකඩ ඇති බවයි.³¹⁶ විශේෂයෙන්ම එම විමර්ශනය සඳහා අම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක් කළ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්ව වින්දිතයින් 30 දෙනෙකු අතරින් 18 දෙනෙකු පුරුෂයින් විය.³¹⁷

2 වැනි පරිච්ඡේදයේ වැඩිදුර විස්තර කළ පරිදි පුරුෂයින් හා පිරිමි ළමුන්ට එරෙහි ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇතිවන්නේ ඔවුන්ගෙන් ප්‍රශ්නකිරීම් සිදුවන පසුබිමක ඔවුන්ට පමුණුවනු ලබන වධහිංසාවක් වශයෙනි.³¹⁸ පුරුෂයින්ට අනෙකුත් පුරුෂයින්ගේ ලිඟුව අතින් පිරිමැද උත්තේජනය කරන්නට බලකිරීම, අනෙක් පුරුෂයින් සමඟ මුඛ සංසර්ගයේ යෙදෙන්නට කීම, ඔවුන්ගේ ලිංගේන්ද්‍රිය වෙත පහරදීම, කියුණු ද්‍රව්‍ය යොදාගනිමින් භූද සංසර්ගය යනු වැඩිපුරම වාර්තා වී ඇති ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය ය.³¹⁹

අපරාධ විමර්ශන අංශය, ත්‍රස්ත විමර්ශන අංශය සහ පොලිසියේ සාමාජිකයින් පුරුෂයින්ට එරෙහිව ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ නිරත වූ අවස්ථා ද වාර්තා වී තිබේ.³²⁰ ලිංගික

ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණ දී දිවිගලවාගත් බොහෝදෙනා ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීමේ පනත යටතේ රඳවාසිටි පුද්ගලයින් ය. මෙම පනත යටතේ ත්‍රස්තවාදය සම්බන්ධ වරද සඳහා රඳවා සිටින අය සම්බන්ධයෙන් අධිකරණයේ අධීක්ෂණය සීමා සහිතය.³²¹ මෙහිදී වරදකරුවන් වශයෙන් සාමාන්‍යයෙන් වාර්තාවූයේ පුරුෂයන් ය. සමූහ දූෂණ සහ යළි යළිත් දූෂණය කිරීම වැනි සිදුවීම් අනෙකුත් වෝදනාවලින් හෙලිදරවු වී තිබේ.³²²

.. හි 17 වැනි පරිච්ඡේදයේ පැහැදිලි කර ඇති අන්දමට "පිරිමිකම පිළිබඳව වන සංස්කෘතිකමය ප්‍රතිමාන සහ ගැඹුරට කා වැදුණු ස්ත්‍රීපුරුෂ සමාජභාවී පුවර්තීමන බොහෝ සමාජවල තවමත් පවතියි. මහජනතාවගේ සිට නීතිඥයින්, විමර්ශකයින්, අභිචෝදකයින් සහ විනිසුරන්ට පවා පුරුෂයින් ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ වින්දිතයින් ලෙස දැකීම දුෂ්කර වී තිබේ."³²³ පුරුෂයකු දූෂණයට ලක්වීම අපරාධ වරදක් ලෙස නම්කර නොමැති ශ්‍රී ලංකාවේ තත්වය නම් පැහැදිලිවම මීට සමානය. තමන්ට එය සිදුවන තෙක්ම පුරුෂ දූෂණය යන්න සිදුවිය හැකි බවක් හෝ තමන් නොදැන සිටි බව එක් වින්දිතයකු පැවසූ බැව් එක් ජාත්‍යන්තර විමර්ශකයකු වාර්තා කර තිබේ.³²⁴

අනෙක් අතට පුරුෂයින්ට එරෙහි ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සහ සමලිංගිකත්වය අතර සම්බන්ධයක් ඇති බවට සංස්කෘතියෙන් වන පිළිගැනීම ප්‍රබලය (IP2 හි 265-266 පිටු බලන්න).

එක් පයෙර්ෂකයකු මැනකාලීනව මෙසේ වාර්තා කර තිබේ: "අපගේ පයෙර්ෂණය අතරතුර ඊට සහභාගිවූ කිහිපදෙනෙක්ම පුරුෂයින්ට එරෙහි ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සහ සමලිංගිකත්වය හා සමලිංගික හැසිරීම් තහනම් කරන නීති ඒකාබද්ධ කරමින් කතා කළහ. දූෂණය සහ අනෙකුත් ලිංගික අපයෝජනවල

³¹⁵ See further Peel (2000); OISL Report, para. 571 and 586; ITJP (2017), 'Unstopped'; International Centre for Transitional Justice, 'When No One Calls It Rape: Addressing Sexual Violence Against Men and Boys in Transitional Contexts', (2016), https://www.ictj.org/sites/default/files/ICTJ_Report_SexualViolenceMen_2016.pdf, accessed 6 January 2018; Wood (2009), 'Armed Groups and Sexual Violence', p. 149.

³¹⁶ OISL Report, para. 571 and 586.

³¹⁷ එම., para. 576.

³¹⁸ HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', p. 39.

³¹⁹ එම., p. 40.

³²⁰ All Survivors Project, 'Legacies And Lessons: Sexual Violence Against Men And Boys In Sri Lanka And Bosnia & Herzegovina', (2017), p. 15,

<http://allsurvivorsproject.org/wp-content/uploads/2017/05/Sexual-violence-against-men-and-boys-in-Sri-Lanka-and-BiH.pdf>, accessed 13 December 2017.

³²¹ HRW, 'Anti-Terror Bill Revives Concerns of Abuse', (May 18 2017), <https://www.hrw.org/news/2017/05/18/sri-lanka-anti-terror-bill-revives-concerns-abuse>, accessed 13 December 2017.

³²² OISL Report, para. 597, 586, 597; HRW (2013), 'We Will Teach You a Lesson', pp. 21, 32, 34, 40, 51, 72, 89, 96, 102, 119, 121, 133, 138.

³²³ IP2, p. 265.

³²⁴ REDRESS conversation with investigator, December 2017. See further Peel (2000), p. 2069.

නිවර්තන සම්බන්ධයෙන් දනුවත් නොවීම සහ පුරුෂයින්ට එරෙහිව ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය සිදුවන බව හා එහි ස්වභාවය පිළිබඳව ඇති දුරවබෝධ එයින් පිළිබිඹු වේ. එක් ජ්‍යෙෂ්ඨ මානව හිමිකම් ක්‍රියාධරයකු සඳහන් කළේ: "පිරිමි නිලධාරියෙක් පිරිමි සිරකරුවකුට දූෂණය කිරීමට නම් එම පුද්ගලයා සමලිංගිකයකු වියයුතුයි නේද?" යනුවෙනි.³²⁵ IP2 සඳහන් කරන අන්දමට "මෙය විශ්වාස කරන අයට විරුද්ධ ලිංගික ඇසුර ප්‍රියකරන පුරුෂයකු තවත් පුරුෂයකුට ලිංගික වශයෙන් අපයෝජනය කිරීම පිළිබඳ සිතාගැනීමට හෝ නොහැකිය. එමනිසා මෙවන් දෑ සිදුවී නොමැතිබවත් වින්දිතයා මුසා පවසන බවත් ඔවුහු නිගමනය කරති."³²⁶ එසේම "සමලිංගිකයින් වශයෙන් ලේබල්වීම සමගින් එන සමාජ අපකීර්තිය සහ වෙනස්කොට සැලකීම"³²⁷ අන්විදින්නට වෙනැයි බියෙන් වින්දිතයා පසුවන අවස්ථාවල ඉහත කී තත්වයෙන් වාතරාකරණයට ඇති වන්නේ තවත් බාධාවකි. එසේම, මෙහි 4වැනි පරිච්ඡේදයේ විස්තර කළ පරිදි දණ්ඩනීති සංග්‍රහයෙන් සම ලිංගික හසිරිම් අපරාධ වරද ලෙස සැලකීමද ඊට බලපායි.

IP2 හි 17 පරිච්ඡේදයේ පුරුෂයින්ට එරෙහිව සිදුවන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය වටා බැඳුණු මිත්‍යා සහ පූවර්තිගමන, ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ පැවැත්ම හා ස්වභාවය, අත්දැකීම් හා ඒවායේ බලපෑම, අවදානම හඟවන දූෂණ, ජාත්‍යන්තර නීති තත්වය, සහ ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ සැලකිල්ල යොමුකළයුතු විශේෂ කරුණු අතුළත් කර තිබේ. පුරුෂයින් හා පිරිමි ළමුන් සම්බන්ධයෙන් කරන ඕනෑම ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාවලියකදී මේ සියල්ල කෙරෙහි මනාව සැලකිලිමත්වීම වැදගත් ය.

³²⁵ Charu Hogg, 'No justice for Sri Lankan male survivors', (26 June 2017), *Opinio Juris*, <http://opiniojuris.org/2017/06/26/no-justice-for-sri-lankan-male-survivors/>, accessed on 6 January 2018.

³²⁶ IP2, p. 266.

³²⁷ එම., p. 267.

ඇමුණුම එක: CARSV සඳහා අදාළවන, දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ දැක්වෙන අපරාධ

<p>ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය</p>
<p>5363 වගන්තිය: ස්ත්‍රීදූෂණය</p> <p>363. මිනීමකු ව්‍යතිරේකයෙන් දැක්වෙන අවස්ථාවේදී හැර පහත සඳහන් පස් වැදෑරුම් අවස්ථාවලින් යමකට වැටෙන පරිදි මිනිසකු ස්ත්‍රීයක සමග ලිංගික සංසර්ගය ඇතිවූ කල්හි ඔහු "ස්ත්‍රී දූෂණය" කළ ලෙස සලකනු ලැබේ:—</p> <p>(අ) කාන්තාව ඔහුගේ බිරිඳ වූවන් ඇය පුරුෂයාගෙන් නීතියෙන් වෙන්ව සිටින විට ඇගේ කැමැත්ත නොමැතිව;</p> <p>((ආ) ඇය නීත්‍යානුකූල හෝ නීත්‍යානුකූල නොවන අත් අඩංගුවේ පසුවන කල ඇගේ කැමැත්ත ඇතිව හෝ බලයෙන් හෝ බියගැන්වීමෙන් හෝ රඳවා තබාගන්නා බවට තප්පනය කිරීමෙන් හෝ මරණබවට හෝ තුවාල කරන බවට බියවැද්දීමෙන් ඇගේ කැමැත්ත ලබාගෙන;</p> <p>(ඇ) සිහිවිකල තත්වයෙන් සිටියදී ඇගේ හෝ එම පුරුෂයා හෝ වෙනත් අයකු විසින් ලබාදුන් මත්පැන් හෝ මත්ද්‍රව්‍ය හේතුවෙන් ඇය මත්වී සිටින අවස්ථාවක කැමැත්ත ලබාගෙන;</p> <p>(ඈ) තමන් ඇගේ ස්වාමීපුරුෂයා නොවන බවත්, ඔහු තමන් නීත්‍යානුකූලව විවාහ වී සිටින පුද්ගලයා වශයෙන් ඇය විශ්වාසකරන පුද්ගලයා බවක් ඇය සිතාසිටින හෙයින් ඇය විසින් කැමැත්ත ලබාදුන් බව එම පුරුෂයා දැනසිටින විට;</p> <p>(ඉ) කාන්තාව ඔහුගේ වයස අවුරුදු 12ට වැඩි භායර්ථ වන්නේ නම් හා පුරුෂයාගෙන් නීත්‍යානුකූලව වෙන්වී නොමැතිනම් මිස ඇගේ වයස අවුරුදු 16ට අඩු අවස්ථාවල ඇගේ කැමැත්ත ඇතිව හෝ නැතිව³²⁸</p> <p>සටහන: දූෂණයෙන් ආරක්ෂාව සඳහා නීතියෙන් විධිවිධාන සලසා ඇත්තේ කාන්තාවන්ට හා ගැහැණු ළමුන්ට පමණක් වන අතර පුරුෂයින්ට හා පිරිමි ළමුන්ට එම ආරක්ෂාව සපයා නොමැත. කාන්තා වරදකරුවන් සිටිය හැකි බව සැලකිල්ලට ගෙන ද නොමැත. "ගුක්‍රාණු පිට කිරීමකින් හෝ කුමරිවච්ඡදය ඉරි යාමකින් තොරව ශිෂ්ණ මුණ්ඩය යෝනි මුඛය තුළට ඇතුළුකිරීමෙන් සිදුවන ප්‍රවේශය පවා ස්ත්‍රී දූෂණය වන" බව අධිකරණයෙන් තීන්දු කර තිබේ.³²⁹</p> <p>එනම් නීතියෙන් ආවරණය වන්නේ පුරුෂ ලිංගයක් යෝනියට ප්‍රවේශ කිරීමෙන් සිදුවන ස්ත්‍රී දූෂණය පමණි. 365ආ වගන්තියෙන් ආවරණය වන (බරපතල ලිංගික පයෝජන) මුඛ හා ගුද දූෂණය වැනි අනෙකුත් අනෙකුත් ආකාරවල දූෂණය ආවරණය නොවේ. කැමැත්ත නොතිබූ බව පෙන්වීමට විරෝධතාවය පලකල බව පෙන්වීම කරන ශාරීරික තුවාල වැනි සාක්ෂි තිබීම අත්‍යාවශ්‍ය නොවන බව දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ දැක්වේ.³³⁰</p> <p>අවමය අවුරුදු හතකුත් උපරිමය අවුරුදු විස්සකුත් වන සිරදඬුවමකින් ස්ත්‍රීදූෂණය සඳහා දඬුවම් කිරීමට හැකිය. සිදුවූ හානි වෙනුවෙන් වින්දිතයාට වන්දි ලබාදෙන මෙන් වරදකරුට නියම කළ හැකිය.³³¹ රංචු ගැසී දූෂණය හෝ අත් අඩංගුවේදී රජයේ නිලධාරියකු විසින් දූෂණය වැනි යම් බරපතල තත්වයට තේ මෙම අවම අනිවාර්ය සිරදඬුවම අවුරුදු දහය දක්වා ඉහළ යනු ලැබේ.³³² ව්‍යවස්ථාපිත ස්ත්‍රී දූෂණය සඳහා අවමය වසර පහලොවක සිරදඬුවමක් වේ.³³³</p>
<p>365 ආ වගන්තිය: බරපතල ලිංගික අපයෝජන</p> <p>365 ආ. (1) ලිංගික තෘප්තිය ලබාගැනීම සඳහා ලිංගේන්ද්‍රිය හෝ මිනිස් ශරීරයේ වෙනත් යම් කොටසක් හෝ යම් උපකරණයක් හෝ වෙනත් යම් තැනැත්තකුගේ ශරීරයේ පිහිටි යම් විවරයක් තුළ හෝ ඒ වෙනත් තැනැත්තාගේ ශරීරයේ යම් කොටසක් පාවිච්චි කිරීමෙන්</p> <p>(අ) අනෙක් තැනැත්තාගේ කැමැත්ත නොමැතිව හෝ</p> <p>(අ අ) අනෙක් තැනැත්තා වයස අවුරුදු දහසයට අඩුනම් කැමැත්ත ඇතිව හෝ නොමැතිව</p> <p>(ආ) බලහත්කාරය පාවිච්චි කිරීමෙන්, තප්පනය කිරීමෙන් හෝ බියගැන්වීමෙන් ඒ අනෙක් තැනැත්තාට මරණ හය හෝ තුවාල</p>

³²⁸ The legal age for marriage in Sri Lanka is eighteen years. However, this legal framework does not apply to Muslim women. Accordingly, a Muslim woman may be married at the age of twelve. If a girl is below the age of twelve, the Quazi Judge may, after an inquiry, authorise the registration of marriage. Therefore, the law of statutory rape does not apply if the woman is over twelve years of age and is married and is not judicially separated.

³²⁹ Perera v. Attorney General (2012) 1 Sri L.R. 69.

³³⁰ Perera v. Attorney General (2012) 1 Sri L.R. 69.

³³¹ Penal Code (Amendment) Act No.22 of 1995 s. 364.

³³² 1995 අංක 22 දරණ දණ්ඩනීති සංග්‍රහ සංශෝධන පනත් කෙටුම්පත, 364(2) වගන්තිය

³³³ 1995 අංක 22 දරණ දණ්ඩනීති සංග්‍රහ සංශෝධන පනත් කෙටුම්පත, 364(3) වගන්තිය

<p>සිදුකිරීමේ හය ඇතිකිරීමෙන් හෝ ඒ අනෙක් තැනැත්තා නීතිවිරෝධී ලෙස රඳවාගෙන සිටියදී හෝ ඒ අනෙක් තැනැත්තාගේ කැමැත්ත ලබාගෙන ඇතිවිට එසේ කැමැත්ත ඇතිව හෝ (ඇ) අනෙක් තැනැත්තා සිහිවකලව සිටියදී හෝ මදාසාර නැතහොත් මන්දවා මගින් ඇති කරන ලද මත් අවස්ථාවක ඒ අනෙක් තැනැත්තා සිටියදී ඒ අනෙක් තැනැත්තාගෙන් ලබාගත් කැමැත්ත ඇතිව 363 වගන්තිය යටතේ ස්ත්‍රී දූෂණය සංයුක්ත නොවන යම් ක්‍රියාවක් කරන තැනැත්තෙක් "බරපතල ලිංගික අපයෝජන" සිදුකරන්නේය.</p> <p>සටහන: මෙම වගන්තිය යටතේ පුරුෂයකු විසින් පුරුෂයකු දූෂණය සහ කාන්තාවක මුඛ හා ගුද දූෂණයට ලක්වීම ආවරණය වේ. වැඩිහිටියකුට එරෙහිව මෙම වරද සිදුකෙරෙන අවස්ථාවක වසර පහත් විස්සක් අතර සිරදඬුවමක් හා දඩයක් නියම කෙරේ. වින්දිතයාගේ වයස අවුරුදු 18ට අඩුනම් අවම සිරදඬුවම් කාලය අවුරුදු හතකි. අවස්ථා දෙකේදීම වරදකරු විසින් වින්දිතයාට වන්දි ගෙවීම අනිවාර්ය වේ.³³⁴</p>
<p>345 වගන්තිය: ලිංගික අතවරය</p> <p>අඩන්තේට්ටම් කිරීමෙන් හෝ සාපරාධී බලහත්කාරය පැමෙත් යම් තැනැත්තකුට ලිංගික අතවර කරන හෝ වචනයෙන් හෝ ක්‍රියාවෙන් යම් තැනැත්තකුට ලිංගික හිරිහැරයක් හෝ අතවරයක් සිදු කරන කවර හෝ තැනැත්තකු ලිංගික අතවර කිරීමේ වරද සිදුකරයි. මෙම වරද සිදුකරන්නාට අවුරුදු 5ක් දක්වා දීපර් වියහැකු කාලයකට දෙයාකාරයෙන් එක් ආකාරයක වූ බන්ධනාගාරගත කිරීමකින් හෝ දඩයකින් හෝ ඒ දඬුවම් දෙකෙන්ම හෝ දඬුවම් කරනු ලැබිය හැකිය. ඒ වරද සිදු කරනු ලැබුවේ යම් තැනැත්තකු සම්බන්ධයෙන් ද ඒ තැනැත්තාට සිදු කරන ලද හානි වෙනුවෙන් අධිකරණය විසින් නිශ්චය කරන මුදලක වන්දියක් ද ඒ තැනැත්තාට ගෙවන මෙන් අධිකරණයෙන් නියම කරනු ලැබිය හැකිය.</p> <p>පැහැදිලිකිරීම:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. වැඩකරන ස්ථානයක බලය දරන තැනැත්තකු විසින් වැඩ කරන ස්ථානයකදී හෝ වෙනත් යම් ස්ථානයකදී වචනයෙන් හෝ ක්‍රියාවෙන් කරනු ලබන අනනුඥාත ලිංගික ප්‍රයත්නවලින් ලිංගික අතවර කිරීමේ වරද සංයුක්ත වේ. 2. මේ වගන්තියේ කායර්ය සඳහා අඩන්තේට්ටම් කිරීමකට 363 වගන්තිය යටතේ ස්ත්‍රී දූෂණය බවට පත් නොවන යම් ක්‍රියාවලදී ඇතුළත් විය හැකිය. <p>සටහන: "ලිංගික අල්ලස්" වශයෙන් පොදුවේ හඳුන්වන්නා වූ, නිල පරිපාලන කායර්යක් සිදුකිරීම සඳහා ලිංගික ක්‍රියා ඉල්ලා සිටින නිලධාරීන් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට මෙම වගන්තිය අදාළ වන බවට අපරිනිරූපණය කර තිබේ. (වැඩිදුර විස්තර සඳහා ඉහත 2 පරිච්ඡේදය බලන්න)</p>
<p>365 වගන්තිය: අස්වාභාවික වැරදි</p> <p>යම් පුරුෂයකු, ස්ත්‍රීයක හෝ සතකු සමගින් ස්වභාවධර්මයට විරුද්ධව කැමැත්තෙන්ම කාමුක සංසගර්යේ යෙදෙන තැනැත්තකුට අවුරුදු දහය දක්වා කාලයක දෙයාකාරයෙන් එක් ආකාරයකට බන්ධනාගාරගත කිරීමකින් හෝ දඬුවම් කළයුතුය. දඩයකට ද යටත් විය යුතුය. වයස අවුරුදු 18 ඉක්මවූ තැනැත්තකු විසින් වයස අවුරුදු 16ට අඩු තැනැත්තකුට මෙම වරද සිදුකරන ලද්දේ නම් අවුරුදු දහයකට නොඅඩු අවුරුදු විස්සට නොවැඩි බරපතල වැඩ සහිත සිරදඬුවම් සහ දඩයක් ද වරද සිදුකරනු ලැබුවේ යම් තැනැත්තකුට එරෙහිවද එම තැනැත්තාට අධිකරණයෙන් නියම කරන ගෙවීමට ද යටත්වේ.</p> <p>සටහන: මෙම විධිවිධානයෙන් කැමැත්ත ඇතිව සිදුවන සමලිංගික ක්‍රියා වරද ලෙස නම් කර තිබේ. පුරුෂයින් විසින් දූෂණයට ලක් වූ පුරුෂයකුට එය වාතරා කිරීම සඳහා මෙම වගන්තිය සැලකිය යුතු බාධාවක් වේ.</p>
<p>365 අ. පුද්ගලයින් අතර ඇතිවන තදබල අශෝඛන ක්‍රියා:</p> <p>ප්‍රසිද්ධියේ හෝ අප්‍රසිද්ධියේ වෙනත් පුද්ගලයකු සමඟ තදබල අශෝඛන ක්‍රියාවක් කරන හෝ එබඳු ක්‍රියාවකට පාශර්වකාරයකු වන, එබඳු ක්‍රියාවක් යමකු ලවා කිරීමට හෝ කරවීමට තැත් කරන පුද්ගලයකු වරදකට වරදකාරයකු විය යුතු ය.</p> <p>සටහන: තදබල අශෝඛන ක්‍රියා යන්න නිවර්තනය කර නැතත් පොදුවේ මින් අදහස් වන්නේ ප්‍රවේශ කිරීම හැර පුරුෂයින් අතර ඇතිවන අනෙකුත් ලිංගික ක්‍රියා වේ. 1995දී මෙය සංශෝධනය කර ඊට කාන්තාවන් ද ඇතුළත් කරන ලදී. මෙයද, ලිංගික ප්‍රවණිතවය වාතරා කිරීමට අදහස් කරන පුරුෂයින්ට බාධක ඇතිකරන විධිවිධානයකි.</p>
<p>357 වගන්තිය: විවාහ කරවීම හෝ නීති විරෝධී සංසගර්යට බලකරවීම පිණිස අපහරණය කිරීම හෝ පැහැරගෙන යාම</p> <p>තමාගේ කැමැත්ත නොමැතිව, යම් තැනැත්තකුට විවාහ කරවීමට බල කරවීමේ අදහසින් හෝ එසේ බල කරවීමට ඉඩ ඇති බව දැනීමින් හෝ නීති විරෝධී සංසගර්යට බලකරවීම හෝ පෙළඹවීම සඳහා හෝ එසේ නීති විරෝධී සංසගර්යට බල කරවීමට හෝ පෙළඹවීමට ඉඩ ඇති බව දැනීමින් යම් ස්ත්‍රීයක අපහරණ හෝ පැහැරගැනීම සඳහා දඬුවම් ලබාදිය යුතුය...</p>
<p>360 වගන්තිය: කුට්ටනය</p> <p>1995 අංක 22..... මුදල් හෝ වෙනත් ප්‍රතිෂ්ඨාවල් වෙනුවෙන් යම් තැනැත්තකු මිලදී ගැනීමේ විකිණීමේ හෝ හුවමාරුකිරීමේ නිරතවන පුද්ගලයකු කුට්ටනය යන වරදට වරදකරු වේ.</p>
<p>ලලුන්ට එරෙහි ලිංගික ප්‍රවණිතවය</p>
<p>ව්‍යවස්ථාපිත ස්ත්‍රී දූෂණය - ඉහත 363 වගන්තිය බලන්න. ලිංගික සංසගර්ය සඳහා කැමැත්ත අදාළ නොවන්නේ ගැහැණු ළමයා වියව අවුරුදු දහසයට අඩුනම් පමණි.</p> <p>සටහන: පුරුෂ වින්දිතයින් මෙම විධිවිධානයෙන් ආවරණය වී නොමැත.</p>
<p>360 ආ වගන්තිය - ළමයින්ගෙන් අයුතු ලිංගික ප්‍රයෝජන ගැනීම</p>
<p>අදාළ වන අනෙකුත් අපරාධ</p>
<p>දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය - මිනී මැරීම හා නීති විරෝධී සාකච්ඡා</p>

³³⁴ 2006 අංක 16 දරණ දණ්ඩනීති සංග්‍රහ සංශෝධන පනත් කෙටුම්පත, 365B(2)(a) වගන්තිය

<p>293 වගන්තිය - සාවද්‍ය මනුෂ්‍ය ඝාතනය</p> <p>294 වගන්තිය - මිනීමැරුම</p> <p>295 වගන්තිය - මරණය සිදුකිරීමට අදහස් කරනු ලැබූ තැනැත්තා නොව අන් තැනැත්තකුගේ මරණය සිදු කිරීමෙන් වන සාවද්‍ය මනුෂ්‍ය ඝාතනය</p> <p>305 වගන්තිය - ගබස කිරීමේ අදහසකින් කරනු ලැබූ ක්‍රියාවකින් සිදු වූ මරණය</p> <p>306 වගන්තිය - දරුවකු පණ ඇතිව ඉපදීම වැලැක්වීම සඳහා හෝ ඉපදීමෙන් පසු මරණය සිදුකිරීමේ අදහසින් කරනු ලැබූ ක්‍රියාව</p> <p>307 වගන්තිය - සාවද්‍ය මනුෂ්‍ය ඝාතනයක් වන ක්‍රියාවකින් ගැබ මේරූ නමුත් නොඉපදුණු දරුවකුගේ මරණය සිදු කිරීම</p>
<p>දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය - තුවාල කිරීම</p> <p>310 වගන්තිය - තුවාල කිරීම</p> <p>311 වගන්තිය - බරපතල තුවාල සිදු කිරීම</p> <p>312 වගන්තිය - කැමැත්තෙන්ම තුවාල සිදු කිරීම / 313: කැමැත්තෙන්ම බරපතල තුවාල සිදු කිරීම</p> <p>315 වගන්තිය - අන්තරාදායක ආයුධවලින්, ක්‍රමවලින් හෝ කැමැත්තෙන්ම තුවාල සිදුකිරීම</p> <p>318 වගන්තිය - දේපළ බලෙන් පැහැරගැනීම සඳහා හෝ නීතීරෝධී ක්‍රියාවක් බලෙන් කරවීම සඳහා කැමැත්තෙන්ම තුවාල සිදු කිරීම</p> <p>319 වගන්තිය - වරදක් සිදුකිරීමේ අදහසින් වසදීම ආදියෙන් තුවාල සිදුකිරීම</p> <p>320 වගන්තිය - දේපළ බලෙන් පැහැරගැනීම සඳහා හෝ නීතීරෝධී ක්‍රියාවක් බලෙන් කරවීම සඳහා කැමැත්තෙන්ම බරපතල තුවාල සිදු කිරීම</p> <p>323 වගන්තිය - රජයේ සේවකයකු තම යුතුකම ඉෂ්ට කිරීමෙන් වැලැක්වීම සඳහා කැමැත්තෙන්ම තුවාල සිදුකිරීම</p> <p>325 වගන්තිය - ප්‍රකෝප කිරීම නිසා කැමැත්තෙන්ම තුවාල සිදුකිරීම</p> <p>/ 326 (බරපතල තුවාල සිදු කිරීම)</p> <p>327 වගන්තිය - ජීවිතය හෝ අන් තැනැත්තන්ගේ පුද්ගලික ආරක්ෂාව අන්තරාදායක කිරීම</p> <p>328 වගන්තිය - ජීවිතය හෝ අන් තැනැත්තන්ගේ පුද්ගලික ආරක්ෂාව අන්තරාදායක කරන ක්‍රියාවකින් තුවාල සිදුකිරීම / 329 - (බරපතල තුවාල සිදු කිරීම)</p> <p>343 වගන්තිය - බරපතලවූත් හදිසිවූත් ප්‍රකෝප කිරීමක් නොවූ අවස්ථාවක සාපරාධී බලහත්කරය පෑම ගැන දඬුවම</p> <p>344 වගන්තිය - තම යුතුකම ඉෂ්ට කිරීමෙන් වැලැක්වීම සඳහා රජයේ සේවකයකුට සාපරාධී බලහත්කරය පෑම</p> <p>346 වගන්තිය - බරපතලවූත් හදිසිවූත් ප්‍රකෝප කිරීමක් නොවූ අවස්ථාවක යම් තැනැත්තෙකුට අගෞරව කරන අදහසින් අඩන්තේට්ටම් හෝ සාපරාධී බලහත්කරය පෑම</p> <p>347 වගන්තිය - දේපළක් සොරකම් කිරීමට තැත් කිරීමකදී අඩන්තේට්ටම් හෝ සාපරාධී බලහත්කරය පෑම</p> <p>348 වගන්තිය - අයුතු ලෙස සිරකර තැබීමට තැත් කිරීමකදී අඩන්තේට්ටම් හෝ සාපරාධී බලහත්කරය පෑම</p> <p>349 වගන්තිය - බරපතලවූත් හදිසිවූත් ප්‍රකෝප කිරීමකදී අඩන්තේට්ටම් හෝ සාපරාධී බලහත්කරය පෑම</p>
<p>දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය - අයුතු සිරකර තැබීම</p> <p>333 වගන්තිය - අයුතු සිරකර තැබීමට දඬුවම (334 - දින තුනක් හෝ වැඩි ගණයක්) (335 - දින 10ක් හෝ වැඩි ගණනක්)</p> <p>336 වගන්තිය - නිදහස් කිරීමට ආඥාපත්‍රයක් නිකුත් කොට ඇතිවිට අයුතු සිරකර තැබීම</p> <p>337 වගන්තිය - රහස්‍ය අයුතු සිරකර තැබීම</p> <p>338 වගන්තිය - දේපළ බලෙන් පැහැර ගැනීම, නීති විරෝධී ක්‍රියාවක් බලෙන් කරවීම සඳහා අයුතු සිරකර තැබීම</p> <p>339 වගන්තිය - වරද කියාපෑමක් බලෙන් කරවීම, දේපළක් නැවත ලබාගැනීමට බල කිරීම සඳහා අයුතු සිරකර තැබීම</p>
<p>දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය - පැහැරගැනීම, අපහරණ සහ වහල්සේවය</p> <p>352 වගන්තිය - නීත්‍යානුකූල භාරකාරත්වයෙන් අපහරණය කිරීම</p> <p>353 වගන්තිය - පැහැරගෙන යාම (යමකු යම් ස්ථානයකින් යෑමට යම් තැනැත්තකුට බලහත්කාරකම් මඟින් බල කරතොත් වංචා සහගත ක්‍රමවලින් හෝ බලය අනිසි ලෙස පාවිච්චි කිරීමෙන් හෝ වෙනයම් බලකිරීම් මාගර්යකින් පොළඹවනු ලැබුවොත් ඒ තැනැත්තා "පැහැරගෙන ගිය" ලෙස සලකනු ලැබේ)</p> <p>355 වගන්තිය - මිනී මැරුම සඳහා අපහරණය හෝ පැහැරගෙන යාම</p> <p>356 වගන්තිය - රහසිගතව හා අයුතු ලෙස සිරකර තැබීමේ අදහසින් අපහරණය හෝ පැහැරගෙන යාම</p> <p>357 වගන්තිය - යම් ස්ත්‍රියක විවාහ කරවීම පිණිස අපහරණය හෝ පැහැරගෙන යාම</p> <p>358 වගන්තිය - බරපතල තුවාල කිරීමකට හෝ වහල්බවට ගැනීමට අපහරණය හෝ පැහැරගෙන යාම</p> <p>359 වගන්තිය - අපහරණය කළ තැනැත්තකු අයුතු ලෙස සැඟවීම හෝ සිරකර තැබීම</p>
<p>ළමයින් සම්බන්ධ විධිවිධාන</p> <p>307 වගන්තිය - සාවද්‍ය මනුෂ්‍ය ඝාතනයක් වන ක්‍රියාවකින් ගැබ මේරූ නමුත් නොඉපදුණු දරුවකුගේ මරණය සිදු කිරීම</p> <p>352 වගන්තිය - නීත්‍යානුකූල භාරකාරත්වයෙන් අපහරණය කිරීම</p>
<p>කැමැත්ත නොමැතිව ගබස කිරීම හා සම්බන්ධ විධිවිධාන</p> <p>304 වගන්තිය - ස්ත්‍රියකගේ කැමැත්ත නොමැතිව ගබසා කිරීම</p> <p>306 වගන්තිය - දරුවකු පණ ඇතිව ඉපදීම වැලැක්වීම සඳහා හෝ ඉපදීමෙන් පසු මරණය සිදුකිරීමේ අදහසින් කරනු ලැබූ ක්‍රියාව</p>
<p>සාපරාධී බියගැන්වීම</p> <p>483 වගන්තිය - සාපරාධී බියගැන්වීම (තැනි ගැන්වීමක් ඇතිකරවන අදහසින් හෝ තප්ථනය ක්‍රියාත්මක කරවීම වැලැක්වීමේ මාගර්යක් වශයෙන් තමා නීත්‍යානුකූලව කිරීමට බැඳී නැති ක්‍රියාවක් කරවීමට හෝ තමාට නීත්‍යානුකූලව කිරීමට බලය ඇති යම්</p>

ක්‍රියාවක් නොකර හැරවීමට යමකු යම් තැනැත්තකුගේ ශරීරයට හෝ දේපළවලට හෝ ඔහු සම්බන්ධතාවයක් දක්වන වෙනත් තැනැත්තකුගේ ශරීරයට හෝ කීතරීයට පාඩුවක් කරන බවට තජ්ජනය කිරීම)

REDRESS
Ending Torture, Seeking Justice for Survivors

✉ 87 Vauxhall Walk
London SE11 5HJ
United Kingdom

☎ +44 20 7793 1777

@ info@redress.org

 Institute for International
Criminal Investigations

✉ Anna Paulownastraat 101
2518 BC Den Haag
The Netherlands

☎ +31 70 364 4660

@ info@iici.global